

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2007:12

Käräjäoikeusverkoston kehittäminen

TYÖRYHMÄMIETINTÖ 2007:12

Käräjäoikeusverkoston kehittäminen

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2007

ISSN 1458-6452
978-952-466-643-5 (nid.)
978-952-466-644-2 (PDF)
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
29.10.2007

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Työryhmämietintö	
Käräjäoikeusverkoston kehittämistyöryhmä Puheenjohtaja Heikki Liljeroos Sihteerit: Raimo Ahola Maaria Rubanin		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä 16.2.2007	
Julkaisun nimi Käräjäoikeusverkoston kehittäminen			
Julkaisun osat Työryhmän mietintö Ruotsinkielinen tiivistelmä			
Tiivistelmä Työryhmän tuli toimeksiantonsa mukaan tehdä ehdotus uudeksi käräjäoikeusverkostoksi siten, että kussakin maakunnassa olisi 1-3 käräjäoikeutta, jolloin koko maassa olisi 25-30 käräjäoikeutta nykyisten 54 käräjäoikeuden sijasta. Käräjäoikeuden tuomiopiirin asukasmäärän tuli olla vähintään 100 000 asukasta. Työryhmä ehdottaa, että käräjäoikeuksia olisi tulevaisuudessa 25. Niistä 21:ssä olisi yli 100 000 asukasta. Tavoitetta ei saavutettaisi Ahvenanmaan, Lapin, Kajaanin ja Porvoon käräjäoikeuksissa. Työryhmän tavoitteena oli myös, että käräjäoikeuksissa olisi vähintään 10 tuomaria. Näiltä osin tavoite toteutuisi samalla tavalla kuin väestön osalta. Kussakin maakunnassa olisi pääosin yksi käräjäoikeus. Poikkeuksina olisivat Lapin maakunta, jossa on kaksi käräjäoikeutta ja Uusimaa, jossa on viisi käräjäoikeutta. Ylivieskan käräjäoikeus käsittäisi Keski-Pohjanmaan maakunnan ja osia Pohjois-Pohjanmaan maakunnasta. Lisäksi Kymenlaakson maakuntaan kuuluva Pyhtään kunta kuuluisi maakuntarajasta poiketen Porvoon käräjäoikeuden tuomiopiiriin, jonka muut kunnat kuuluvat Itä-Uudenmaan maakuntaan. Ehdotettavista käräjäoikeuksista 8 olisi kaksikielisiä, joista Vaasan käräjäoikeus olisi enemmistökieleltään ruotsinkielinen. Yksikielisistä käräjäoikeuksista Ahvenanmaan käräjäoikeus olisi ruotsinkielinen ja muut suomenkielisiä. Ehdotuksella ei olisi vaikutusta saamenkielisten asemaan. Työryhmä ehdottaa, että käräjäoikeuden toimipaikkoina olisivat 25 pääkansliaa, 5 sivukansliaa ja 30 istuntopaikkaa. Useimpiin käräjäoikeuksiin tarvitaan ehdotuksen johdosta lisää toimitilaa, mistä syystä ehdotuksen toteuttaminen kestäisi käytännössä useita vuosia. Siirtymävaiheen aikana useissa käräjäoikeuksissa lakkaava käräjäoikeus toimisi väliaikaisena sivukansliansa. Käräjäoikeuksien uudet tuomiopiirit tulisi työryhmän käsityksen mukaan toteuttaa samaan aikaan, kun kiinteistö- ja kirjaamisasiat siirretään käräjäoikeuksilta Maanmittauslaitokselle. Tarvittavaksi henkilöstömääräksi arvioitiin yhteensä 1 767 henkilötyövuotta. Näistä 27 % olisi tuomareita, 7 % notaareita, 51 % kansliahenkilöstöä ja 15 % haastemiehiä. Henkilöstön määrä vähenisi arvion mukaan yhteensä 94 henkilöllä. Vähennys tulee työryhmän näkemyksen mukaan toteuttaa luonnollisen poistuman kautta ilman irtisanomisia. Mietintöön sisältyy kaksi eriävää mielipidettä.			
Avainsanat: (asiasanat) Käräjäoikeus, käräjäoikeusverkosto, käräjäoikeuksien toimipaikat, tuomiopiiri			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 8/31/2007			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2007:12		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-643-5 (nid.) 978-952-466-644-2 (PDF)
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Edita Prima Oy		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
29.10.2007

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)		Typ av publikation Arbetsgruppsbetänkande	
Arbetsgruppen för utveckling av tingsrättsnätet Ordförande Heikki Liljeroos Sekreterare: Raimo Ahola Maaria Rubanin		Uppdragsgivare Justitieministeriet	
		Datum då organet tillsattes 16.2.2007	
Publikation (även den finska titeln) Utveckling av tingsrättsnätet (Käräjäoikeusverkoston kehittäminen)			
Publikationens delar Arbetsgruppens betänkande Referat på svenska			
Referat Arbetsgruppens uppdrag gick ut på lägga fram ett förslag till ett nytt tingsrättsnät med 1-3 tingsrätter i varje landskap, dvs. 25-30 tingsrätter i hela landet i stället för de nuvarande 54. Invånarantalet i varje tingsrätts domkrets skulle enligt uppdraget uppgå till minst 100 000 och tingsrätterna skulle ha minst 10 domare. Arbetsgruppen föreslår att det i framtiden ska finnas 25 tingsrätter. I 21 av domkretsarna finns det då över 100 000 invånare och minst 10 domare. Borgå, Kajana, Lapplands och Ålands tingsrätter når inte upp till målet. De flesta landskap har en tingsrätt var. Landskapet Lappland med två tingsrätter och Nyland med fem tingsrätter utgör undantag. Ylivieska tingsrätt omfattar landskapet Mellersta Österbotten och delar av landskapet Norra Österbotten. Dessutom hör Pyttis, som enligt landskapsgränserna ingår i landskapet Kymmenedalen, till Borgå tingsrätts domkrets, vars övriga kommuner hör till landskapet Östra Nyland. Av de föreslagna tingsrätterna är 8 tvåspråkiga; i Vasa tingsrätt är majoritetsspråket svenska. Bland de enspråkiga tingsrätterna är Ålands tingsrätt svenskspråkig och de övriga finskspråkiga. Förslaget påverkar inte de samiskspråkigas ställning. Arbetsgruppen föreslår att tingsrätternas verksamhetsställen ska bestå av 25 huvudkanslier, 5 filialkanslier och 30 sammanträdesplatser. Till följd av förslaget kommer de flesta tingsrätter att behöva mera verksamhetslokaler och genomförandet av förslaget kommer därför i praktiken att ta flera år. Under övergångsperioden kommer tingsrätter som dras in ofta att fungera som tillfälliga filialkanslier. Arbetsgruppen anser att tingsrätternas nya domkretsar bör införas samtidigt som fastighets- och inskrivningsärendena överförs från tingsrätterna till Lantmäteriverket. Tingsrätterna beräknas behöva en personal motsvarande 1 767 årsverken. Domarna utgör 27 %, notarierna 7 %, kanslipersonalen 51 % och stämningsmännen 15 % av personalen. Personalen beräknas minska med sammanlagt 92 personer. Två avvikande åsikter ingår i arbetsgruppens betänkande.			
Nyckelord Tingsrätt, tingsrättsnät, tingsrätternas verksamhetsställen, domkrets			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-nummer, andra referensnummer) OM 8/31/2007			
Seriens namn och nummer Justitieministeriets arbetsgruppsbetänkanden 2007:12		ISSN 1458-6452	ISBN 978-952-466-643-5 (häft.) 978-952-466-644-2 (PDF)
Sidantal	Språk finska	Pris	Sekretessgrad Offentlig
Distribution Edita Prima Ab		Förlag Justitieministeriet	

Oikeusministeriölle

Oikeusministeriö asetti 16 päivänä helmikuuta 2007 työryhmän käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi. Työryhmän asettamisen taustalla on monissa eri yhteyksissä esille tullut tarve muodostaa nykyistä suurempia käräjäoikeuksia. Isommissa yksiköissä on muun muassa paremmat mahdollisuudet kehittää henkilökunnan osaamista ja ammattitaitoa, parantaa käräjäoikeuden kilpailukykyä ja huolehtia tehtävien ja resurssien tasaisemmasta jakautumisesta. Lisäksi tuottavuus- ja tehokkuusvaatimukset edellyttävät isompien yksiköiden muodostamista. Toisaalta käräjäoikeuden maantieteellinen sijainti ei enää ole niin merkittävä palvelujen saatavuuden kannalta kuin aiemmin. Henkilökohtaisen asioinnin tarve käräjäoikeuksissa on vähentynyt muun muassa sähköisen asioinnin lisääntymisen ja lainsäädännön muutosten vuoksi. Tarvetta vähentää erityisesti pääministeri Matti Vanhasen II hallitusohjelman mukaisesti toteutettava kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirto käräjäoikeuksilta Maanmittauslaitokselle.

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi maakuntapohjaiseksi siten, että jokaisessa maakunnassa olisi 1 – 3 käräjäoikeutta, jolloin tavoitteena on, että käräjäoikeuden väestön vähimmäismäärä olisi noin 100 000 asukasta. Tämä merkitsee käräjäoikeuksien lukumäärän vähenemistä noin puoleen nykyisestä.

Työryhmän tuli myös laatia ehdotus käräjäoikeuksien mahdollisista sivutoimipisteistä ja arvioida käräjäoikeuksien istuntopaikkojen tarve. Lisäksi tuli arvioida uusien käräjäoikeuksien toimitilaratpeet ja käräjäoikeuksien henkilöstörakennetta ja määrää sekä arvioida uudistuksen kustannus- ja tuottavuusvaikutuksia.

Työryhmän tuli ehdotusta laatiessaan huolehtia siitä, että suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään turvataan.

Työryhmän puheenjohtajaksi määrättiin hallitusneuvos *Heikki Liljeroos* oikeusministeriöstä ja jäseniksi ylitarkastaja *Raimo Ahola* oikeusministeriöstä, hovioikeuden presidentti *Markku Arponen* Itä-Suomen hovioikeudesta, puheenjohtaja *Tuija Heino* Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry:stä, laamanni *Erkki Hämäläinen* Turun käräjäoikeudesta, käräjätuomari *Jukka Jaakkola* Suomen Tuomariliitto ry:stä, apulaisvaltakunnansyyttäjä *Jorma Kalske* Valtakunnansyyttäjänvirastosta, kehittämisspäällikkö *Sakari Laukkanen* oikeusministeriöstä ja hallitussihteeri *Maaria Rubanin* oikeusministeriöstä. Raimo Ahola ja Maaria Rubanin toimivat samalla työryhmän sihteereinä.

Työryhmä on kokoontunut 11 kertaa. Se on työnsä aikana kuullut seuraavia asiantuntijoita: kehittämisspäällikkö *Teemu Eriksson* sisäasiainministeriön alueiden ja hallinnon kehittämisosastolta, hallitussihteeri *Kari Liede* oikeusministeriön oikeushallinto-osaston ulosottoyksiköstä, hallitusneuvos *Merja Muilu* oikeusministeriön oikeushallinto-osaston oikeusapuyksiköstä, asianajaja *Matti Kunnas* Suomen Asianajajaliitosta, puheenjohtaja *Harri Lindberg* Suomen Syyttäjäyhdistys ry:stä, laamanni *Charles Lindroos* Paraisten käräjäoikeudesta, laamanni *Johan Eklund* Vaasan käräjäoikeudesta, hallitusneuvos *Paulina Tallroth* oikeusministeriön hallintoyksiköstä ja hallitusneuvos *Mirja Kurkinen* oikeusministeriön hallintoyksiköstä.

Työryhmä on lisäksi varannut Suomen Haastemiehet ry:lle, Suomen Kihlakunnanvoudit ry:lle ja saamelaiskäräjille tilaisuuden tulla kuulluksi. Suomen Haastemiehet on antanut kirjallisen lausunnon.

Lisäksi osa työryhmän jäsenistä on osallistunut oikeusministeriön järjestämään suomen ja ruotsinkielisten kielellisiä oikeuksia koskevaan työkokoukseen 26 päivänä syyskuuta 2007.

Työryhmä on tutustunut Tanskan ja Ruotsin alioikeusverkoston kehittämistyöhön Kööpenhaminaan ja Tukholmaan suuntautuneella opintomatallaan 9.- 11.9.2007.

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti laatinut ehdotuksen uusiksi tuomiopiireiksi ja kärjäoikeuksien toimipaikoiksi sekä arvioinut kärjäoikeuksien henkilöstömäärää ja rakennetta ehdotuksen mukaisissa kärjäoikeuksissa. Lisäksi se on arvioinut ehdotuksen edellyttämiä toimitilatarpeita sekä ehdotuksen kustannus- ja tuottavuusvaikutuksia.

Saatuaan työnsä valmiiksi työryhmä luovuttaa kunnioittaen mietintönsä oikeusministeriölle.

Mietintöön sisältyy Jukka Jaakkolan ja Sakari Laukkanen eriävät mielipiteet.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 2007

Heikki Liljeroos

Raimo Ahola

Markku Arponen

Tuija Heino

Erkki Hämäläinen

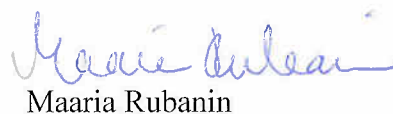
Jukka Jaakkola

Jorma Kalske

Sakari Laukkanen

Maaria Rubanin

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO.....	1
1. TAUSTA KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON KEHITTÄMISELLE	4
1.1 Käräjäoikeusverkoston kehittäminen osana käräjäoikeuksien rakenneuudistusta	4
1.2 Käräjäoikeusverkoston kehittämistarve	4
1.2.1 Toimintaympäristön muutos	4
1.2.2 Perustelut käräjäoikeuksien yksikkökoon suurentamiselle	5
2. NYKYISEN KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON KEHITYS.....	7
2.1 Käräjäoikeusverkoston kehitys ja aiemmat ehdotukset	7
2.2 Käräjäoikeuksien koko ja asiamäärät	8
2.3 Käräjäoikeuksien toimipaikat.....	9
3. KEHITYS MUISSA Pohjoismaissa	10
3.1 Ruotsi	10
3.2 Tanska	11
3.3 Norja.....	12
4. VALTION VIRANOMAISTEN ALUEJAON PERIAATTEET JA MUUTOSKEHITYS	12
4.1 Valtion hallinnon aluejaon perusteet.....	12
4.2 Käräjäoikeuksien tuomiopiiri- ja alueelliset perusteet	13
4.3 Valtion viranomaisten paikallishallinto-organisaatioiden muutoskehitys	14
4.3.1 Yleistä muutoksista	14
4.3.2 Syyttäjänvirastot.....	14
4.3.3 Poliisilaitokset	14
4.3.4 Ulosottovirastot	15
4.3.5 Oikeusaputoimistot.....	15
5. KÄRÄJÄOIKEUKSIEN TUOMIOPIIRIT.....	16
5.1 Työryhmän ehdotuksen lähtökohdat	16
5.2 Ehdotus käräjäoikeuksien tuomiopiireiksi	17
5.2.1 Käräjäoikeuksien määrä	17
5.2.2 Väestö- ja asiamäärät	17
5.2.3 Tuomareiden määrä.....	19
5.2.4 Maakuntapohjaisuus.....	19
6. KÄRÄJÄOIKEUKSIEN TOIMIPAIKAT	20
6.1 Työryhmän ehdotuksen lähtökohdat	20
6.1.1 Toimeksianto	20
6.1.2 Toimipaikkojen määrään ja rakenteeseen vaikuttavia tekijöitä	20
6.1.3 Työryhmän linjaukset.....	24
6.2 Ehdotus toimipaikoiksi.....	24

7. KIELELLISTEN OIKEUKSIEN TOTEUTUMINEN.....	26
7.1 Suomen- ja ruotsinkielisten kielelliset oikeudet.....	26
7.1.1 Lainsäädännölliset perusteet	26
7.1.2 Käräjäoikeuksien kielellinen jaotus	26
7.1.3 Esillä olleet vaihtoehdot kielellisten oikeuksien turvaamiseksi.....	27
7.1.4 Työryhmän ehdotus kielellisten oikeuksien turvaamiseksi.....	30
7.2 Saamelaisten kielelliset oikeudet	31
8. HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ JA RAKENNE.....	31
8.1 Ehdotuksen lähtökohdat ja toimeksianto.....	31
8.2 Henkilöstöryhmittäiset mitoitusperusteet.....	32
8.2.1 Tuomarit	32
8.2.2 Notaarit.....	34
8.2.3 Haastemiehet	35
8.2.4 Kansliahenkilöstö	35
8.3 Yhteenveto käräjäoikeuksien henkilökunnan määrästä ja rakenteesta	36
9. KÄRÄJÄOIKEUKSIEN TOIMITILAT	37
9.1 Arvio toimitilatarpeista	37
9.2 Toimitilajärjestelyiden kustannusvaikutukset	38
10. EHDOTUKSEN VAIKUTUKSET	38
10.1 Oikeusturvan toteutuminen	38
10.2 Henkilöstö- ja organisaatiovaikutukset	39
10.3 Tuottavuus- ja taloudelliset vaikutukset.....	39
10.4 Vaikutukset muihin tuomiopiireihin	40
10.4.1 Hovioikeuksien tuomiopiirit (käräjäoikeuden nimen mukainen nykyinen hovioikeus).....	40
10.4.2 Erityislaeissa säädettyt käräjäoikeuksien tuomiopiirit	40
10.5 Vaikutukset sidosryhmäyhteistyöhön	41
11. EHDOTUS UUDEN KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON TOTEUTTAMISVAIHEIKSI.....	41

ERIÄVÄT MIELIPITEET

LIITTEET

1. Henkilöstömäärä käräjäoikeuksittain vuonna 2006
2. Käräjäoikeuksiin saapuneet asiat asiaryhmittäin
3. Kartta syyttäjävirastojen aluejaosta
4. Kartta ulosottopiireistä
5. Valtion oikeusaputoimistojen toimipisteet
6. Ehdotus käräjäoikeuksien tuomiopiireiksi
7. Ehdotettavien käräjäoikeuksien kuvaukset
8. Ehdotettavien käräjäoikeuksien väestömäärät ja kielijakaumat sekä arviot rikos- ja laajojen riita-asioden määrästä ja henkilöstötarve

9. Ehdotettavien käräjäoikeuksien väestökartta
10. Keskimääräiset rikosasioiden ja laajojen riita-asioiden määrät vuosilta 2004-2006
11. Ehdotus käräjäoikeuksien tuomiopiireiksi, maakuntarajat ja käräjäoikeuksien tuomiopiirit
12. Kihlakunnat 2007
- 13 a. Ehdotus käräjäoikeuksien toimipaikoiksi (luettelo)
- 13 b. Ehdotus käräjäoikeuksien toimipaikoiksi (kartta)
14. Työryhmän ehdotus lakkautettavista istuntopaikoista
15. Työryhmän arvio tarvittavista toimitiloista
16. Käräjäoikeuksien toimivalta erityislakien nojalla

TIIVISTELMÄ

SAMMANDRAG

1. TAUSTA KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON KEHITTÄMISELLE

1.1 Käräjäoikeusverkoston kehittäminen osana käräjäoikeuksien rakenneuudistusta

Käräjäoikeusverkoston kehittäminen on osa käräjäoikeuksien rakenneuudistusta. Samaan aikaan on vireillä kiinteistöjen kirjaamisasioiden sekä riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen. Kehittämishankkeiden tarkoituksena on kohdentaa voimavarat käräjäoikeuksien ydintehtäviin.

Rakennemuutoksen taustalla ovat useat tuomioistuinlaitoksen toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset kuten väestökehitys, muuttoliike, kansainvälistyminen sekä lainsäädännön muutokset ja tekninen kehitys. Toiminnan uudelleen arvioimiseen on antanut aihetta lisäksi se, että tuomioistuimilta edellytetään muiden valtion organisaatioiden tavoin entistä suurempaa tehokkuutta ja tuottavuutta.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan kiinteistöjen kirjaamisasioiden käsittely siirtyy Maanmittauslaitokselle. Oikeusministeriön asettama kiinteistöjen kirjaamisasioiden kehittämistyöryhmä on antanut asiaa koskevan mietintönsä 16.4.2007¹ ja Maanmittauslaitoksen asettama projekti (KIRSU) on laatinut suunnitelman kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtämiseksi. Suunnitelma on valmistunut 15.10.2007. Siirron ajankohta ratkaistaneen kevään 2008 aikana. Toteutuessaan kiinteistöasioiden siirtäminen merkitsisi noin 500 000 asian poistumista käräjäoikeuksista.

Riidattomien saatavien käsittelyn kehittäminen sisältyy myös hallitusohjelmaan. Sen mukaan riidattomien saatavien käsittelyä on tarkoitus sähköistää ja keskittää. Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittämistä selvittänyt oikeusministeriön asettama työryhmä on luovuttanut mietintönsä 10.10.2006². Tarkemmasta linjauksesta päätettäneen syksyn 2007 aikana.

1.2 Käräjäoikeusverkoston kehittämistarve

1.2.1 Toimintaympäristön muutos

Nykyisen käräjäoikeusverkoston pohja on syntynyt maatalouteen perustuvassa yhteiskunnassa, jolloin asutus oli jakautunut suhteellisen tasaisesti koko maahan. Liikenneyhteydet ja kulkuvälineet olivat huonot. Alioikeuksissa käsiteltävät asiat olivat luonteeltaan suhteellisen yksinkertaisia ja samantyyppisiä eikä oikeudenkäyntimenettelylle asetettu samanlaisia vaatimuksia kuin tänä päivänä. Asioiden hoitaminen edellytti useimmiten henkilökohtaista asiointia tuomioistuimissa. Näissä oloissa alioikeusverkoston tuli olla tiheä.

Olosuhteet ovat nykyisin monessa suhteessa erilaiset. Väestö on keskittynyt voimakkaasti etelän suuriin kaupunkeihin ja muualla maassa sijaitseviin kasvukeskuksiin. Alioikeuksissa käsiteltävät asiat ovat vaikeutuneet ja monipuolistuneet. Tuomioistuimissa käsiteltävillä asioilla on yhä useammin kansainvälisiä liittymiä. Perus- ja ihmisoikeuksien merkityksen kasvaessa oikeudenkäyntimenettelylle asetetaan entistä suurempia vaatimuksia. Ihmisten tietoisuus

¹ Kiinteistöjä koskevien kirjaamisasioiden käsittelyn kehittäminen. Työryhmän mietintö 2007:6.

² Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen. Työryhmän mietintö 2006:15. Lausuntotiivistelmä on julkaistu 20.3.2007. Lausuntoja ja selvityksiä 2007:5.

omista oikeuksistaan tuo myös tuomioistuimille uusia vaatimuksia niin oikeusturvan kuin asiakaspalvelunkin suhteen. Tuomioistuimilta ja tuomareilta vaaditaan muiden viranomaisten tavoin entistä tehokkaampaa ja laadukkaampaa toimintaa. Lisäksi tuomioistuimissa joudutaan kiinnittämään aikaisempaa enemmän huomiota henkilöstön ja yleisön turvallisuuteen.

Oikeusministeriön asettama toimikunta selvittää parhaillaan, onko tarpeen ottaa käyttöön muutoksenhakulupajärjestelmä valitettaessa käräjäoikeudesta hovioikeuteen. Jos hanke toteutetaan, käräjäoikeuden ratkaisutoiminnan laadun merkitys korostuu entisestään.

Tuomioistuinlaitosta ja myös käräjäoikeusverkostoa on pyritty kehittämään muutosten edellyttämällä tavalla. Paine käräjäoikeusverkoston kehittämiseen ja erityisesti suurempien yksikökokojen muodostamiseksi on jatkuvasti kasvanut. Verkoston kehittäminen on nähty edellytyksenä yhä useampien oikeuslaitosta koskevien tavoitteiden saavuttamiselle. Samalla tekninen kehitys ja lainsäädännön muutokset ovat mahdollistaneet sen, että tuomiopiirit voivat olla laajempia ja toimipisteverkko harvempi.

Käräjäoikeusverkoston kehittämistarpeeseen on kiinnitetty huomiota ainakin seuraavissa julkaisuissa ja asiakirjoissa:

Tuomioistuimet 2000 luvulle. Perusselvitys 3.3.1998. Oikeusministeriön kehitysyksikkö
 Alioikeuspiiriin kehittämisehdotus 15.12.2000. Oikeusministeriö
 Oikeusturvapolitiikan strategia ja kehitysnäkymiä 2003 – 2012. Oikeusministeriön julkaisuja
 Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietintö. Komiteamietintö 2003:3. Oikeusministeriö
 Valtion talouden tarkastusviraston tarkastuskertomus 125/2006
 Oikeudenmukainen ja turvallinen yhteiskunta, Oikeusministeriön tulevaisuuskatsaus 2006.
 Oikeusministeriön toiminta- ja taloussuunnitelma 2008 – 2011. Toiminta ja hallinto 2007:1
 Oikeusturvapolitiikan toimintaohjelma 2007-2011. Toiminta ja hallinto 2007:12.
 Oikeudenkäynnin kokonaiskeston lyhentämien. Työryhmän mietintö 2007:2.

1.2.2 Perustelut käräjäoikeuksien yksikkökoon suurentamiselle

Ammattitaidon kehittäminen ja käräjäoikeuden kilpailukyky

Lainkäytön korkea laatu luo edellytykset oikeusturvan toteutumiselle. Lainkäytön korkea laatu edellyttää tuomareilta ja muulta henkilöstöltä korkeaa ja kehittyvää ammattitaitoa. Ammattitaidon kehittymisen kannalta on tärkeää, että tuomioistuimessa on riittävän monipuolisia asioita niin paljon, että ammatillinen kehittyminen on mahdollista. Pienissä käräjäoikeuksissa asiamäärät ja niiden laatu eivät yleensä tarjoa riittävää mahdollisuutta kehittymiselle tai erikoistumiselle.

Tulevaisuudessa käräjäoikeudet joutuvat kilpailemaan nykyistä enemmän kyvykkäistä lakimiehistä ja muusta henkilökunnasta. Tällöin käräjäoikeuden kilpailukykyyn lisääminen työmarkkinoilla edellyttää, että käräjäoikeus on houkutteleva työpaikkana. Suurempi käräjäoikeus tarjoaa mahdollisuuden haasteellisille tehtäville ja toisaalta työyhteisön, joka luo edellytykset vireälle ammatilliselle keskustelulle.

Käräjäoikeuksien koon suurentaminen luo myös paremmat mahdollisuudet organisoida tuomioistuinten toimintaa siten, että henkilöstön osaaminen ja ammattitaito voidaan kohdistaa

käsiteltävien asioiden laadun mukaan parhaalla mahdollisella tavalla. Laadukas toiminta tukee käräjäoikeuden kilpailukykyä myös suhteessa muihin riidanratkaisukeinoihin. Elävä tuomioistuinten oikeuskäytäntö luo edellytyksiä yhteiskuntarauhan vakaudelle ja edistämislle.

Tehtävien tasaisempi jakautuminen käräjäoikeuksien kesken

Suuremmissa käräjäoikeuksissa voimavarat ja tehtävät jakautuvat tasaisemmin. Tämä vähentää ongelmia, joita syntyy siitä, että joissakin käräjäoikeuksissa joudutaan työskentelemään kapasiteetin äärirajoilla, kun samaan aikaan toisessa yksikössä olisi väljyyttä. Pienissä käräjäoikeuksissa asiamäärien vuosittainen prosentuaalinen vaihtelu voi olla merkittävä, jolloin työmäärä saattaa vähentyä vuoden kuluessa huomattavasti. Näissä tilanteissa henkilöstöä ei voida kuitenkaan vähentää.

Lisäksi pienissä käräjäoikeuksissa poikkeuksellisen laajan asian vireille tulo tai yllättävä asioiden kasautuminen voi aiheuttaa suuria ongelmia. Tällöin joudutaan osoittamaan lisäresursseja käräjäoikeuksille, jotta käsittelyajat eivät pitenisi kohtuuttomasti.

Pienet, 2-3 tuomarin käräjäoikeudet ovat haavoittuvia myös muutoin. Esimerkiksi lomien sekä sairaus- ja muiden poissaolojen järjestäminen on hankalaa. Myös esteellisyyssituaatioiden hoitaminen voi olla ongelmallista.

Lainkäytön painopisteen siirtäminen käräjäoikeuteen

Lainkäytön painopisteen siirtäminen käräjäoikeuksiin on kirjattu Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmaan. Tavoitetta on pidetty tärkeänä myös monissa muissa yhteyksissä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää, että käräjäoikeuden tekemät ratkaisut ovat sekä menettelyllisesti että sisällöllisesti niin laadukkaita, että sen tekemistä ratkaisuista ei olisi tarvetta valittaa ylempään oikeusasteeseen.

Ihmisten luottamusta käräjäoikeuden asianmukaiseen menettelyyn voidaan parantaa laadullisia toimintaedellytyksiä kuten henkilöstön ammattitaitoa kehittämällä. Lisäksi siihen voidaan vaikuttaa käyttämällä nykyistä enemmän vahvennettuja ratkaisukokoonpanoja. Nykyisin esimerkiksi kolmen tuomarin kokoonpanoja käytetään erittäin harvoin riita-asioiden pääkäsitelyissä. Samoin rikosasioissa on pidetty ongelmana, että niin sanottua vahvennettua kokoonpanoa, johon kuuluu kaksi tuomaria ja kolme tai neljä lautamiestä, käytetään hyvin harvoin. Osasyynä tähän on pidetty sitä, että pienissä käräjäoikeuksissa kolmen tuomarin kokoonpanon järjestäminen on käytännössä hankalaa.

Tuottavuusohjelman toteuttaminen

Hallitus on käynnistänyt 23.3.2006 kehyspäätöksellään valtionhallinnon tuottavuusohjelman toteuttamisen, joka ajoittuu vuosille 2007 - 2011. Ohjelman mukaan valtion hallinnosta vähenee vuoteen 2011 mennessä noin 9600 henkilöä. Oikeusministeriön hallinnonalalla tämä merkitsee noin 720 henkilötyövuoden vähenemistä. Osa vähennyksistä kohdistuu myös käräjäoikeuksiin.

Tuottavuusohjelman lisäksi valtion tiukka menokehys ja henkilöstö- ja taloushallinnon palvelujen kehittäminen edellyttävät tuomioistuinlaitoksen tuottavuuden nostamista nykyisestä. Suurempia yksiköitä muodostamalla on mahdollista lisätä tuottavuutta erikoistumisen, tietotekniikan sekä asiamäärien tasaamisen kautta.

Henkilökohtaisen asiointitarpeen väheneminen

Oikeuden saavutettavuuden kannalta käräjäoikeuden maantieteellisen sijainnin merkitys on vähentynyt. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan asiat on mahdollista saattaa vireille postitse tai sähköisin menetelmin. Käytännössä myös ihmisten asiointitottumukset ovat muuttuneet viime vuosina siten, että sähköisiä menetelmiä ja puhelinta käytetään entistä enemmän. Vireillä oleva hanke summaaristen asioiden sähköisestä käsittelystä lisää sähköisen asioinnin osuutta entisestään.

Käräjäoikeuksien suurin asiaryhmä ovat kiinteistöjen kirjaamisasiat. Niitä on perinteisesti hoidettu henkilökohtaisesti, koska on haluttu saada samalla asiaa koskevaa neuvontaa. Kun kirjaamisasiat siirretään Maanmittauslaitokselle, vähenee käräjäoikeuksissa asioiminen olennaisesti.

Henkilökohtaista asiointia käräjäoikeudessa edellyttävät jatkossa lähinnä ne rikos- ja riita-asiat, joissa järjestetään suullinen istunto. Riita-asioissa näin tapahtuu vain noin 4 %:ssa asioita. Myös rikosasioiden istutuskäsittelyt ovat vähentyneet, kun 1.10.2006 voimaan tullut lainmuutos mahdollisti rikosasioiden kirjallisen käsittelyn tietyin edellytyksin vähäisissä rikosasioissa³. On arvioitu, että tämä vähentää rikosasioiden istutuskäsittelyjä noin 30 %:lla.

Hallitusohjelman mukaan lautamiehet tulevat jatkossa osallistumaan ainoastaan vaativimpien rikosasioiden käsittelyyn, mikä vähentää lautamiesten osallistumista istuntoihin.

2. NYKYISEN KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON KEHITYS

2.1 Käräjäoikeusverkoston kehitys ja aiemmat ehdotukset

Vuoden 1993 alioikeusuudistuksen yhteydessä alioikeuksien määrä väheni 97 raastuvanoikeudesta ja tuomiokunnasta 70 käräjäoikeuteen. Tuomiopiirien suurentamiseen oli jo tätä aiemmin pyritty 1970-luvulta lähtien lakkauttamalla pienimpiä raastuvanoikeuksia.

Uutta käräjäoikeusverkostoa suunniteltaessa tavoiteltavana pidettiin, että kaikissa tuomiopiireissä olisi vähintään kolme tuomaria. Tämän katsottiin edellyttävän noin 40 000 asukkaan väestöpohjaa. Näillä perusteilla käräjäoikeuksien määräksi esitettiin aluksi 56 käräjäoikeutta. Kielellisten ja alueellisten syiden vuoksi tavoitteeseen ei kuitenkaan päästy, vaan 14 käräjäoikeuteen jäi vain kaksi tuomaria. Tuomiopiirijakoon vaikuttivat tuolloin myös kielellisten oikeuksien turvaaminen sekä lääninrajat ja suunniteltujen paikallishallintopiirien rajat, jotka tuolloin eivät kuitenkaan olleet kovin selkeät.

Väestön alueellisen keskittymisen jatkuessa, tietotekniikan kehittyessä ja käräjäoikeuksien asiamäärien ja luonteen muuttuessa käräjäoikeuksien yksikkökoon suurentamiselle nähtiin edelleen tarvetta ja asiaan kiinnitettiin huomiota useissa yhteyksissä. Oikeusministeriön kehitysyksikön 3.3.1998 julkaisemassa selvityksessä Tuomioistuimet 2000 –luvulle⁴ otettiin kantaa muun ohella käräjäoikeusverkoston kehittämiseen. Raportissa ehdotettiin tavoiteohjelman laatimista käräjäoikeuksien koon suurentamiseksi joko vähitellen tai yhdellä kertaa siten, että

³ Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain muuttamisesta (243/2006)

⁴ Tuomioistuimet 2000 -luvulle, Ajatuksia ja ideoita kehittämisen vaihtoehtoista. Perusselvitys 3.3.1998. Oikeusministeriön kehitysyksikkö

väestöpohja olisi 50 000 – 100 000 asukasta ja että kussakin käräjäoikeudessa olisi 5 – 10 kärjätuomaria. Toimipaikkojen osalta todettiin, että istuntopaikkojen määrää tulisi karsia huomattavasti ja sivukansliat lakkauttaa kokonaan. Selvityksen mukaan tuomiopiiriin tuli vastata kihlakuntajakoa niin, että saman käräjäoikeuden alue käsittäisi yhden tai useampia kihlakuntia.

Alioikeuspiiriin kehittämiseksi oikeusministeriössä valmisteltiin virkamiestyönä 15.12.2000 valmistunut alioikeuspiiriin kehittämisehdotus, jossa esitettiin edelleen käräjäoikeuksien yhdistämistä. Ehdotuksen mukaan käräjäoikeudessa tulisi olla vähintään neljä tuomaria, mikä edellyttäisi 50 000 asukkaan väestöpohjaa. Näillä perusteilla käräjäoikeuksien määräksi ehdotettiin 53. Ehdotuksessa otettiin kantaa myös käräjäoikeuksien määrään siinä tapauksessa, että velkomus- ja kiinteistöjen kirjaamisasiat siirrettäisiin pois käräjäoikeuksista.

Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea on niin ikään painottanut käräjäoikeuksien yksikkökoon kasvattamista⁵. Komitean näkemyksen mukaan käräjäoikeuksissa tulisi olla vähintään kahdeksasta kymmeneen tuomaria ja mielellään jonkin verran enemmänkin. Toisaalta käräjäoikeuspalvelujen alueellisen saatavuuden turvaamiseksi maan kaikissa osissa ei tulisi muodostaa näin suuria käräjäoikeuksia. Sopivaksi käräjäoikeuksien määräksi arvioitiin 30 - 40. Komitea katsoi, että käräjäoikeuksien tuomiopiirirajoihin ei saisi liian määräävästi vaikuttaa valtionhallinnon toimialuejako kuten maakunta- ja kihlakuntajako. Tuomiopiirijakoa suunniteltaessa muun hallinnon aluejako voitaisiin kuitenkin ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon.

2.2 Käräjäoikeuksien koko ja asiamäärät

Käräjäoikeuksien yhdistämistä on jatkettu siten, että vuonna 2000 käräjäoikeuksia oli 66 ja lokakuun 2007 alusta lähtien niitä on 54. Lisäksi tätä kirjoitettaessa lokakuussa 2007 on viireillä kolmen käräjäoikeuden yhdistämishanke.

Vaikka käräjäoikeuksien koko on toimenpiteiden johdosta kasvanut, niiden keskikoko on edelleen pieni. Kuten alla olevasta taulukosta ilmenee kahden tai kolmen kärjätuomarin käräjäoikeuksia on 14, kun taas käräjäoikeuksia, joissa on vähintään kymmenen tuomaria, on ainoastaan 12. Suurin osa käräjäoikeuksista on myös väestömäärältään pieniä. Koko kuitenkin vaihtelee huomattavasti käräjäoikeuksittain. Pienimmillään väestöpohja on Kemijärven käräjäoikeudessa, jossa on noin 16 000 asukasta. Helsingin käräjäoikeudessa puolestaan asukasmäärä on noin 565 000. Alle 100 000 asukkaan käräjäoikeuksia on 41 eli noin 75 %.

<i>Tuomareiden määrä</i>	<i>Käräjäoikeudet</i>	<i>Väestömäärä</i>	<i>Käräjäoikeudet</i>
2 - 3	14	- 50 000	18
4 - 9	28	51 000 - 100 000	23
10 -	12	100 000 -	13
<i>Yhteensä</i>	54	<i>Yhteensä</i>	54

Käräjäoikeuksien koko henkilöstön määrä oli vuonna 2006 yhteensä 2 170 henkilötyövuotta. Tuomareita oli 512, notaareja 174, kansliahenkilöstöä 1 214 ja haastemiehiä 270 henkilötyövuotta. Eniten henkilöstöä oli Helsingin käräjäoikeudessa, jossa oli noin 340 henkilötyövuotta

⁵ Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietintö. Komiteamietintö 2003:3

ja vähiten Kemijärvellä, jossa henkilötövuosien määrä oli 9. Henkilöstön määrä on esitetty käräjäoikeuksittain liitteessä 1.

Käräjäoikeuksiin saapui vuonna 2006 yhteensä 814 000 asiaa, joista yli 60 % eli 508 000 asiaa oli kiinteistöjen kirjaamisasioita. Riita-asioita oli noin 164 000, joista valtaosa eli 93 % oli summaarisia asioita. Rikosoikeudellisia asioita oli noin 98 000 ja hakemusasioita 43 000.

<i>Asiaryhmä⁶</i>	<i>Saapuneet asiat 2006</i>
Kiinteistöjen kirjaamisasiat	508 000
Riita-asiat	164 000
Rikosoikeudelliset asiat	98 000
Hakemusasiat	44 000
<i>Yhteensä</i>	814 000

Asiamäärät vaihtelevat käräjäoikeuksittain, minkä lisäksi myös jutturakenne vaihtelee. Maa-seudun tuomioistuimissa painottuvat kiinteistöjen kirjaamisasiat sekä pienehköt rikosasiat. Sen sijaan laajoja riita-asioita näissä tuomioistuimissa on usein suhteellisen vähän.

Riita-asiassa toimivaltainen tuomioistuin on pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan käräjäoikeus ja rikosasioissa rikoksen tekopaikan käräjäoikeus. Lisäksi on määriltään hyvin pieniä asiaryhmiä, joiden osalta toimivalta on keskitetty kutakin asiaryhmää koskevalla erityislailla suurimmille käräjäoikeuksille. Merioikeus-, osakeyhtiöoikeus- ja maa-oikeusasiat on keskitetty kahdeksaan käräjäoikeuteen, yrityssaneerausasiat 14 käräjäoikeuteen sekä ulosottoasiat 19 ja sotilasrikosasiat 20 käräjäoikeuteen. Lisäksi Helsingin käräjäoikeuden yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvat tietyt immateriaalioikeudelliset asiat kuten patentti-, tavaramerkki- ja mallioikeusasiat.

2.3 Käräjäoikeuksien toimipaikat

Käräjäoikeuden kanslioiden ja istuntopaikkojen sijainnista päättää käräjäoikeuslain (581/1993) 18 §:n mukaan oikeusministeriö. Ministeriö voi tarvittaessa määrätä, että käräjäoikeudessa on useampia kanslioita ja istuntopaikkoja. Voimassa olevan oikeusministeriön asetuksen (1111/2006) mukaan käräjäoikeuksilla on 54 pääkanslian lisäksi yhteensä 11 sivukansliaa ja 46 erillistä istuntopaikkaa. Käräjäoikeuden kanslioiden ja istuntopaikkojen sijainnista annettua asetusta on kuitenkin muutettu 3.10.2007⁷, minkä johdosta istuntopaikkojen määrä vähenee 1.1.2008 lukien 44:ään ja 1.4.2008 lukien 40:ään.

Sivukanslioita perustettiin alioikeusuudistuksen yhteydessä lähinnä niille paikkakunnille, joista tuomiopiirijärjestelyn yhteydessä lakkasi itsenäisenä toiminut alioikeus. Vastaavasti on toimittu myös myöhemmin käräjäoikeuksia yhdistettäessä. Alioikeusuudistuksen yhteydessä katsottiin, että sivukansliassa tulisi olla mahdollisuuksien mukaan saatavissa kaikki tuomioistuimen palvelut. Tämä edellyttäisi sitä, että sivukansliaan olisi sijoitettuna myös tuomarinteh-täviä suorittava lakimies. Käytännössä käräjäoikeudet voivat itse päättää, millaisia palveluja ja millaista henkilökuntaa sivukanslioissa on. Kaikkia koskee kuitenkin valtion virastojen au-

⁶ Tarkempi jaottelu liitteessä 1

⁷ Oikeusministeriön asetus käräjäoikeuksien kanslioiden ja istuntopaikkojen sijainnista annetun oikeusministeriön asetuksen 1 §:n muuttamisesta (868/2007)

kiolosta annetut säädökset. Käytännössä lähes kaikissa sivukanslioissa työskentelee ainakin yksi käräjätuomari ja lisäksi muuta henkilökuntaa. Sivukanslian tiloissa järjestetään käräjäoikeuden istuntoja ja niissä on mahdollista saada muutoinkin pääsääntöisesti samoja palveluja kuin pääkansliassa.

Istuntopaikka on käytännössä usein kunnalta, valtiolta tai muulta yhteisöltä vuokrattu tila, jossa istuntosalin lisäksi voi olla tilat myös haastemiehelle. Varustelutasoltaan istuntopaikat ovat suurelta osin nykyvaatimuksiin nähden puutteelliset. Usein istuntopaikassa ei ole kiinteitä äänityslaitteita eikä verkkoyhteyttä, minkä on havaittu olevan ongelma. Lisäksi turvallisuuspalvelujen järjestäminen istuntopaikoissa on usein hankalaa.

Istuntopaikoilla käsiteltävät asiat ovat pääsääntöisesti rikosasioita. Usein istuntopaikoilla on varsin vähän käyttöä ja niitä on lakkautettu käräjäoikeuden esityksestä.

3. KEHITYS MUISSA POHJOISMAISSA

3.1 Ruotsi

Ruotsissa on 53 käräjäoikeutta. Käräjäoikeuksien koko vaihtelee noin kymmenen työntekijän yksiköstä aina useiden satojen työntekijöiden käräjäoikeuksiin. Käräjäoikeuksien tuomiopiireistä viidessä on alle 50 000 asukasta, kahdeksassa 50 000 – 100 000 asukasta, 24:ssä 100 000 - 200 000 asukasta ja 15:ssä yli 200 000 asukasta. Käräjäoikeuksien tuomiopiirien keskimääräinen asukasluku on 172 254, kun vastaava luku Suomessa on 96 974.

Käräjäoikeuksissa on yhteensä 2 800 työntekijää. Heistä noin 500 on tuomareita ja 560 kaksi-vuotista harjoittelua suorittavia notaareita. Käräjäoikeuksissa työskentelee myös tuomarinuralle pyrkiviä viskaaleita. Suurimman yksittäisen työntekijäryhmän muodostavat kansliahenkilökuntaan kuuluvat. Lisäksi käräjäoikeuksissa on 5 200 lautamiestä. He osallistuvat oikeudenkäynteihin samaan tapaan kuin Suomessa.

Ruotsissa on parhaillaan käynnissä laaja tuomioistuinuudistus. Tavoitteena on kasvattaa käräjäoikeuksien yksikkökokoja niin, että se mahdollistaa tehokkaan valmisteluorganisaation kehittämisen ja tuomareiden keskittymisen ratkaisutoimintaan. Tarkoituksena on myös, että käräjäoikeuksien korkeatasoinen tekninen varustaminen tulee kannattavaksi ja yksikkökoko yhdenmukaistuu maan eri osissa. Käräjäoikeuksien keskittymistä lainkäyttöön tuetaan siirtämällä tehtäviä muille viranomaisille. Parhaillaan on käynnissä yhteistyö maanmittauslaitoksen kanssa kirjaamistoimintojen siirtämiseksi oikeushallinnosta maanmittauslaitoksen alaisuuteen vuoden 2008 alusta lukien.

Viime vuosien merkittävin organisaatiouudistus tuli voimaan 1.4.2007, kun Tukholman läänin yhdeksän käräjäoikeutta organisoitiin uudelleen seitsemäksi käräjäoikeudeksi. Tukholman käräjäoikeuden eräitä alueita ja erityisasiaryhmistä kiinteistöyksikkö, ulosmittausasiat ja ympäristötuomioistuin siirrettiin toisiin käräjäoikeuksiin. Tässä yhteydessä perustettiin Södertörnin käräjäoikeus yhdistämällä Handenin ja Huddingen käräjäoikeudet sekä eräitä Tukholman käräjäoikeuden osia, Attundan käräjäoikeus yhdistämällä Sollentunan ja Södra Roslagin käräjäoikeudet sekä uudet Solnan, Nackan ja Södertäljen käräjäoikeudet liittämällä niihin eräitä Tukholman käräjäoikeuden alueita ja toimintoja. Samalla Tukholman käräjäoikeuden tuomiopiiri ja asiarakenne muuttuivat.

Organisaatiouudistuksia on tarkoitus jatkaa. Parhaillaan on käynnissä Västmanlandin käräjäoikeuden organisaatiouudistus, jossa käräjäoikeuden nykyisin kolmessa paikassa olevat toiminnat keskitetään yhteen paikkaan. Uusiin tiloihin on tarkoitus muuttaa vuonna 2008. Vuonna 2009 yhdistetään Göteborgin ja Mölndalin käräjäoikeudet. Lisäksi vireillä on ainakin kolme muuta yhdistämishanketta.

Organisaatiouudistukset on toteutettu erillisinä projekteina. Keskushallinnossa (Domstolsverket) on eri projekteille yhteinen ohjausryhmä, projekteja tukevaa henkilöstöä sekä yhteinen projektinjohtaja. Paikallisesti yhdistämisestä vastaa yhdistyvän käräjäoikeuden laamanni, mutta projekteilla on myös paikalliset projektinjohtajat. Henkilöstö osallistuu työhön ennen muuta tuomioistuimien asettamissa työryhmissä, joissa ratkaistaan käytännölliset, esimerkiksi fyysiseen muuttoon, työjärjestelyihin, arkistointiin ja ATK-järjestelyihin liittyvät kysymykset. Tavoitteena on luoda uusista käräjäoikeuksista moderneja, houkuttelevia ja tehokkaita työpaikkoja.

3.2 Tanska

Tanskassa tuomioistuimien rakennetta pohtinut komitea esitti vuonna 2001⁸, että alioikeuksien (byret) lukumäärä alennettaisiin 82:sta 25:een. Tuohon aikaan Tanskan alioikeuksista yli 70:ssä oli vain yksi tai kaksi tuomaria. Tanskan organisaatiouudistus liittyi laajaan oikeudenkäyntimenettelyjen kokonaisuudistukseen. Jatkossa kaikki asiat käsitellään ensi asteena käräjäoikeuksissa toisin kuin aikaisemmin, kun laajimmat rikos- ja riita-asiat alkoivat ylioikeudessa. Samalla lautamieskokoonpanot otettiin myös alioikeuksissa käyttöön. Kiinteistöjen kirjaamisasiat keskitettiin puolestaan yhteen erityistuomioistuimeen (Tinglysningsret), joka sijaitsee Harprossa, keskisessä Jyllannissa. Aikaisempaa alioikeusorganisaatiota pidettiin liian pirstaleisena ja yksikkökokoa liian pienenä vastaamaan uusiin tehtäviin ja kasvaviin oikeus- suojavaatimuksiin. Tanskassa muutos on osa laajaa yhteiskunnallista uudistusta, jossa tuomioistuinlaitoksen ohella muutetaan poliisin organisaatiota, aluehallinnon organisaatiota, kuntien palvelurakennetta ja verotusjärjestelmää.

Alioikeusuudistus toteutettiin Tanskassa nopeassa tahdissa vuosien 2005 - 2006 aikana niin, että uudistukset tulivat voimaan vuoden 2007 alusta. Kesällä 2005 asetettiin keskushallintoon (Domstolsstyrelsen) projektin johtoryhmä, joka organisoi alatyöryhmät huolehtimaan rakennemuutoksen eri osa-alueista, kuten ATK-järjestelyistä, henkilöstösiirroista ja eri tuomioistuimien kulttuurien yhteensovittamisesta. Loppuvuodesta 2005 alioikeusuudistusta koskevat hallituksen esitykset tulivat julkisiksi. Sen jälkeen käynnistettiin uusia käräjäoikeuksia koskeva tilasuunnittelu, määritettiin henkilöstötarve ja esimerkiksi tuomareiden lukumäärää nostettiin, koska uudet menettelyt vaativat lisäresursseja. Oikeustalojen rakentaminen aloitettiin. Tavoitteena on, että alioikeudet toimivat uuden rakenteen mukaisissa tiloissa muutaman vuoden kuluessa.

Käytännön yhdistämistoimet veivät noin vuoden. Tiedotus käynnistettiin vuoden 2006 alussa. Samalla ryhdyttiin selvittämään henkilöstöltä, missä he haluavat työskennellä. Suurimmalle osalle henkilöstöstä voitiin toteuttaa ensisijaisen toivomuksen mukainen työpaikka. Uusien alioikeuksien päällikkövirat julistettiin haettavaksi keväällä 2006. Henkilöstölle ilmoitettiin uudet sijoituspaikat ennen kesälomia ja uudet päälliköt aloittivat 1.8.2006. Syksyn ajan he valmistelivat paikallisesti organisaatiouudistuksia. Uudistuksia tuettiin laamannien johtamis-

⁸ Betänkning fra Domstolenes Strukturkommission nr. 1398/2001)

koulutuksella ja useilla projektihankkeilla. Syksyn kuluessa nimitettiin hallintopäälliköt ja muu välijohdon henkilöstö. Uudistukset tulivat voimaan vuoden 2007 alusta lukien.

3.3 Norja

Norjassa on 73 kärjäoikeutta (tingrett). Niissä on yhteensä 1 291 työntekijää, joista tuomareita on 327, tuomioistuinharjoittelua suorittavia 169 ja kansliahenkilökuntaa 795. Alhainen henkilökuntamäärä selittyy osaltaan sillä, että riita-asioissa oikeudenkäyntiä edeltää sovittelulautakunnan käsittely, jossa lopullisesti ratkaistaan sellaiset riita-asiat, joissa vastaaja ei vastusta kannetta.

Vuoden 2008 alusta lukein Norjassa tulee voimaan laaja riita-asioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistus. Siinä yhteydessä otetaan käyttöön pieniä velkomusasioita varten kehitetty, tavallista oikeudenkäyntiä yksinkertaisempi prosessi (småkravsprosess), ryhmäkanne ja aikaisempaa aktiivisemmin vaihtoehtoinen riidanratkaisu. Tavoitteena on, että oikeudenkäyntimenettely ja resurssit voitaisiin aikaisempaa paremmin sovittaa asian merkityksen mukaiseksi. Uudistuksen myötä kärjäoikeuksien käyttöön otetaan uusi sähköinen asiankäsittelyjärjestelmä LOVISA.

Jo vuonna 2001 kansankäräjät (Stortinget) päätti vähentää kärjäoikeuksien lukumäärän silloisesta 92:sta 66:een. Siitä lähtien kärjäoikeuksien lukumäärää on vähennetty kärjäoikeuksia yhdistämällä ja jakamalla joidenkin kärjäoikeuksien alueet useamman kärjäoikeuden kesken. Rakenneuudistukset vaativat resursseja erityisesti uusien oikeustalojen rakentamisesta ja vanhojen oikeustalojen laajennuksista johtuen. Eräissä tapauksissa rakennusprojektien pitkittyminen on viivästyttänyt kärjäoikeuksien yhdistämistä.

Parhaillaan on käynnissä Stavangerin kärjäoikeuden uudelleen organisointi sekä Skienin ja Porsgrunnin kärjäoikeuksien yhdistäminen Kragerön kärjäoikeuteen. Kärjäoikeuksien yhdistämisen rinnalla on kehitetty kärjäoikeuksien yhteistoimintaa niin, että itsenäiset kärjäoikeudet voisivat hyödyntää toistensa tuomari- ja kansliatyövoimaa sekä tiloja.

Lainhuudatusasioiden siirtäminen tuomioistuimilta karttalaitokselle (Statens kartverk) tapahtuu vuosina 2004 - 2007. Vuosina 2004 - 2006 lainhuudatus siirtyi karttalaitokselle kaikkiaan 60 kärjäoikeuden osalta. Loput siirtyvät vuoden 2007 aikana. Lainhuudatusasioiden myötä tuomioistuinten henkilöstöä on vähennetty 83:lla. Heistä 15 siirtyi karttalaitoksen palvelukseen, 32 sai uuden työpaikan tuomioistuinlaitoksesta ja 14 sen ulkopuolelta. Eläkkeelle siirtyi 17 työntekijää.

4. VALTION VIRANOMAISTEN ALUEJAON PERIAATTEET JA MUUTOSKEHITYS

4.1 Valtion hallinnon aluejaon perusteet

Valtion aluehallintoviranomaisten toimialueiden jaon peruseriaate on ilmaistu vuonna 1997 annetussa maakuntajakolaissa (1159/97), joka edellyttää, että valtion aluehallintoviranomaisten toimialueiden tulee perustua maakuntajakoon, ellei erityisistä syistä muuta johdu. Tällaisia syitä voivat olla viranomaisen tehtävän luonne ja asianomaisen alueen kielelliset olosuhteet. Valtion alueviranomaisten toimialueet muodostuvat näin ollen yhden tai useamman maakun-

nan liiton kokonaisesta toimialueesta. Vaatimus siitä, että hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin, säädetään perustuslain 122 §:ssä.

Maakuntajakolaissa maakunnaksi määritellään alue, johon kuuluvat kunnat muodostavat toiminnallisesti ja taloudellisesti sekä alueen suunnittelun kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Päätöksen maakuntien määrästä ja alueesta tekee valtioneuvosto.

Seutukunnilla tarkoitetaan kunnista muodostuvaa aluetta, jonka perusteena on kuntien välinen yhteistyö ja työssäkäyntialue. Saman seutukunnan kunnat kuuluvat samaan maakuntaan. Seutukuntajaot vahvistaa sisäasiainministeriö. Seutukunta on myös sisäasiainministeriön aluepoliittisen tukijaon perusalue.

Valtion paikallishallinnon perusjakona on kihlakuntajako, josta säädetään valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetussa laissa (126/1992). Sen mukaan lääni jaetaan kihlakuntiin kuntien rajoja noudattaen. Jaosta päättää valtioneuvosto. Lakia sovelletaan poliisitoimen, syyttäjätöimen, ulosottotoimen ja yleishallintotehtävien järjestämiseen. Kihlakunnassa on kihlakunnanvirasto ja erillisiä virastoja sen mukaan kuin valtioneuvosto päättää.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaisesti nykymuotoinen kihlakuntajärjestelmä on kuitenkin tarkoitus purkaa. Valtioneuvosto on antanut 20.9.2007 hallituksen esityksen valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetun lain muuttamiseksi siten, että kihlakuntahallinto puretaan ja kihlakunnanvirastojen yhteinen henkilöstö siirretään lain nojalla poliisiin, ulosoton, syyttäjälaitoksen ja maistraattien palvelukseen vuoden 2008 alusta lukien. Tavoitteena on, että kihlakuntajako toimisi kuitenkin edelleen poliisihallinnon aluejakona ja myös valtionhallinnon yleisenä paikallistason aluejaotuksen perusjakona.

Nykyisen maakunta- ja kihlakuntajaotuksen osalta voidaan todeta, että nykyisten 90 kihlakunnan rajat ovat muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta yhdenmukaiset maakuntarajojen kanssa. Kihlakuntien aluejakoa koskevaa valtioneuvoston päätöstä on tarkoitus muuttaa vielä vuoden 2007 syksyn aikana.

4.2 Käräjäoikeuksien tuomiopiiri- ja alueelliset perusteet

Käräjäoikeuksien tuomiopiirit koostuvat oikeudenkäymiskaaren (OK 3:1) mukaan yhdestä tai useammasta kunnasta. Tuomiopiireistä säädetään käräjäoikeuslain mukaan valtioneuvoston asetuksella sekä kanslioiden ja istuntopaikkojen sijainnista oikeusministeriön asetuksella.

Nykyisin käräjäoikeuksien tuomiopiirit noudattavat varsin pitkälle sekä maakunta- että kihlakuntajakoa. Tätä on pidetty alueellisenä lähtökohtana käräjäoikeuksien tuomiopiirejä muodostettaessa, vaikka tuomioistuimet eivät olekaan hallintoviranomaisia ja niiden tehtävät ovat riippumattomia alueellisista kysymyksistä. Menettelyä ovat puoltaneet muun muassa käytännön syyt. Esimerkiksi yhteistyö poliisin ja syyttäjän kanssa on joustavampaa, jos aluejaot ovat mahdollisimman pitkälle samanlaiset ja toimipaikat ovat samoilla paikkakunnilla. Lisäksi kuntien välinen yhteistyö ja alueen asukkaiden luontainen asiointisuunta ovat vaikuttaneet käräjäoikeuksien tuomiopiirijakoon.

4.3 Valtion viranomaisten paikallishallinto-organisaatioiden muutoskehitys

4.3.1 Yleistä muutoksista

Valtion paikallis- ja aluehallinnossa on viime vuosina toteutettu ja on parhaillaan vireillä huomattavia muutoksia, joissa suuntauksena on suurempien alueellisten yksiköiden muodostaminen ja tehtävien uudelleen organisointi. Vastaava kehitys on meneillään myös kunnissa, jota vauhdittaa muun muassa helmikuussa 2007 annettu laki kunta- ja palvelurakennemuutuksesta. Muutosten taustalla on usein tarve kehittää tuottavuutta, tehokkuutta ja palvelun laatua muuttuneissa olosuhteissa. Muutoksia on toteutettu esimerkiksi työvoimahallinnossa, maistraateissa ja syyttäjälaitoksessa. Vastaava kehitys on nähtävillä myös muissa Pohjoismaissa, kuten edellä luvussa 3 on esitetty. Muun muassa Tanskassa on toteutettu vuoden 2007 vuoden alussa samanaikaisesti alioikeus-, poliisi- ja kuntahallinnon rakennemuutokset.

Seuraavassa esitellään lyhyesti käräjäoikeusverkoston kannalta keskeisten viranomaisten toteuttamia ja vireillä olevia organisaatiomuutoksia.

4.3.2 Syyttäjänvirastot

Syyttäjälaitoksen paikallishallinto on toiminut maaliskuun 2007 loppuun saakka kihlakunnittain yhteensä 63 hallinnollisessa yksikössä: 13 kihlakunnan syyttäjän erillisvirastossa ja 50 kihlakunnan syyttäjäosastossa.

Syyttäjälaitoksen paikallisorganisaatio uudistettiin 1 huhtikuuta 2007 lähtien siten, että perustettiin 15 itsenäistä syyttäjänvirastoa, jotka muodostuvat yhdestä tai useammasta kihlakunnasta. Jako noudattaa myös suurimmalta osin maakuntajakoa Etelä-Suomea lukuun ottamatta. Sen lisäksi maakuntajaosta poiketaan vain Lavian ja Kiikoisten osalta, mikä johtuu maakuntajaon ja kihlakuntajaon erosta.

Syyttäjänvirastojen toimialueista ja päätoimipaikoista säädetään valtioneuvoston asetuksella (88/2007). Lisäksi oikeusministeriö on nimennyt 50 palvelutoimistoa, jotka toimivat virastojen alaisuudessa sivutoimipisteinä. Se, mitä palveluja palvelutoimistossa on tarjolla, riippuu paikallisista tarpeista. Muutoksen yhteydessä palvelutoimisto on perustettu neljää kuntaa lukuun ottamatta niille paikkakunnille, joissa aiemmin toimi syyttäjäyksikkö.

Uudistuksen tavoitteena oli tehostaa syyttäjälaitoksen ohjaamista ja toimintaa yleensäkin sekä varmistaa laadukkaita ja aikaisempaa tasapuolisemmat palvelut eri puolella maata. Tarkoituksena on ollut edistää työmäärien tasaista jakautumista sekä erityisasiantuntemuksen kehittämistä ja tehokasta kohdentamista.

Ruotsinkieliset syyttäjänpalvelut on turvattu siten, että kaksikielisissä syyttäjänvirastoissa vaaditaan aiempaa useammilta syyttäjiltä erinomaista ruotsin kielen suullista ja kirjallista taitoa. Syyttäjänvirastojen aluejako on kuvattu liitteessä 3.

4.3.3 Poliisilaitokset

Nykyisin paikallinen poliisitoimi on järjestetty siten, että jokaisessa kihlakunnassa on poliisilaitos. Poliisilaitoksia on näin ollen 90, joissa on yhteensä noin 280 palvelutoimistoa.

Sisäasiainministeriö on asettunut 18.8.2006 työryhmän, jonka tehtävänä on tehdä ehdotus muun muassa poliisin paikallishallinnon aluejaotuksen kehittämiseksi. Työryhmän määräaika päättyy 31.12.2007, mutta se on antanut väliraporttinsa 14.2.2007.

Poliisin hallintorakenteen kehittämistyöryhmä esitti väliraportissaan, että poliisin paikallishallintoa uudistettaisiin siten, että nykyisistä 90 kihlakunnan poliisilaitoksesta muodostettaisiin 29 poliisilaitosta. Poliisilaitosten palveluverkosto muodostuisi pääpoliisiasemasta, poliisiase-mista sekä palvelupisteistä, jotka voivat olla joko omia tai yhteispalvelupisteitä. Sisäasiainministeriö on jatkanut asian valmistelua työryhmän esityksen ja siitä saatujen lausuntojen perusteella ja päättänyt esittämään, että maa jaettaisiin Helsingin poliisilaitos mukaan lukien 24 poliisilaitokseen.

Ratkaisua poliisilaitosten aluejaosta ei ole tätä kirjoitettaessa tehty. Asiaa koskeva valtioneuvoston asetus on tarkoitus antaa syksyn 2007 aikana.

4.3.4 Ulosottovirastot

Ulosoton paikallisorganisaatio muodostuu nykyisin 51 ulosottopiiristä, jotka ovat kihlakunnan ulosottovirastoja tai kihlakunnanviraston ulosotto-osastoja ja niiden toimialueena on yksi tai useampi kihlakunta. Ulosoton toimipaikkoja on noin 170.

Ulosottouudistuksen viimeinen vaihe toteutuu 1.1.2008 lukien, jolloin ulosottokaari (705/2007) tulee voimaan. Sen mukaan ulosottoviraston toimialue muodostuu edelleen yhdestä tai useammasta kihlakunnasta. Samaan aikaan toteutetaan myös ulosottovirastojen alueellisen jaotuksen muutos, josta säädetään valtioneuvoston asetuksella ulosottopiireistä (865/2007). Sen mukaan ulosottovirastojen määrä vähenee 51:stä 22:een ja niiden rajat noudattavat pääosin maakuntarajoja. Samalla luovutaan nykymuotoisista kihlakunnanvirastoista.

Ulosoton toimipaikoista määrätään oikeusministeriön päätöksellä (866/2007), jonka mukaan kaikki nykyiset toimipaikat säilyvät.

Uudistuksen tavoitteena on ollut toimivampien ja tehokkaampiin kokonaisuuksien muodostaminen. Asiakkaiden kielellisten oikeuksien toteuttamiseksi ulosottotoimen henkilöstön kielitaitovaatimuksista on tarkoitus säätää erikseen valtioneuvoston asetuksella. Ulosottopiirit on esitetty kartassa, joka on liitteenä 4.

4.3.5 Oikeusaputoimistot

Oikeusaputoimistojen sekä niiden sivutoimistojen ja sivuvastaanottojen sijainnista säädetään valtion oikeusaputoimistoista annetun lain (258/2002) nojalla annetussa oikeusministeriön asetuksessa valtion oikeusaputoimistojen sekä niiden sivutoimistojen ja sivuvastaanottojen sijainnista (942/2006).

Tällä hetkellä oikeusaputoimistoja on 64, joilla on 18 sivutoimistoa ja 95 sivuvastaanottoa. Oikeusaputoimistot on jaettu hovioikeuspiirien mukaisesti kuuteen oikeusapupiiriin, joihin kuuluvien toimistojen lukumäärä vaihtelee kuuden ja seitsemäntoista välillä. Oikeusaputoimistot sijaitsevat yleensä samoilla paikkakunnilla kuin käräjäoikeudet. Oikeusapupiiriä johtaa

oikeusaputoimen johtaja, jollaiseksi valitaan määrääjäksi yksi piirin oikeusaputoimiston johtava julkinen oikeusavustaja. Sivuvastaanotot ovat toimipisteitä, joissa yleinen oikeusavustaja käy määrättyinä aikoina ottamassa vastaan asiakkaita.

Oikeusministeriö on kehittämässä oikeusaputoimistojen verkostoa siten, että pienimpiä ja sellaisena hyvin haavoittuvia pieniä yksiköitä yhdistetään suuremmiksi hallinnollisiksi yksiköiksi siten, että tavoitteena olisi noin 50 oikeusaputoimistoa. Syynä verkoston kehittämiseksi on paitsi pienten yksiköiden haavoittuvuus myös se, että pienissä yksiköissä hallinnollisten tehtävien osuus muodostuu suhteettoman suureksi toimistoon kokoon nähden. Lisäksi valtion tuottavuusohjelma edellyttää toiminnan tehostamista.

Tarkoituksena kuitenkin on, että nykyinen toimipaikkaverkosto säilyy edelleen lähes yhtä tiheänä kuin nykyisin, koska oikeusaputoimistojen tehtävät edellyttävät suhteellisen tiheää toimipaikkaverkostoa. Tiheän toimipaikkaverkoston säilyttämistä tukee lisäksi se, että sisäasiainministeriön työryhmä on 31.8.2007 ehdottanut, että holhoustoimen yleinen edunvalvonta siirretään oikeusaputoimiston tehtäväksi vuoden 2009 alusta lukien⁹. Oikeusaputoimistojen toimipaikat on kuvattu liitteessä 5.

5. KÄRÄJÄOIKEUKSIEN TUOMIOPIIRIT

5.1 Työryhmän ehdotuksen lähtökohdat

Työryhmän toimeksiannossa on varsin täsmällisesti määritelty työryhmän tavoitteet niiltä osin kuin on kysymys käräjäoikeuksien koosta, määrästä ja aluejaon perusteista. Toimeksiannon mukaan käräjäoikeuksien tuomiopiirien väestöpohjan tulee olla asukasmäärältään vähintään 100 000 siten, että jokaisessa maakunnassa on 1 – 3 käräjäoikeutta. Valtion vuoden 2008 talousarvioehdotuksessa on lisäksi todettu, että tavoitteena on, että käräjäoikeusverkosto rakennuu 25 -30 käräjäoikeuden ja muutaman sivukanslian varaan. Tämä tavoite merkitsisi käräjäoikeuksien lukumäärän vähenemistä noin puoleen nykyisistä 54 käräjäoikeudesta.

Työryhmä on käräjäoikeuksien kokoa harkitessaan tarkastellut lisäksi käräjäoikeuksissa käsiteltävien asioiden määrää ottaen huomioon, että kiinteistöjen kirjaamisasiat siirtyvät Maanmittauslaitokselle eivätkä jatkossa kuulu käräjäoikeuden tehtäviin. Summaariset asiat on ehdotusta laadittaessa otettu huomioon voimassa olevien säännösten mukaisesti, koska niiden keskittämistä koskevia linjauksia ei työryhmän työn aikana ole tehty.

Tavoitteena on ollut muodostaa käräjäoikeuksia, joissa asiamäärien perusteella tarvittavan henkilökunnan määrä olisi niin suuri, että käräjäoikeuden kehittäminen ammattitaito- ja tuottavuustavoitteiden edellyttämällä tavalla olisi mahdollista. Työryhmä on katsonut, että tavoiteltavana käräjäoikeuden tuomareiden määränä olisi kymmenen tuomaria, kuten työryhmän asettamispäätöksen valmisteluasiakirjoissa ja oikeusministeriön tulevaisuuskatsauksessa on esitetty. Lisäksi käräjäoikeuden tuomiopiirejä muodostettaessa on pyrkimyksenä ollut, että asiamäärät jakautuisivat suhteellisen tasaisesti käräjäoikeuksien kesken.

⁹ Eräiden tehtävien organisointi valtion paikallishallinnossa. Työryhmän väliraportti. Sisäasiainministeriön julkaisuja 43/2007

Tuomiopiirien aluejaon perusteeksi toimeksiannossa on määritelty maakuntajako, joka on myös valtion aluehallinnon perusjako. Käräjäoikeuksien lukumäärää maakunnassa harkitessaan työryhmä on huomioinut väestön kokonaismäärän ja alueelliset erityisolosuhteet sekä käräjäoikeuksissa käsiteltävien asioiden määrän. Huomiota on kiinnitetty myös asioiden laatuun.

Työryhmä on harkinnut käräjäoikeuksien nimeämistä maakuntien mukaan. Tässä mietinnössä työryhmä on kuitenkin päätenyt selvyden vuoksi käyttämään käräjäoikeuksien sijaintipaikkakuntien tai muuten vakiintuneita nimiä.

Työryhmän päämääränä on ollut luoda käräjäoikeusverkosto, jolla olisi toimintaedellytykset pitkälle tulevaisuuteen. Työryhmän käsityksen mukaan työryhmän ehdotus tuomiopiirien muodostamisen osalta tulisi toteuttaa samanaikaisesti, kun kiinteistöjen kirjaamisasiat siirretään Maanmittauslaitokselle. Ehdotettu käräjäoikeusverkosto edellyttää melko runsaasti nykyisten toimitilojen laajentamista ja osittain uudisrakentamista. Tämän vuoksi osa perustettavista käräjäoikeuksista joutuu ylimenokauden ajan toimimaan useammalla paikkakunnalla. Käytännön syiden johdosta työryhmä esittää niin sanottujen ylimenokauden sivukanslioiden perustamista.

Kuntajaottelun osalta työryhmä on käyttänyt 1.1.2007 voimassa olevaa kuntajakoa. Tiedossa olevat tulevat kuntaliitokset eivät kuitenkaan näyttäisi muuttavan ehdotuksessa esitettyjä väestöjakaumia käräjäoikeuksien kesken.

5.2 Ehdotus käräjäoikeuksien tuomiopiireiksi

5.2.1 Käräjäoikeuksien määrä

Työryhmä ehdottaa, että käräjäoikeuksien tuomiopiirejä olisi tulevaisuudessa 25. Ehdotuksen mukainen muutos merkitsisi siis käräjäoikeuksien vähenemistä 1.10.2007 tilanteen mukaisesti 54 käräjäoikeudesta alle puoleen. Kartta ehdotettavista käräjäoikeuksien tuomiopiireistä on liitteessä 6. Lisäksi liitteessä 7 on jokaisesta ehdotettavasta käräjäoikeudesta esitetty sen toiminnan kannalta keskeiset tiedot sekä kartta kunkin käräjäoikeuden tuomiopiiristä.

Työryhmä ehdottaa muutoksia lähes kaikkien käräjäoikeuksien tuomiopiireihin. Ainoastaan Ahvenanmaan, Espoon, Helsingin ja Vantaan käräjäoikeuksien tuomiopiirien osalta ei tulisi muutoksia.

5.2.2 Väestö- ja asiamäärät

Työryhmän tavoitteena oli muodostaa vähintään 100 000 asukkaan käräjäoikeuspiirejä. Ehdotettujen käräjäoikeuksien väestömäärät on esitetty luettelona liitteessä 8. Ehdotuksen mukaisista 25 käräjäoikeudesta yli 100 000 asukkaan käräjäoikeuksia olisi 22. Suurimmat näistä ovat Helsingin käräjäoikeus noin 560 000, Tampereen käräjäoikeus noin 470 000 ja Turun käräjäoikeus noin 460 000 asukasta. Pienimmät yli 100 000 asukkaan käräjäoikeudet olisivat Lohjan käräjäoikeus noin 130 000 asukkaalla ja Lappeenrannan käräjäoikeus noin 135 000 asukkaalla.

Alle 100 000 asukkaan jäisi neljä kärjäoikeutta: Kajaanin kärjäoikeudessa olisi noin 85 000, Lapin kärjäoikeudessa noin 30 000 ja Ahvenanmaan kärjäoikeudessa noin 27 000 asukasta. Lisäksi Porvoon kärjäoikeudessa olisi 98 000 asukasta.

<i>Väestö 1.1.2007</i>	<i>Kärjäoikeudet 1.1.2007</i>	<i>Kärjäoikeudet ehdotuksen mukaan</i>
- 50 000	21	2
50 000 - 100 000	24	2
100 000 - 200 000	9	13
200 000 - 300 000	2	5
300 000 - 400 000	1	-
400 000 - 500 000	-	2
500 000 -	1	1
<i>Yhteensä</i>	58	25

Kajaanin ja Lapin kärjäoikeuksien osalta asukaspohja jäisi alle asetetun tavoitteen, koska alueet ovat harvaan asuttuja. Suurempien kokonaisuuksien muodostaminen johtaisi asianomaisten kärjäoikeuksien väestön kohtuuttoman pitkiin asiointimatkoihin. Lapin kärjäoikeuden säilyttämistä lähes ennallaan puoltaa myös saamenkielisten aseman turvaaminen. Ahvenanmaa puolestaan muodostaa kielellisesti ja alueellisesti selkeän kokonaisuuden, jonka yhdistäminen toiseen kärjäoikeuteen ei olisi tarkoituksenmukaista.

Kärjäoikeuden kokoa on tarkasteltu lisäksi käyttäen mittarina rikosasioiden ja laajojen riitaasioiden määriä, jotka ovat määrällisesti tuomareiden työn kannalta merkittävimmät asiaryhmät. Liitteessä 8 on kuvattu kärjäoikeuksiin saapuneiden asioiden määrät näiden asiaryhmien osalta vuosien 2004 - 2006 perusteella lasketun keskiarvon mukaan. Kärjäoikeuksia, joihin saapui alle 1000 rikos- ja laajaa riita-asiaa vuodessa, oli 34.

Liitteessä 8 on esitetty samat asiaryhmät työryhmän ehdotuksen mukaisissa kärjäoikeuksissa. Sen mukaan ainoastaan Ahvenanmaan ja Lapin kärjäoikeuksiin saapuneita asioita olisi alle 1 000. Enimmillään näiden asioiden osuus on Helsingin kärjäoikeudessa, jonne saapui noin 11 400 asiaa. Muilta osin asiat jakautuvat seuraavan taulukon mukaan.

<i>Asiamäärät 2004-2006</i>	<i>Kärjäoikeuksien määrä vuonna 2006</i>	<i>Kärjäoikeuksien määrä ehdotuksen mukaan</i>
- 1 000	34	2
1 000 - 2 000	16	5
2 000 - 3 000	6	11
3 000 - 4 000	-	4
4 000 - 5 000	-	-
5 000 - 6 000	1	-
6 000 - 7 000	-	2
11 400	1	1
<i>Yhteensä</i>	58	25

5.2.3 Tuomareiden määrä

Työryhmän tavoitteena on ollut muodostaa käräjäoikeuksia, joissa olisi vähintään kymmenen tuomaria. Ehdotuksen mukaan käräjäoikeuksien tuomarimäärät jakautuisivat seuraavasti:

<i>Laskennallinen tuomarien määrä</i>	<i>Käräjäoikeuksien määrä vuonna 2006</i>	<i>Käräjäoikeuksien määrä</i>
- 5	28	2
6 - 10	19	2
11 - 20	8	13
21 - 30	1	5
31 - 40	1	-
41 - 50		2
70 - 80	1	1
<i>Yhteensä</i>	58	25

Alle kymmenen tuomarin käräjäoikeuksia olisi ehdotuksen mukaan neljä. Lapin käräjäoikeudessa olisi laskennallisesti 3, Ahvenanmaan käräjäoikeudessa 3,4, Kajaanin käräjäoikeudessa 6,6 ja Porvoon käräjäoikeudessa 7,5 tuomaria. Näissä käräjäoikeuksissa myös väestömäärä jää alle 100 000 asukkaan. Tuomarien määrän arviointiperusteet on esitetty luvussa 8.

5.2.4 Maakuntapohjaisuus

Työryhmän toimeksiannon mukaan kussakin maakunnassa tulisi olla yhdestä kolmeen käräjäoikeutta. Ehdotuksen mukaiset tuomiopiirit muodostuisivat pääosin siten, että kukin maakunta muodostaa yhden käräjäoikeuspiirin. Ehdotetut käräjäoikeuksien tuomiopiirit ja maakuntarajat on esitetty liitteessä 11. Lapin maakunnassa olisi kaksi ja Uudenmaan maakunnassa 5 käräjäoikeutta. Lisäksi Ylivieskan käräjäoikeus muodostuisi Keski-Pohjanmaan maakunnasta ja osasta Pohjois-Pohjanmaan maakuntaa. Muissa maakunnissa olisi yksi käräjäoikeus.

Lapissa harva asutus ja pitkät etäisyydet edellyttävät, että maakunta jakautuu kahteen käräjäoikeuteen, vaikka Lapin käräjäoikeus jääkin väestömäärältään pieneksi. Uudenmaan alueelle puolestaan on syntynyt väestökeskittymä, joka edellyttää useamman käräjäoikeuden perustamista, jotta käräjäoikeuden kokoa ei olisi tarpeen kasvattaa tarpeettoman suureksi.

Porvoon käräjäoikeuteen kuuluisi maakuntarajoista poiketen Pyhtään kunta Kymenlaakson maakunnasta. Pyhtään kuulumista Porvoon käräjäoikeuteen puoltaa se, että kunnan asukkaista suhteellisen suuri osa on ruotsinkielisiä, jolloin heidän kielelliset oikeutensa voitaisiin turvata paremmin kaksikielisessä Porvoon käräjäoikeudessa.

Ylivieskan käräjäoikeuden osalta työryhmän harkittavana oli nykyinen Ylivieskan ja Raahen käräjäoikeuden yhdistäminen ja toisaalta Kokkolan käräjäoikeuden säilyttäminen nykyisellään, jolloin se olisi käsittänyt Keski-Pohjanmaan maakunnan. Kokkolan käräjäoikeuden tuomiopiirin väestö- ja asiamäärät olisivat kuitenkin edellyttäneet laskennallisesti ainoastaan 5,1 tuomaria. Toisaalta myös kaavailtu Ylivieskan ja Raahen yhdistetty käräjäoikeus olisi jäänyt tuomarimäärältään vastaavasti liian pieneksi. Nyt esitettävässä Ylivieskan käräjäoikeudes-

sa tarvittava tuomarimäärä olisi yli kymmenen, mitä työryhmä pitää tavoitteidensa näkökulmasta tärkeämpänä kuin sitä, että maakuntarajaa ei jouduttaisi rikkomaan.

Lisäksi harkittavana oli vaihtoehto, jonka mukaan nykyiseen Kokkolan kärjäoikeuteen olisi liitetty entisen Pietarsaaren kärjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluneet kunnat Pietarsaari, Luoto, Kruunpyy, Pedersöre ja Uusikaarlepyy ja loput nykyisen Mustasaaren kärjäoikeuden kunnat Vaasan kärjäoikeuteen. Tässäkin vaihtoehdossa Kokkolan kärjäoikeudesta olisi tullut alle kymmenen tuomarin yksikkö, mikä ei olisi ollut työryhmän tavoitteiden mukainen ratkaisu.

Kärjäoikeuksien tuomiopiirien rajat noudattaisivat pääsääntöisesti myös kihlakuntien rajoja. Poikkeuksina voidaan mainita muun muassa Limingan kihlakunnan, Orimattilan, Vammalan, Espoon ja Kotkan kihlakunnat, joissa tuomiopiiriraja halkaisisi kihlakunnan. Nykyiset kihlakunnat on esitetty liitteessä 12.

6. KÄRJÄOIKEUKSIEN TOIMIPAIKAT

6.1 Työryhmän ehdotuksen lähtökohdat

6.1.1 Toimeksianto

Työryhmä ehdotukseen sisältyy sen toimeksiannon mukaisesti ehdotus kärjäoikeuden toimipaikoiksi. Toimeksianto ei määrittele työryhmän ehdotuksen tavoitteita näiltä osin niin täsmällisesti kuin tuomiopiirien koon ja määrän osalta ja jättää työryhmän harkittavaksi, tuleeko verkoston sisältää sivutoimipisteitä eli nykyisenkaltaisia sivukanslioita. Työryhmän on kuitenkin toimeksiannon mukaan kiinnitettävä huomiota maantieteellisiin etäisyyksiin, liikenneyhteyksiin ja sivutoimipisteen arvioituihin asia- ja asiakasmääriin. Työryhmän tulee lisäksi arvioida kärjäoikeuksien istuntopaikkojen tarve siten, että rikosasioiden kirjallisen käsittelyn vaikutukset ja puhelin- ja videoneuvottelumahdollisuudet todistajien ja vastaajien kuulemiseksi otetaan huomioon.

Valtion vuoden 2008 talousarviossa on todettu, että kärjäoikeusverkostoa valmistellaan 25 - 30 maakunnallisen kärjäoikeuden ja muutamien niitä tukevien sivukanslioiden varaan. Lisäksi työryhmän toimeksiannon valmisteluasiakirjoissa todetaan, että sivukanslioiden määrää ja sijaintia tulee arvioida kokonaan uudelleen. Lisäksi todetaan, että ei ole taloudellista säilyttää sivukansliaa 20 - 50 kilometrin päässä pääkansliasta. Maantieteellisistä etäisyyksistä johtuen on kuitenkin mahdollista tietyin edellytyksin järjestää kärjäoikeuden sivukanslia joillekin paikkakunnille, jos se on asukkaiden oikeuspalvelujen kannalta tarpeen. Istuntopaikkoja tulee niin ikään vähentää.

6.1.2 Toimipaikkojen määrään ja rakenteeseen vaikuttavia tekijöitä

Työryhmä on arvioinut toimipaikkojen tarvetta tarkastelemalla toisaalta sitä, miten kärjäoikeuden toiminta voidaan järjestää tehokkaasti sille asetettujen tavoitteiden toteuttamiseksi ja toisaalta tarkastelemalla niitä asioita, joiden vuoksi asiakkaiden henkilökohtainen asiointi kärjäoikeudessa on tarpeen. Näitä tekijöitä on esitetty seuraavassa.

Käräjäoikeuden toiminnan organisoiminen

Työryhmä katsoo, että käräjäoikeusverkoston kehittämisen taustalla olevat tavoitteet edellyttävät käräjäoikeuden toiminnan tehokkuutta ja aktiivista johtamista. Tässä suhteessa erillään toimivien nykyisten kaltaisten sivukanslioiden tehokas johtaminen on ongelmallista. Yksikököön suurentamiselle asetetut tavoitteet voivat täysimääräisesti toteutua vasta, kun kaikki käräjäoikeuden toiminnot on keskitetty käräjäoikeuden tuomiopiirissä yhteen toimipaikkaan.

Erillisen sivukanslian toiminta edellyttää lähiesimiehen nimeämistä ja jos sivukanslia jää henkilöstömäärältään liian pieneksi, se saattaa olla lähes yhtä haavoittuva sairaus-, loma ja muissa poissaolotilanteissa kuin pienet itsenäiset käräjäoikeudetkin. Vaarana on myös, että sivukansliat ovat työpaikkoina vähemmän kiinnostavia kuin päätoimipaikat. Lisäksi turvallisuuskysymysten ratkaiseminen on ongelmallisempaa kuin suuremmissa työyhteisöissä.

Edellä esitetyistä sivukanslioita vastaan puhuvista seikoista huolimatta on joissakin tapauksissa perusteltua säilyttää käräjäoikeuden pysyvä sivukanslia. Perusteina säilyttämiselle voivat olla pitkät etäisyydet pääkansliaan sekä sivukanslian riittävän suuri väestöpohja, jotta se tuottaisi riittävästi asioita (erityisesti istuntoon meneviä asioita) sivukanslian käsiteltäväksi. Kanslian tarvetta harkittaessa on punnittava kansliasta aiheutuvia kustannuksia suhteessa asiakkaiden oikeusturvapalveluiden tarpeeseen.

Käräjäoikeuden työtilanteen tilapäisesti muuttuessa on mahdollista siirtää asioita tai henkilöstöä saman käräjäoikeuden sisällä toimipisteestä toiseen. Tämä mahdollistaa asioiden joustavan käsittelyn.

Vastaavia kokemuksia on myös muun muassa Ruotsista, jossa maantieteelliset olosuhteet ovat pitkälle Suomen kaltaiset. Siellä alioikeuksia kehitettäessä on selkänä suuntauksena ollut luopua sivukanslioita vastaavista toimipisteistä.

Neuvontapalvelujen tarve

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan asiat on mahdollista saada vireille käräjäoikeudessa kirjeitse ja sähköisin menetelmin, eikä lainsäädäntö edellytä henkilökohtaista asiointia käräjäoikeudessa. Puhelimen ja sähköisten palvelujen kehittymisen vuoksi henkilökohtainen asiointi on myös käytännössä vähentynyt.

Asiakaskäyntien määristä käräjäoikeuksissa ei ole olemassa tilastotietoa, mutta kokemusten mukaan asiakaskäynneistä selvästi merkittävin osa koskee kiinteistöjen kirjaamisasioiden viereille saattamista ja niitä koskevien asiakirjojen noutamista. Nämä ovat luonteeltaan asioita, joissa ihmiset tarvitsevat henkilökohtaista neuvontaa. Kun kiinteistöjen kirjaamisasiat, jotka ovat käräjäoikeuksien suurin asiaryhmä, siirtyvät Maanmittauslaitoksen tehtäväksi, asiakaskäynnit vähenevät olennaisesti.

Jäljelle jäävissä asioissa käräjäoikeuksien antaman neuvonnan tarve kohdistuu lähinnä asioiden vireille panoon liittyviin kysymyksiin, jotka koskevat pientä osaa summaarisia ja hake-musasioita. Tällöin niitä voidaan antaa useimmiten myös puhelimitse. Lisäksi ihmiset käyttävät tiedon hakemisen välineinä entistä enemmän muun muassa viranomaisen internet-sivuja.

Mahdollisuuksia oikeudellisen neuvonnan saamiseen myös muualta puhelimitse ja sähköisesti on parannettu viime aikoina. Esimerkiksi valtion oikeusaputoimistot järjestävät oikeusapuoh-

jausta, jota annetaan valtakunnallisesti puhelimitse suomen, ruotsin ja saamen kielellä. Oikeusapuohjaus on luonteeltaan yleistä ja informoivaa ja siinä annetaan tietoa oikeudellisista kysymyksistä ja oikeudenkäynnistä sekä ohjataan asiakas tarvittaessa kääntymään oikean viranomaisen puoleen. Ohjausta antavat oikeusaputoimistojen kokeneet sihteerit. Oikeusapuohjauksen pyrkimyksenä on edistää ihmisten omatoimisuutta omien oikeudellisten asiointensa hoitamisessa sekä tehdä tunnetuksi eri viranomaisen tarjoamia palveluja. Oikeusapuohjausta toteutettiin kokeiluluontoisesti vuosina 2005 - 2006 ja toiminta on vakinaistettu vuoden 2007 alusta lukien.

Vaikka neuvontaa on mahdollista saada erilaisin nykyaikaisin menetelmin, ihmisten valmiudet esimerkiksi saattaa itse heitä koskeva asia vireille, vaihtelee huomattavasti. Tällöin ihmisten oikeusturvan kannalta on olennaista, että heillä on tarvittaessa mahdollisuus saada tarkempaa neuvontaa ja mahdollisesti asianajoapua kohtuullisen helposti. Asiantuntijakuulemisessa Suomen Asianajajaliitto on tuonut esille, että asianajopalvelut keskittyvät käytännössä niille paikkakunnille, joilla toimii kärjäoikeus. Jos kärjäoikeuspaikkakunnat vähenevät huomattavasti, vaarana on, että kansalaisten saamat asianajopalvelut vähenevät. Tätä ongelmaa toisaalta lieventää se, että oikeusaputoimistojen toimipaikkaverkosto on tiheähkö, kuten liitteestä 5 ilmenee. Tällä hetkellä on 64 oikeusaputoimistoa, joilla on 18 sivutoimistoa ja 95 sivuvastaanottoa. Lisäksi toimipaikkaverkko on tarkoitettu säilyttää jatkossakin suhteellisen tiheänä.

Istuntokäsittelyt

Kärjäoikeuden istunnossa käsiteltävistä asioista suurin osa on rikosoikeudellisia asioita. Niitä oli vuonna 2006 yhteensä noin 98 000¹⁰, joista varsinaisia rikosasioita oli noin 63 000. Varsinaisten rikosasioiden istunnot ovat kuitenkin vähentyneet 1.10.2006 voimaan tulleen lain muutoksen johdosta, kun vähäiset rikosasiat voidaan tietyin edellytyksin käsitellä kirjallisessa menettelyssä. Istuntokäsittelyjen arvioidaan tästä syystä vähenevän noin 30 %. Riita- ja hake-
musasioista istunnossa käsitellään vain murto-osa. Vuonna 2006 järjestettiin riita-asian istuntokäsittely noin 8 000 asiassa eli noin 4 %.

Mahdollisuus osallistua istuntokäsittelyyn on asianosaisten oikeusturvan kannalta välttämätöntä. Kärjäoikeudessa tulee olla riittävästi sellaisia toimipaikkoja, joissa järjestetään istuntoja, jotta asianosaisten matkat eivät muodostuisi liian pitkiksi. Tällöin on todennäköisempää, että istuntoja ei jouduta peruuttamaan asianosaisten poissaolon vuoksi.

Videoneuvottelun käyttäminen oikeudenkäynnissä

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan on tietyin edellytyksin mahdollista, että henkilö osallistuu oikeudenkäyntiin istuntosalin ulkopuolelta etäpisteestä videoneuvottelun välityksellä. Tämä koskee riita-asoiden valmisteluistuntoja ja riita- ja rikosasioiden pääkäsittelyssä todistelun vastaanottamista. Lisäksi vangittavaksi vaaditun kuuleminen voidaan suorittaa videoneuvottelun avulla. Rikosasian suullinen valmisteluistunto voidaan niin ikään toteuttaa puhelimitse tai käyttäen videoneuvottelua. Sen sijaan vangitun vastaajan on oltava henkilökohtaisesti tuomioistuimessa saapuvilla käsiteltäessä sitä rikosta koskevaa asiaa, jonka johdosta hänet on vangittu. Aloitteen videoneuvottelun käyttämisestä voi tehdä asianosainen tai tuomioistuin. Päätöksen siitä, soveltuuko videoneuvottelun kautta kuuleminen käsiteltävään asiaan, tekee tuomioistuin.

¹⁰ Luku sisältää varsinaisten 63 000 rikosasian lisäksi pakkokeinoasiat 8 000, sakon muunnot 23 500 ja muut rikosoikeudelliset asiat kuten lähestymiskiellot 4 400.

Oikeusministeriössä on toteutettu videoneuvottelun pilotointihanke vuosina 2005 ja 2006 ja toiminnasta saatujen kokemusten perusteella toimintaa on edelleen tarkoitus jatkaa ja laajentaa¹¹. Käytännössä videoneuvotteluyhteysttää on eniten kokeiltu oikeudenkäynneissä kotimaisten tuomioistuimien välillä. Keskeisenä käyttöalana ovat myös rajat ylittävät oikeudenkäynnit, joissa todistajia tai muita kuultavia voidaan kuulla toisesta valtiosta. Videoneuvottelu soveltuu parhaiten tilanteisiin, joissa kuullaan viranomaistahoja, poliiseja sekä asiantuntijoita ja todistajia, joiden kertomuksen luotettavuutta ei ole lähtökohtaisesti syytä epäillä ja joiden kertomuksen näyttöarvo on riittävän helposti arvioitavissa.

Videoneuvottelun käyttäminen varsinaisella oikeudenkäyntipaikkakunnalla edellyttää erityislaittein varustettua istuntosalia. Sen sijaan varustelu etäpisteessä, jossa kuultavaa kuullaan, voi olla suhteellisen kevyt ja on siten kustannuksiltaan edullinen. Pilotointivaiheessa kokeilu on toteutettu pitkälle siten, että neuvottelu tapahtui kahden käräjäoikeuden tai käräjäoikeuden ja vankilan välillä. Käytännössä videoneuvottelusta onkin eniten hyötyä vangitsemisoikeudenkäynneissä ja silloin kun asianosaisen on pitkän etäisyyden tai muun syyn vuoksi vaikea saapua henkilökohtaisesti istuntosaliin.

Jotta videoneuvottelua voitaisiin hyödyntää käräjäoikeuden toimipaikkoja täydentävänä palveluna, tulee videolaittein varustettuja etäpisteitä olla riittävästi. Eräänä vaihtoehtona on, että etäkuulemisten järjestämiseksi tehdään yhteistyötä muun muassa poliisin kanssa, jonka toimipaikkaverkosto tulee olemaan suhteellisen tiheä ja jonka tarkoituksena on myös kehittää videoneuvottelutekniikkaa. Oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön tietoliikenneverkkojen välille ollaan rakentamassa ja pilotoimassa videoyhteyttä, joka laajentaa videoneuvottelun käyttöä pakkokeinoasioissa.

Haastemiesten palvelut

Käräjäoikeuden haastemies huolehtii käräjäoikeuden tai muun viranomaisen sekä yksityisten kansalaisten ja yritysten tiedoksiannoista silloin, kun asiakirja on annettava todisteellisesti tiedoksi haastemiehen välityksellä. Haastemiehen toimialue on käräjäoikeuden toimialue, mutta hän voi toimittaa tiedoksiantoja myös toimialueensa ulkopuolellekin. Tiedoksiantoja suoritetaan vuosittain noin 300 000 kappaletta ja niiden toimittaminen edellyttää joko asiakkaan käyntiä haastemiehen luona tai haastemiehen käyntiä asiakkaan kotona tai muussa tämän olinpaikassa. Näin olleen haastemiehen toimipisteiden tulee olla kohtuullisen lähellä asiakkaita. Nykyisin haastemiesten toimitilat sijaitsevat pääsääntöisesti pää- tai sivukanslian taikka istuntopaikan yhteydessä. Haastemiehen toimipaikoista ja sijoittamisesta päättää käräjäoikeuden laamanni.

Haastemiesten toiminta edellyttää paikallisten olojen tuntemusta sekä sitä, että palvelut sijaitsevat lähellä asiakkaita. Toiminnan tulee olla myös kustannustehokasta. Tästä syystä haastemiesten toimipaikkaverkosto tulee työryhmän käsityksen mukaan olla edelleen tiheä.

¹¹ Videoneuvottelupilotoinnin loppuraportti. Toiminta ja hallinto 2006:31. Videokuulemisen käyttömahdollisuuksia on arvioitu aiemmin ns. videoneuvottelutyöryhmän raportissa Videokuulemisen käyttömahdollisuudet 2004:19.

6.1.3 Työryhmän linjaukset

Työryhmän mielestä ammatillisesti kehittävän ja palkitsevan työyhteisön luominen sekä tuomioistuinlaitoksen toiminnalle asetetut korkeat lainkäytön laatuvaatimukset sekä tehokkuus- ja taloudellisuusvaatimukset edellyttävät, että toiminta kussakin käräjäoikeudessa tulisi keskittää yhteen toimipaikkaan niin pitkälle kuin se on asiakkaiden palvelujen tarve huomioon otettuna mahdollista. Työryhmän käsityksen mukaan kansliapaikkojen lukumäärän ja sijainnin tulee pohjautua lähtökohtaisesti riittävään palvelutarpeeseen. Saapuvia asioita tulee olla riittävästi ja niiden tulee olla laadultaan sellaisia, että kanslian ylläpitäminen on perusteltavissa. Nykyisten kansliapaikkojen vähentyvään tarpeeseen vaikuttaa keskeisesti henkilökohtaista asiointia vaativien asioiden vähentyminen.

Työryhmä on arvioinut asiakkaiden henkilökohtaisen asioinnin tarvetta erikseen istuntoasioiden, neuvontapalvelujen ja haastemiehen palvelujen osalta. Työryhmä katsoo, että asiakkaiden henkilökohtaista asiointia käräjäoikeudessa edellyttävät haastemiesten palvelut ja istuntoasiat sekä pieni osa vireille panoon liittyviä asioita, jotka koskevat summaarisia ja hakemusasioita. Siksi käräjäoikeuksien toimipaikkoina olisivat pääkansliat ja istuntopaikat sekä muutama sivukanslia. Pääkansliat sijaitsisivat niillä paikkakunnilla, jonne väestö- ja elinkeinoelämä on keskittynyt. Jos alueella on useampia tällaisia keskittymiä, lähtökohtana on ollut paikkakunnan keskeinen sijainti.

Työryhmä on katsonut, että asiakkaiden palvelujen saatavuuden kannalta sivukanslian säilyttämiselle edelleen on olemassa perusteet muutamilla paikkakunnilla, joilla on riittävä väestöpohja tai muita erityisiä syitä palvelun järjestämiseksi. Perustelut näiltä osin esitetään tarkemmin ehdotuksen yhteydessä. Kuten edellä on esitetty, sivutoimipisteitä tulee kuitenkin toimitilaratkaisujen edellyttämän ylimenokauden vuoksi olemaan jonkin verran enemmän kuin pysyviä sivukanslioita.

Asiakkaiden palveluiden kannalta on merkitystä käräjäoikeuden istuntopaikkojen määrällä ja sijainnilla. Istuntopaikkojen yhteydessä olisi mahdollisesti haastemiehen toimitila. Asianosaisten mahdollisuus osallistua istuntokäsittelyyn edellyttää, että istuntopaikkoja on harvaan asutuilla alueilla, jotta matkat istuntoon eivät muodostu kohtuuttoman pitkiksi. Toisaalta työryhmä on pitänyt tavoitteenaan, että alueen väestöpohja on riittävän suuri, jotta niiden varustaminen tarvittavalla teknisillä laitteilla ja turvallisuusjärjestelyjen organisoiminen olisi taloudellisesti tarkoituksenmukaista.

Työryhmän näkemyksen mukaan haastemiesten toimitilojen tulisi jatkossakin sijaita paikallisen tarpeen mukaisesti käräjäoikeuden pääkanslian tai istuntopaikan yhteydessä sekä tarvittaessa myös erikseen vuokrattavissa tiloissa. Niiden osalta työryhmä ei tee yksityiskohtaista ehdotusta, koska asian harkitsemiseen parhaat edellytykset on käräjäoikeuksilla itsellään.

6.2 Ehdotus toimipaikoiksi

Työryhmän ehdotus käräjäoikeuksien toimipaikoiksi on esitetty luettelona liitteessä 13 a ja karttana liitteessä 13 b. Liitteessä 14 on esitetty lisäksi lakkautettavaksi ehdotettavat toimipaikat. Ehdotuksen mukaan käräjäoikeuden toimipaikkoina olisi 25 pääkanslian lisäksi 5 sivu-

kansliaa ja 30 istuntopaikkaa. Istuntopaikoissa voisi olla käräjäoikeuden harkinnan mukaan myös haastemiehen toimitila.

Ehdotuksen mukaan nykyisistä pääkanslioista lakkaisi 23 siten, ettei niissä jatkossa olisi edes sivukansliaa. Työryhmä on tarkastellut muun muassa istunnossa käsiteltävien rikosasioiden ja laajojen riita-asioiden lukumääriä näissä käräjäoikeuksissa. Ainoastaan Hyvinkään käräjäoikeudessa näitä asioita oli enemmän kuin kaksi päivässä. Istunnossa käsiteltävien rikosasioiden ja laajojen riita-asioiden lukumääriä on arvioitu liitteessä 10.

Lohjan käräjäoikeuden sivukanslia sijaitsisi Tammisaaressa, Kouvolan käräjäoikeuden sivukanslia Kotkassa, Kuopion käräjäoikeuden sivukanslia Iisalmessa, Rovaniemen käräjäoikeuden sivukanslia Kemissä ja Ylivieskan käräjäoikeuden sivukanslia Kokkolassa. Näillä paikkakunnilla sivukanslian säilyttäminen on tarpeen seuraavista syistä:

Nykyisen Raaseporin käräjäoikeuden tuomiopiiri käsittää Tammisaaren ja Hangon kaupungit sekä Inkoon, Kirkkonummen, Pohjan ja Siuntion kunnat. Käräjäoikeuden väestö on noin 65 000 asukasta. Tammisaaresta Lohjalle on noin 50 kilometriä ja Hangosta huomattavasti enemmän. Ehdotetun tuomiopiirin väestöstä yli 23 % (30 506) olisi ruotsinkielisiä. Työryhmän mielestä asiamäärillä tarkasteltuna ja ottaen huomioon ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluita omalla äidinkielellään on perusteltua säilyttää käräjäoikeuden sivukanslia Tammisaaressa.

Kotkan käräjäoikeuden tuomiopiirissä on noin 82 000 asukasta. Etäisyys Kouvolaan on noin 56 kilometriä. Kotkan seutu muodostaa talousalueen ja itärajan liikenne tuottaa juttuja käräjäoikeuden käsiteltäväksi. Ottaen huomioon myös saapuvien asioiden määrän työryhmä katsoo, että näiden syiden takia Kotkassa tulisi säilyttää Kouvolan käräjäoikeuden sivukanslia.

Iisalmen käräjäoikeuden tuomiopiirissä Ylä-Savossa on noin 60 000 asukasta. Etäisyys Kuopioon on noin 85 kilometriä. Työryhmän mielestä nykyisen Iisalmen käräjäoikeuden asiamäärä on riittävä sille, että Iisalmessa säilyisi käräjäoikeuden sivukanslia.

Työryhmä esittää myös Kemiin käräjäoikeuden sivukansliaa. Kemi-Tornion nykyisen käräjäoikeuden tuomiopiirissä asuu noin 74 000 ihmistä. Alue on maantieteellisesti muodoltaan pitkänomainen. Kemistä Rovaniemelle on 120 kilometriä. Myös asiamäärät riittävät turvaamaan sivukanslian toiminnalliset edellytykset.

Sivukanslian perustaminen Kokkolaan on perusteltua erityisesti sen johdosta, että Kokkolassa on ruotsinkielistä väestöä noin 6 000. Heidän palveluidensa turvaamiseksi heidän omalla äidinkielellään on tarpeen perustaa Ylivieskan käräjäoikeuteen tuomarinvirkoja, joihin kelpoisuusvaatimuksena olisi vähemmistön kielen erinomainen suullinen ja kirjallinen taito. Kovirrat tulisi sijoittaa Kokkolan sivukansliaan. Myös sivukanslian asiamäärä luo edellytykset sen säilyttämiselle. Etäisyys Ylivieskaan on 80 kilometriä.

Työryhmän ehdotus edellyttää monin paikoin uusien toimitilojen rakentamista ja muita toimitilajärjestelyjä. Joillakin niistä paikkakunnista, joissa nyt toimii lakkautettavaksi ehdotettava käräjäoikeus, toimisi edelleen sivukanslia niin kauan kuin toimitilaratkaisut on saatu tehtyä. Työryhmän arvio toimitilatarpeista on esitetty liitteessä 14. Siitä ilmenevät ne lakkaavat käräjäoikeudet, jotka toimisivat sivukansliana siirtymävaiheen ajan. Kaikkiaan käräjäoikeuksien toimipaikkojen määrä vähenisi 111:stä 60:een.

7. KIELELLISTEN OIKEUKSIEN TOTEUTUMINEN

7.1 Suomen- ja ruotsinkielisten kielelliset oikeudet

7.1.1 Lainsäädännölliset perusteet

Perustuslain 122 §:n mukaan hallintoa järjestettäessä tulee pyrkiä yhteensopiviin aluejaotuksiin, joissa turvataan suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan. Jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa omaa kieltään säädetään niin ikään perustuslaissa. Oikeuksista säädetään tarkemmin kielilaissa (423/2003).

Kielilain yksi- ja kaksikielisiä viranomaisia koskevista säännöksistä seuraa, että yksikielisiä kärjäoikeuksia ovat ne, joiden virka-alueeseen kuuluu ainoastaan samankielisiä yksikielisiä kuntia. Kaksikielisiä ovat ne kärjäoikeudet, joiden tuomiopiiriin kuuluu erikielisiä kuntia tai vähintään yksi kaksikielinen kunta. Kuntien kielellisestä jaotuksesta säädetään valtioneuvoston asetuksessa virka- ja itsehallintoalueiden kielellisestä jaotuksesta vuosille 2003 - 2012 (1174/2002).

Ahvenanmaan maakunta on ruotsinkielinen ja sitä koskevat kielisäännökset sisältyvät Ahvenanmaan itsehallintolakiin (1144/1991).

Kielilain mukaan asianosaisilla on oikeus käyttää joko suomea tai ruotsia asioidessaan kärjäoikeuksissa riippumatta siitä, onko tuomioistuin yksi- vai kaksikielinen. Viranomaisen tulee lisäksi huolehtia oma-aloitteisesti siitä, että yksityishenkilön kielelliset oikeudet toteutuvat käytännössä. Kaksikielisten tuomioistuinten tulee selviytyä kielellisistä velvollisuuksista ilman ulkopuolisen tulkin apua.

Kaksikielisissä kärjäoikeuksissa työkielenä on kielilain mukaan pääsääntöisesti tuomiopiirin alueen enemmistökieli. Käsittelykielenä on suomi tai ruotsi ja se määräytyy lähtökohtaisesti pääsääntöisesti asianosaisen kielen perusteella.

Kärjäoikeuden tuomareiden kielitaitovaatimuksista säädetään tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa. (205/2000). Kielitaitoa koskeviin vaatimuksiin vaikuttaa kärjäoikeuden yksi- tai kaksikielisyys sekä kaksikielisen kärjäoikeuden tuomiopiirin enemmistökieli.

7.1.2 Kärjäoikeuksien kielellinen jaotus

Nykyisistä 54 kärjäoikeudesta 13 on kaksikielisiä ja muut yksikielisiä. Ahvenanmaan kärjäoikeus on itsehallintolain nojalla virkakieleltään ruotsinkielinen. Kaksikielisistä kärjäoikeuksista enemmistökieleltään ruotsinkielisiä ovat Mustasaaren ja Paraisten kärjäoikeudet. Muut kaksikieliset kärjäoikeudet ovat enemmistökieleltään suomenkielisiä.

Mustasaaren ja Paraisten kärjäoikeuksien väestö- ja asiamäärät sekä asiarakenne puoltaisivat niiden yhdistämistä toiseen kärjäoikeuteen. Jos yhdistämisestä seuraa, että uuden kärjäoikeuden enemmistön kieleksi muodostuu suomi, kärjäoikeuden työkielenä olisi kielilain mukaan pääsääntöisesti suomi. Lisäksi tuomareiden kielitaitoa koskevien vaatimusten osalta erinomaisen ruotsin kielen vaatimus ei tulisi enää sovellettavaksi muutoksen johdosta. Vaikka

muutos ei vaikuttaisi välittömästi esimerkiksi asioiden käsittelykieleen, saattaisi sillä olla tosiasiassellisesti vaikutusta ruotsinkielisten asemaan, jos ruotsin kielen käyttö työkielenä vähenee ja tuomareilta edellytettäisiin lain nojalla nykyistä vähäisempää ruotsin kielen taitoa

Kielellisten oikeuksien toteutumiseen ruotsinkielisten osalta on kiinnitetty yleisesti huomioita myös useissa muissa yhteyksissä. Kielellisten oikeuksien käytännön toteutumisen kannalta on esitetty huoli ruotsin kieltä osaavan henkilökunnan riittävydestä. Tämän on pelätty muodostuvan ongelmaksi erityisesti tulevaisuudessa, kun kilpailu kyvykkäästä työvoimasta kiristyy entisestään.

Nykyisen hallituksen ohjelmaan sisältyy maininta, jonka mukaan tuomioistuinlaitosta uudistettaessa kiinnitetään huomiota molempien kieliryhmien oikeuksien turvaamiseen. Myös työryhmän toimeksiannon mukaan työryhmän tulee huolehtia siitä, että suomen- ja ruotsinkielisen väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään turvataan.

Työryhmä on kuullut työskentelynsä aikana käräjäoikeuksien ja oikeusministeriön asiantuntijoita. Lisäksi työryhmällä on ollut mahdollisuus kuulla asiantuntijoita oikeusministeriön järjestämässä kielellisiä oikeuksia koskevassa työkokouksessa. Työryhmä on pohtinut seuraavia vaihtoehtoja erityisesti ruotsinkielisten kielellisten oikeuksien toteutumisen parantamiseksi niiltä osin kuin niihin voidaan vaikuttaa käräjäoikeusverkoston kehittämällä.

7.1.3 Esillä olleet vaihtoehdot kielellisten oikeuksien turvaamiseksi

Säilytetään nykyiset enemmistöltään ruotsinkieliset käräjäoikeudet

Vaihtoehdon mukaan Paraisten ja Mustasaaren käräjäoikeuksien tuomiopiirit säilytettäisiin nykyisellään eikä ruotsinkielisten asemaan näin ollen tulisi ehdotuksen johdosta välittömiä muutoksia.

Työkielenä säilyisi pääsäännön mukaan edelleen ruotsi ja tuomareilta edellytettäisiin jatkossakin erinomaista ruotsin kielen taitoa. Kielellisten oikeuksien turvaaminen edellyttää lisäksi, että käräjäoikeuden lainkäyttöratkaisut ja asiakaspalvelu ovat myös muilta osin laadukkaita. Tästä syystä asiaa tulee tarkastella myös ottaen huomioon muu meneillään oleva kehitys. Työryhmän käsityksen mukaan asiamäärältään pienten käräjäoikeuksien mahdollisuus tulevaisuudessa kilpailla kielitaitoisesta kyvykkäästä henkilökunnasta on huomattavasti heikompi kuin isompien. Hyvän työmarkkinatilanteen vallitessa on todennäköistä, että kaksikielinen henkilöstö käytännössä hakeutuu mieluummin suurempiin yksiköihin, joissa on paremmat edellytykset ammattitaidon ylläpitämisen ja kehittämiseen. Laajempi työyhteisö tarjoaa hyvät edellytykset tiedon ja kokemusten tehokkaaseen hyödyntämiseen. Seurauksena pienten enemmistöltään ruotsinkielisten käräjäoikeuksien muodostamisesta olisi, että alueen väestön mahdollisuudet saada laadukkaita oikeuspalveluja olisivat heikommat kuin muualla.

Mustasaaren käräjäoikeuden väestömäärä on lähes 100 000, mutta käräjäoikeuden asiarakenne painottuu vahvasti kiinteistöjen kirjaamisasioihin. Vuonna 2006 sinne saapuneista 17 000 asiasta noin 14 000 oli edellä mainittuja kiinteistöasioita. Näiden asioiden siirtyessä Maanmittauslaitokseen käräjäoikeuden asiamäärä vähenisi kokonaismäärältään 3 000 asiaan, joista varsinaisten rikosasioiden ja laajojen riita-asioiden määrä olisi vain noin 800.

Paraisten käräjäoikeus on väestömäärältään maamme toiseksi pienin käräjäoikeus asukkaiden määrän ollessa sen alueella noin 23 000. Vuonna 2006 sinne saapui noin 6 400 asiaa, joista kiinteistöjen kirjaamisasioita oli noin 5 400. Jäljelle jääviä asioita olisi näin ollen noin 1000, joista rikosasioiden ja laajojen riita-asioiden osuus on noin 300.

Nykytilan säilyttäminen turvaisi alueen väestön mahdollisuuden saada ruotsinkielistä palvelua käräjäoikeudessa nykyiseen tapaan. Kuitenkin jos käräjäoikeudet jäävät asia- ja tuomarimäärältään hyvin pieniksi, niiden mahdollisuus tulevaisuudessa säilyttää korkea oikeusturvan taso heikkenisi olennaisesti.

Suurempien enemmistöltään ruotsinkielisten käräjäoikeuksien perustaminen

Vaihtoehdon mukaan perustettaisiin alueellisesti suurempia käräjäoikeuksia, joissa enemmistön kieleksi muodostuisi ruotsi.

Tällöin kysymykseen voisi tulla Vaasan ja Mustasaaren käräjäoikeuden yhdistäminen. Yhdistetyn käräjäoikeuden alueella väestömäärä olisi noin 174 000 asukasta ja käräjäoikeus olisi myös asiamäärältään niin iso, että tuomareita tarvittaisiin selvästi yli kymmenen. Pohjanmaan maakunnassa olisi tällöin yksi käräjäoikeus, miltä osin vaihtoehto myös täyttäisi työryhmälle asetetun tavoitteen.

Asukkaista ruotsinkielisiä olisi 51,7 %, jolloin väestön enemmistökieli olisi ruotsi. Tällöin niiden tuomareiden määrä, joilta edellytettäisiin ruotsin kielen erinomaista taitoa, nousisi nykyisestä ja ruotsi olisi käräjäoikeuden työkielenä. Vaihtoehdon mukaan ruotsinkielisten asema ei käytännössä muuttuisi, koska Vaasan käräjäoikeus on kyennyt palvelemaan asiakkaitaan sekä suomen että ruotsin kielellä. Suomenkielisten osalta tilanne ei myöskään muodostuisi todennäköisesti ongelmaksi, koska ruotsinkielisen henkilöstön suomen kielen taito on usein käytännössä niin hyvä, että suomenkieliset palvelut voidaan turvata.

Kun otetaan huomioon se, että ruotsin kieltä erinomaisesti taitavia tuomareita on vähän koko maan tasolla, saattaa se, että käräjäoikeudessa edellytettäisiin kaikilta tuomareilta erinomaista ruotsin kielen taitoa, aiheuttaa tilanteen, jossa kielitaitoisten tuomareiden saaminen muihin kaksikielisiin tuomioistuimiin nousee ongelmaksi.

Paraisten käräjäoikeuden yhdistäminen muihin ruotsinkielisiin käräjäoikeuden tuomiopiireihin olisi ongelmallisempaa. Alueelle syntyisi ruotsinkielienemmistöinen käräjäoikeus, jos Paraisten käräjäoikeus ja Raaseporin käräjäoikeus yhdistettäisiin niiden Raaseporin käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvien kuntien osalta, joissa on paljon ruotsinkielistä asutusta. Tuomiopiiristä muodostuisi kuitenkin työryhmän näkemyksen mukaan alueeltaan teennäinen ja epätarkoituksenmukainen eikä se olisi luontaisten asiointiyhteyksien mukainen. Lisäksi sen alueella olisi alle 100 000 asukasta, jolloin se ei täyttäisi lähtökohtaista tavoitetta riittävän suurista käräjäoikeuksista.

Ruotsinkielisten osastojen perustaminen kaksikielisiin käräjäoikeuksiin

Voimassaolevan käräjäoikeuslain 18 a §:n mukaan käräjäoikeuksiin voidaan perustaa erillisiä osastoja, jotta väestön mahdollisuudet saada palveluja omalla kielellään samanlaisten perusteiden mukaan voitaisiin turvata. Tällaisen osaston työkielenä enemmistöltään suomenkielissä käräjäoikeudessa on lain mukaan ruotsi ja tuomareilta edellytetään ruotsin kielen erin-

omaista taitoa ja hyvää suomen kielen taitoa. Osaston perustamisesta päättää oikeusministeriö.

Näiden niin sanottujen kieliosastojen perustaminen on ollut käräjäoikeuslain mukaan mahdollista 1.9.2005 lukien, mutta osastoa ei ole vielä perustettu yhteenkään käräjäoikeuteen.

Kieliosastoilla on asiantuntijakuulemisissa nähty olevan monia etuja. Sen avulla voitaisiin säilyttää yksiköitä, joissa työkielenä on ruotsi, mikä edistäisi ruotsin kielen säilymistä ja kehittymistä. Asiantuntijakuulemisissa on niin ikään katsottu, että tällaisella osastolla tulisi käsitellä riittävästi ja riittävän monipuolisia asioita, Osastolle voitaisiin tässä tarkoituksessa myös jakaa niin sanottuja suomenkielisiä juttuja. Näin turvattaisiin se, että työmäärä jakautuisi tasaisesti ja tehtävät olisivat ammattitaitoa kehittäviä ja riittävän haasteellisia.

Osastoratkaisun avulla voitaisiin myös järjestää äidinkieleltään suomenkielisille tuomareille ja muulle henkilöstölle tilaisuus kehittää ruotsin kielen taitoaan. Tämä olisi mahdollista, jos kaikki osastolle sijoitettavat tuomarin virat eivät edellyttäisi erinomaista ruotsin kielen taitoa. Järjestely vaatisi kuitenkin tuomareiden nimittämistä annetun lain muuttamista näiltä osin, koska voimassa olevat säännökset edellyttävät kaikilta kieliosaston tuomareilta vähemmistökielen erinomaista taitoa.

Erityisen ruotsin kieltä koskevan kelpoisuusvaatimuksen säätäminen eräisiin tuomarin virkoihin kaksikielisissä käräjäoikeuksissa

Vaihtoehdon mukaan osalle kaksikielisten käräjäoikeuksien tuomareita säädettäisiin kielelliseksi kelpoisuusvaatimukseksi väestön vähemmistön kielen erinomainen taito ja hyvä väestön enemmistön kielen taito.

Näin on menetelty syyttäjien organisaatiomuutoksen yhteydessä. Kihlakunnan voutien osalta ollaan valmistelemassa vastaavaa ratkaisua. Syyttäjien kielitaitovaatimukset määräytyvät julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) perusteella. Sen mukaan syyttäjiltä vaaditaan kaksikielisessä virastoissa väestön enemmistön kielen erinomaisesta suullista ja kirjallista taitoa sekä toisen kielen tyydyttävää suullista ja kirjallista taitoa.

Lakiin sisältyy lisäksi mahdollisuus valtioneuvoston asetuksella säätää poikkeuksia näihin vaatimuksiin. Poikkeuksia voidaan säätää, jos työtehtävät edellyttävät sitä, jos eri kielten käyttämistä edellyttävien työtehtävien jako viranomaisessa sen sallii tai vaatimuksista poikkeamiselle on muita erityisen painavia syitä. Syyttäjänvirastoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa on tämän nojalla säädetty, että tietyllä määrällä syyttäjiä ja apulaissyöttäjiä tulee olla tietyissä virastoissa erinomainen ruotsin kielen taito sekä hyvä suomen kielen taito.

Säännös turvaisi sen, että tuomareilta edellytettäisiin nykyistä parempaa kielitaitoa, jolloin myös käytännössä ruotsin kielen käyttäminen käräjäoikeuksien työyhteisössä voisi lisääntyä. Ratkaisulla parannettaisiin nykyisestään niiden kaksikielisten käräjäoikeuksien tilannetta, jotka ovat enemmistön kieleltään suomenkielisiä, mutta joissa on lukumääräisesti suuri ruotsinkielinen väestö.

Asiantuntijakuulemisissa vaihtoehdon on niin ikään katsottu parantavan nykyistä tilannetta. Se nähtiin kuitenkin lähinnä osastoratkaisua täydentävänä keinona ja sen luontevimpana käyttöalueena pidettiin lähinnä niitä kaksikielisiä käräjäoikeuksia, joihin ei olisi tarkoituksenmukaista perustaa edellä tarkoitettua osastoa.

Tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa, jossa kielitaitoa koskevista kelpoisuusvaatimuksista säädetään, ei ole vastaavaa asetuksenantovaltuutusta kuin julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetussa laissa. Näiltä osin ehdotuksen toteuttaminen edellyttäisi lain muutosta.

7.1.4 Työryhmän ehdotus kielellisten oikeuksien turvaamiseksi

Työryhmän ehdotuksen mukaan kaksikielisiä kärjäoikeuksia muodostuisi kahdeksan. Kaksikielisistä kärjäoikeuksista Vaasan kärjäoikeudessa väestön enemmistökielenä olisi ruotsi ja muissa kärjäoikeuksissa suomi. Muut kärjäoikeudet olisivat kielilain nojalla suomenkielisiä. Ahvenanmaan kärjäoikeus säilyisi itsehallintolain mukaisesti ruotsinkielisenä. Kärjäoikeuksien tuomiopiirien kielellinen jakauma ilmenee kärjäoikeuksittain liitteessä 7.

Kaksikielisten kärjäoikeuksien alueella asuu nykyisin noin 1 840 000 asukasta ja ehdotuksen mukaan vastaava luku olisi noin 2 090 000 asukasta. Kaksikielisten kärjäoikeuksien tuomiopiirien väestömäärä siten nousisi, vaikka kaksikielisten kärjäoikeuksien määrä vähenisi.

Työryhmä ehdottaa lisäksi kielellisten oikeuksien toteutumisen parantamiseksi seuraavia toimenpiteitä:

1. Kaksikielisiin kärjäoikeuksiin, joiden alueella on lukumääräisesti tai suhteellisesti paljon ruotsinkielisiä asukkaita, perustetaan kärjäoikeuslain 18 a §:n mukaisesti niin sanottuja kieli-osastoja, jotta ruotsinkieli säilyisi niissä työkielenä. Tällaisia kärjäoikeuksia olisivat Porvoon, Lohjan ja Turun kärjäoikeudet.

Lisäksi työryhmässä on pohdittu edellä esitetyllä tavalla suomenkielisen osaston perustamista Vaasan kärjäoikeuteen kieliolosuhteita vastaavasti.

2. Tuomareiden nimittämisestä annetun lakia muutetaan siten, että osalta kärjäoikeuslain 18 a §:ssä tarkoitettulle osastolle sijoitettavia tuomareita voitaisiin edellyttää alueen väestön enemmistön kielen erinomaista taitoa ja vähemmistön kielen hyvää taitoa. Tällöin voitaisiin edistää suomenkielisten mahdollisuuksia kehittää kielitaitoaan työskentelemällä ruotsinkielisellä osastolla.

3. Tuomareiden nimittämisestä annettua lakia muutetaan siten, että valtioneuvosto voisi antaa asetuksen erityisten kielitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten säätämiseksi tiettyjen kärjäoikeuksien tuomarin virkoihin.

Tällaisia virkoja tulisi olla Helsingin, Espoon ja Vantaan kärjäoikeuksissa ja edellytyksenä tulisi olla erinomainen ruotsin kielen suullinen ja kirjallinen taito sekä hyvä suomen kielen suullinen ja kirjallinen taito. Ylivieskan kärjäoikeuden osalta saattaa vastaava järjestely olla tarpeen Kokkolan ruotsinkielisen väestön vuoksi. Tällöin nämä virat olisi syytä sijoittaa Kokkolan sivukansliaan.

4. Kaikkien henkilöstöryhmien riittävään kielitaitoon tulee kiinnittää huomiota henkilöstöä rekrytoitaessa. Ammatillista kielitaitoa kehitetään myös muilla toimilla kuten rahallisella korvauksella hankitusta ammatillisesta kielitaidosta sekä tukemalla työnkiertoa ja pohjoismaista virkamiesvaihtoa. Lisäksi henkilöstön täydennyskoulutukseen tulee sisältyä kielikoulutusta.

7.2 Saamelaisten kielelliset oikeudet

Saamelaisten oikeus käyttää omaa kieltään pohjautuu perustuslakiin, jonka 17 §:n 3 momentin mukaan saamelaisilla alkuperäiskansana on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saman lainkohdan mukaan oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään lailla. Mainitulla lailla tarkoitetaan saamen kielilakia (1086/2003).

Lakia sovelletaan muun ohella niihin tuomioistuimiin, joiden virka-alueeseen saamelaisten kotiseutualueen kunnat eli Enontekiö, Inari, Sodankylä ja Utsjoki kokonaan tai osittain kuuluvat. Saamen kielilain 4 §:n nojalla saamelaisilla on omassa asiassaan tai asiassa, jossa häntä kuullaan oikeus käyttää näissä tuomioistuimissa saamen kieltä.

Saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten kielelliset oikeudet ja lain soveltamisalaan kuuluvien viranomaisten velvollisuudet ovat laajemmat. Saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:n mukaan saamelaisten kotiseutualueella tarkoitetaan Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien alueita sekä Sodankylän kunnassa sijaitseva Lapin paliskunnan aluetta.

Saamelaisten kotiseutualueella sijaitsevassa viranomaisessa tai muussa toimipaikassa asioidessaan saamelaisella on oikeus aina käyttää valintansa mukaan suomen tai saamen kieltä ja hänellä on oikeus saada pyynnöstä asiakirjoja saamen kielellä niiltä osin kuin asia koskee hänen oikeuttaan, etuaan tai velvollisuuttaan. Tällä alueella viranomaisen on lisäksi huolehdittava henkilöstöä palvelukseen ottaessaan siitä, että henkilöstö pystyy palvelemaan myös saamen kielellä.

Voimassa olevan tuomiopiiriijaotuksen mukaan saamelaisten kotiseutualue kuuluu kokonaisuudessaan Lapin käräjäoikeuden tuomiopiiriin. Työryhmän ehdotuksen mukaan Lapin käräjäoikeus tulisi alueellisesti laajenemaan, joten ehdotus ei tuo heikennä saamelaisten kielellisiä oikeuksia. Myöskään toimipaikkaverkostoon ei esitetä muutoksia.

Saamen kielilakia sovelletaan lisäksi eräiden asiaryhmien osalta nykyisin Rovaniemen käräjäoikeuteen, jossa käsitellään Lapin käräjäoikeuden tuomiopiirin osalta sotilasrikos-, yritys-saneeraus-, ulosotto- ja maaoikeusasiat. Myöskään näiltä osin saamelaisten kielellisiin oikeuksiin ei tulisi muutoksia.

8. HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ JA RAKENNE

8.1 Ehdotuksen lähtökohdat ja toimeksianto

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti arvioinut henkilöstövoimavarojen kohdentamista uusissa tuomiopiireissä. Työryhmä pitää tärkeänä selvittää kokonaisuus ja yksittäisten käräjäoikeuksien henkilöstötarpeen suuruusluokka, jotta voidaan arvioida muutoksen vaikutuksia kokonaisvaltaisesti. Henkilöstömäärät vaikuttavat muun muassa toimitilojen tarpeeseen.

Käräjäoikeusverkoston kehittämistyöryhmän toimeksianto edellyttää, että työryhmä arvioi käräjäoikeuksien henkilöstörakennetta ja -määrää. Toimeksiannossa on määritelty myös käräjäoikeuden tavoitekokoa tuomarimäärällä mitattuna. Toiminnallisesti tarkoituksenmukaisessa yksikössä tulisi olla vähintään kymmenen tuomaria. Tuomareiden lukumäärän tulee lopulta kuitenkin olla perusteltavissa työmäärällä. Näin ollen lähtökohtana ei voi olla se, että jokaisessa käräjäoikeudessa olisi ehdottomasti vähintään kymmenen tuomaria työmääriä huomioon

ottamatta. Maantieteellisistä ja aluejakoihin liittyvistä syistä voi johtua, että ehdotettavan tuomiopiirin asiamääräpohja ei riitä kymmenelle tuomarille.

Lopullinen henkilöstötarve ja -tarpeen muutokset arvioidaan käräjäoikeuksien ja oikeusministeriön välisissä tulosneuvotteluissa, jolloin voidaan tarkemmin ottaa huomioon paikalliset erot jutturakenteessa ja työtilanteessa jne.

Työryhmän mielestä henkilöstötarpeen arvioinnin tulee pohjautua saapuvien asioiden määrään. Pienissä käräjäoikeuksissa saapuvien asioiden määrät ovat tietyissä asiaryhmissä niin pieniä, että prosentuaaliset muutokset vuosittain voivat olla merkittäviä. Tämän vuoksi saapuvien asioiden lukumäärä olisi perusteltua tarkastella muutaman vuoden keskiarvon perusteella. Asiamäärämuutokset suuremmissa yksiköissä ovat vuosittain hyvin pieniä, joten henkilöstötarvelaskelma voi pohjautua yhteen vuoteen.

Työryhmä päätti, että henkilöstötarvetta laskettaessa lähtökohtaisesti työmäärää arvioidaan vuonna 2006 saapuneiden asioiden perusteella. Työmäärän arvioinnissa otetaan huomioon erikseen istutokäsittelyt tietyissä asiaryhmissä. Istutokäsittelyjen lukumäärän selvittämiseksi joudutaan näin ollen osin käyttämään hyödyksi tietoja ratkaistujen asioiden lukumäärästä. Henkilöstötarve arvioidaan henkilöstöryhmittäin eli luvut kuvastavat myös henkilöstörakennetta.

Tuomaritarve määritellään tuomareita koskevana kokonaisuutena eli tarkempaa erittelyä laamannien, käräjätuomareiden ja kärjäviskaalien osalta ei tehdä. Käräjäoikeuksien henkilöstöryhmittäisessä tarkastelussa maa-oikeusasioiden vastuutuomarit ja maa-oikeusinsinöörit on luokiteltu perinteisesti tuomari-kategoriaan. Laskelmissa maa-oikeusasioiden käsittelyyn tarvittavia resursseja ei mitoiteta uudelleen. Henkilöstötarve näissä asioissa arvioidaan samansuuruisiksi kuin näissä asioissa oli erillisten maa-oikeuksien aikana.

Työryhmä on arvioinut eri henkilöstöryhmien ratkaisukapasiteettia eri asiaryhmissä ja avustavan henkilöstön tarvetta niissä suhteessa tuomareiden lukumäärään. Työryhmä on pyytänyt asiasta isoimpien käräjäoikeuksien näkemykset. Vuosittaisesta keskimääräisestä työmäärästä on keskusteltu myös käräjäoikeuksien päällikkökoulutuksen yhteydessä ja palaute on ollut työryhmän käytettävissä.

Henkilöstövoimavaroja mitoitettaessa lähtökohtana voidaan pitää toiminnallisesti järkevästi organisoidun ja tehokkaan yksikön tarvetta. Kunkin yksikön tulee organisoida toimintansa mahdollisimman järkevällä tavalla. Keskiarvoinen ratkaisukapasiteetti on karkea mitoitusperuste. Sitä ei voi käyttää käräjäoikeuden sisäisesti työnjaon perustana, koska keskimääräinen taso on arvioitu toteutuvan käräjäoikeuden tasolla, ei tuomarikohtaisesti.

8.2 Henkilöstöryhmittäiset mitoitusperusteet

8.2.1 Tuomarit

Tiettyyn asiaryhmään erikoistuneen tuomarin kohtuullinen työmäärä on arvioitu asiaryhmittäin. Rikosasioissa lähtökohtana on 250 asiaa. Saapuneiden asioiden lukumäärässä ovat mu-

¹² Käsittelyratkaisuja ovat sellaiset ratkaisut, joilla asiaa ei varsinaisesti ratkaista. Asian yhdistäminen toiseen asiaan on yleisin käsittelyratkaisu.

Tuomaritarpeen mitoituksessa ei ole otettu huomioon vahvennettujen tuomarikokoonpanojen käytön mahdollista laajentamista. Mikäli toimivaltasäännöksiä muutetaan, tuomaritarpeen muutokset on otettava huomioon lainsäädäntömuutosten yhteydessä.

8.2.2 Notaarit

Tällä hetkellä notaarien tehtävät ja työmäärät poikkeavat merkittävästi käräjäoikeuksittain. Seuraavassa on esitetty notaarin ratkaisukapasiteetti henkilötyövuotta kohti kussakin asiaryhmässä (asiamäärä/henkilötyövuosi):

250 Rikosasiat ja muut rikosoikeudelliset asiat tai
1000 Sakon muuntoasiat tai
750 Summaariset ja hakemusasiat

Vuoden 2007 alusta elokuun loppuun saakka, kun rikosasioiden kirjallinen menettely oli käytössä koko jakson ajan, notaarit ratkaisivat 24 prosenttia rikosasioista ja muista rikosoikeudellisista asioista. Kyseisellä aikavälillä 44 prosenttia ratkaistuista asioista koski liikenteen vaarantamista, liikennejuopumusta tai törkeää rattijuopumusta. Työryhmä arvioi, että jatkossa notaarit avustavat nykyistä enemmän tuomareita rikosasioiden käsittelyssä, jolloin tuomarit voivat saavuttaa edellä mainitun 270 asian ratkaisutehon. Vastaavasti notaarien itsenäisesti ratkaisemien rikosasioiden osuuden arvioidaan hieman laskevan. Notaarien ratkaistavaksi on jyvitetty 20 prosenttia rikosasioista ja niitä on laskettu ratkaistavan 250 asiaa henkilötyövuotta kohti. Sakon muuntoasioiden osalta ratkaisukapasiteetti on arvioitu 1000 asiaksi.

Notaarit ovat ratkaisseet noin kymmenen prosenttia summaarisista asioista. Henkilöstötarvetta määriteltäessä saapuneista summaarisista asioista 10 prosenttia on otettu huomioon notaaritarvetta arvioitaessa. Loput 90 prosenttia saapuneista summaarisista asioista on otettu huomioon kansliahenkilöstötarvetta lisäävänä. Ratkaisutoiminta on suurelta osin harjoittelua, ei täysipainoista ja tehokasta asioiden käsittelyä. Yhden notaarin henkilötyövuotta kohti laskettu asiamäärä vastaa vuonna 2006 toteutunutta.

Varsinaisista hakamusasioista ja avioeroasioista notaarit ratkaisivat 38 prosenttia. Näiden noin 34 000 notaarin ratkaiseman hakemusasian on arvioitu työllistävän myös kansliahenkilöstöä, joten kansliahenkilöstötarvetta arvioitaessa hakemusasioiden lukumääränä on käytetty hakemus- ja avioeroasioiden kokonaismäärää vähentämättä notaarien ratkaisemaa osuutta.

Edelle mainittujen asiaryhmien perusteella saatuun henkilöstötarpeeseen on vielä lisätty notaaritarvetta 10 prosenttia notaarinviran koulutuksellisen luonteen vuoksi. Notaarien arvioidaan jatkossa myös osallistuvan aiempaa enemmän tuomareita avustavaan toimintaan, minkä koulutuksellista funktiota työryhmä pitää tärkeänä ja tehokkaana osaamisen siirtämiskeinona. Aiemmin kärjäviskaalien hoitamia tehtäviä arvioidaan voitavan siirtää myös notaarien ratkaistavaksi. Prosentuaalinen lisäys on tarpeen myös sen vuoksi, että notaarityövoimaa voidaan käyttää tarkoituksenmukaisesti muussakin ratkaisutoiminnassa kuin laskentaperusteissa on edellä esitetty.

Näillä laskentaperusteilla notaarien tarve uusissa tuomiopiireissä on yhteensä 125 henkilötyövuotta. Vuonna 2006 käräjäoikeuksissa oli 174 notaarin henkilötyövuotta, joista kiinteistöasioihin sitoutui 47 henkilötyövuotta. Muihin kuin kiinteistöasioihin kohdentui siis 127 henkilö-

työvuotta. Ilman kiinteistöasioita vuoden 2006 toteuma oli siis kaksi henkilötyövuotta laskelmaan perustuvaa tarvetta suurempi. Tulosneuvotteluissa notaarien määräksi vuonna 2007 on sovittu yhteensä 165 henkilötyövuotta. Vähennys edellisestä vuodesta on siis yhdeksän henkilötyövuotta, jonka voidaan olettaa vähentyneen pääosin kiinteistöasioista.

Notaarimäärään vaikuttaa keskeisesti kiinteistöjä koskevien kirjaamisasioiden siirto pois käräjäoikeuksista ja rikosasioiden kirjallinen käsittely, joiden lopullista vaikutusta notaarien toimenkuvaan on vielä vaikea arvioida. Auskultointijärjestelmää on todennäköisesti tulevaisuudessa kehitettävä siten, että muuttuneet olosuhteet otetaan huomioon. Työryhmä ei ole ennakoinut lainkaan mahdollisia koulutusjärjestelmässä tehtäviä muutoksia ja siitä aiheutuvia notaaritarpeen muutoksia.

8.2.3 Haastemiehet

Yksikkökoon kasvaessa haastemiesten kokonaistarve tulee alenemaan sen vuoksi, että muun muassa isoissa yksiköissä loma-aikaiset työjärjestelyt voidaan hoitaa oman henkilöstön voimin. Pienissä yksiköissä on tähän saakka lomasijaisuuksiin tarvittu ylimääräisiä sijaisia. Haastemiesten työpanos sitoutuu vain osittain tiedoksiantoon (74 % alkuvuosipuolisko 2007). Muita tehtäviä ovat esimerkiksi käräjäpäivystys. Koko maan tasolla haastemiesten tarpeen voidaan olettaa vähenevän jonkin verran myös sen vuoksi, että näitä muita tehtäviä voitaneen järjestää tehokkaammin suuremmissa yksiköissä.

Haastemiestarpeen kehitystä ja haastemiesten uudelleen kohdentamistarvetta tulee erikseen arvioida tulosohjauksen yhteydessä. Tiedoksiantotoimintaan tuomiopiirien suurentamisen ei oleteta vaikuttavan merkittävästi. Tämän vuoksi työryhmä ei ole erikseen arvioinut haastemiesten uudelleen kohdistamisen tarvetta. Alkuvaiheessa nykyiset haastemiehet voidaan sijoittaa uusiin tuomiopiireihin sellaisenaan. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että esimerkiksi kahden käräjäoikeuden yhdistyessä uudessa käräjäoikeudessa toimisi vastaava määrä haastemiehiä kuin erillisissä käräjäoikeuksissa oli yhteensä. Useissa tapauksissa saattaa olla jopa tarkoituksenmukaista, että vaikka muu henkilöstö siirtyy keskittämisen myötä uuden käräjäoikeuden kansliapaikalle, haastemiehet jatkavat toimintaansa nykyisillä paikoilla.

Vuonna 2006 haastemieshenkilötyövuosien kokonaismäärä oli 270. Vuotta 2007 koskevissa tulosneuvotteluissa haastemiesten määräksi on sovittu 267.

8.2.4 Kansliahenkilöstö

Seuraavassa on esitetty yhden kansliahenkilön ratkaisukapasiteetti henkilötyövuotta kohti kussakin asiaryhmässä (asiamäärä/henkilötyövuosi):

- 1800 summaarista asiaa tai
- 1300 hakemusasiaa tai
- 1,4 kansliahenkilöä tuomaria ja notaaria kohti rikosasioissa tai
- 0,7 kansliahenkilöä tuomaria kohti riita-asioissa tai
- 1,0 kansliahenkilöä tuomaria kohti hakemusasioissa

Kokonaishenkilöstötarpeen lisäksi 12 % hallintoon

Vuonna 2007 kansliahenkilöstöstä hallintoon sitoutuu 269 kansliahenkilötyövuotta, mikä vastaa noin 13 prosenttia koko henkilöstömäärästä. Käräjäoikeusverkoston kehittäminen ei itsessään muuta merkittävästi henkilötarvetta, mutta se parantaa mahdollisuutta toteuttaa esimerkiksi oikeushallinnon talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksen (OPK) perustamisen myötä aikaansaattua säästöpotentiaalia. Laskennallisen säästön on palvelukeskuksen perustamiseen liittyen arvioitu olevan 59 henkilötyövuotta. Yksikköjen suurentuessa hallinnon osuus pienenee jonkin verran, koska hallinnollinen päällekkäisyys vähenee. Laskelmissa on lähdetty siitä, että uusissa isommissa yksiköissä muun henkilöstötarpeen lisäksi hallintoon tarvittava henkilöstömäärä alenee 12 prosenttiin.

Hallintoon sitoutuvat henkilöstövoimavarat on laskettu työryhmän ehdottaman tuomiopiirijärjestyksen ja kansliaverkoston pohjalta. Mikäli kansliapaikkojen määrä kasvaa työryhmän esittämää, hallintoon sitoutuva henkilöstötarve on esitettyä suurempi.

Henkilöstötävelaskelman mukaan koko maan kansliahenkilöstön tarve on 895 henkilötyövuotta. Vuonna 2006 kansliahenkilöstöä oli yhteensä 1 214 henkilötyövuotta, josta arvioilta 216 sitoutui kiinteistöasioiden käsittelyyn. Toteuma ilman kiinteistöasioita oli siis 998 henkilötyövuotta, mikä oli 103 henkilötyövuotta laskennallista tarvetta enemmän. Erotuksesta suurin osa kohdistuu Helsingin käräjäoikeuteen ja laskennallinen ero ilman Helsingin käräjäoikeutta on 71 henkilötyövuotta. Tämä luku muodostuu summaaristen asioiden tehostumisesta ja hallinnon tehostumisesta. Hallinnon osalta tuomiopiirien kehittäminen ei varsinaisesti lisää säästömahdollisuuksia, vaan mahdollistaa laskennallisten palvelukeskukseen liittyvien talous- ja henkilöstöhallinnon säästöjen toteuttamisen.

Tulosneuvotteluissa kansliahenkilöstön määräksi vuonna 2007 on sovittu 1 193 henkilötyövuotta. Syksyllä 2007 tehdyn kyselyn perusteella 208 henkilötyövuotta sitoutuu kiinteistöasioihin, joten muissa kuin kiinteistöasioissa kansliahenkilöstöä on 985 henkilötyövuotta.

Summaaristen asioiden käsittely

Edellä esitetyt luvut sisältävät arvion suppealla haastehakemuksella vireille tulevien riita-asioiden käsittelyyn tarvittavasta henkilöstöstä. Näiden summaaristen asioiden ratkaisutoimivalta on pääosin delegoitu kansliahenkilöstölle. Notaarit ovat ratkaisseet summaarisista asioista noin kymmenen prosenttia. Istuntoon päätyneet riitautetut suppealla haastehakemuksella vireille tulleet riita-asiat on otettu huomioon tuomaritarvetta määriteltäessä.

Kansliahenkilöstöstä summaaristen asioiden ratkaisuun sitoutuu tällä hetkellä erillisten kyselyjen perusteella 115 henkilötyövuotta. Kun vastaava asiamäärä käsitellään suuremmissa yksiköissä, asioiden käsittely voidaan nykyistä paremmin keskittää ja ratkaisuteho kasvaa. Työryhmä arvioi laskennallisen tarpeen olevan 77 henkilötyövuotta.

8.3 Yhteenvedo käräjäoikeuksien henkilökunnan määristä ja rakenteesta

Työryhmä esittää, että tavoitteellinen käräjäoikeuksien kokonaishenkilötyövuosimäärä on 1 767 henkilötyövuotta, kun kiinteistöasioiden käsittelyä ei oteta huomioon. Tuomareiden osuus on 27 prosenttia ja notaarien 7 prosenttia. Henkilöstöstä 51 prosenttia on kansliahenkilöstöä ja 15 prosenttia haastemiehiä.

Käräjäoikeuksien tuomareiden kokonaismääräksi esitetään 480 henkilötyövuotta. Tuomaritarve on kokonaisuus, jossa ovat mukana laamannit, käräjätuomarit, kärjäviskaalit ja maaoykeusinsinöörit. Asiaryhmittäin tarkasteltuna suurin osa tuomaritarpeesta perustuu rikosoikeudellisten asioiden määrään. Näiden käsittelyyn lasketaan sitoutuvan 213 henkilötyövuotta. Riita-asioiden käsittelyyn arvioidaan tarvittavan yhteensä 156 tuomaria. Hakemusasioiden kokonaistarve on noin 80 henkilötyövuotta. Lisäksi maaoykeusasioihin sitoutuu noin 15 henkilötyövuotta. Laamanneilta johtamiseen arvioidaan sitoutuvan yhteensä noin 16 henkilötyövuotta.

Seitsemässä käräjäoikeudessa tuomaritarve on yli 20 henkilötyövuotta. Neljässä käräjäoikeudessa tarve jää alle tavoitteellisen 10 henkilötyövuoden. Tuomarimäärällä mitattuna pienimpiä käräjäoikeuksia olisivat Lapin, Ahvenanmaan, Kajaanin ja Porvoon.

Notaaritarpeen arvioidaan olevan kokonaisuudessaan 125 henkilötyövuotta. Tästä 77 henkilötyövuotta muodostuu rikosasioiden käsittelystä. Summaaristen asioiden käsittelyn arvioidaan sitovan 20,5 ja hakemusasioiden 17,5 notaarin henkilötyövuotta. Harjoittelusta ja muista tehtävistä johtuva laskennallinen notaaritarve on arviolta 10 henkilötyövuotta.

Yhdeksässä käräjäoikeudessa notaaritarve on yli viisi henkilötyövuotta. Kajaanin, Porvoon, Ahvenanmaan ja Lapin käräjäoikeuksissa laskennallinen tarve jää alle kahden. Näistä kahdessa viimeksi mainitussa tarve jää myös alle yhden.

Ilman kiinteistöasioita tarkasteltuna käräjäoikeuksien kokonaistyömäärä edellyttää laskennallisesti, että kansliahenkilöstöä on yhteensä 895 henkilötyövuotta. Luku muodostuu seuraavasti: rikosasiat 407, riita-asiat 109, hakemusasiat 107 ja summaariset asiat 77 henkilötyövuotta. Lisäksi hallintoon arvioidaan sitoutuvan 187 henkilötyövuotta.

Haastemiesten lukumäärää ei esitetä tässä vaiheessa tarkistettavaksi. Kokonaismäärä on siis noin 270 henkilötyövuotta, mikä vastaa näin ollen vuoden 2006 toteumaa.

Henkilöstöryhmittäinen laskennallinen tarve on esitetty käräjäoikeuksittain liitteessä 8.

9. KÄRÄJÄOIKEUKSIEN TOIMITILAT

9.1 Arvio toimitilatarpeista

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti arvioinut käräjäoikeuksien toimitilatarpeet mahdollisen uudisrakentamisen ja peruskorjauksen kannalta sekä edellä mainituista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset.

Työryhmä on arviota tehdessään ottanut huomioon, että kiinteistöjen kirjaamisasiat siirtyvät Maanmittauslaitokseen, mikä vähentää toimitilatarvetta.

Useissa käräjäoikeuksien toimipaikoissa on mittavia korjaus- ja rakentamistarpeita ilman nyt ehdotettavaa käräjäoikeusverkoston uudistamistakin. Oikeusministeriössä on suunnitteilla uusia oikeustaloja Kuopioon, Kotkaan, Hämeenlinnaan ja Lahteen. Lisäksi jo nyt on sovittu oikeustalojen peruskorjauksista Lappeenrannassa, Joensuussa ja Ylivieskassa. Nämä tiedossa olevat hankkeet on otettu huomioon työryhmän ehdotuksessa kuten myös niistä aiheutuvat kustannukset.

Työryhmän arvio tarvittavista toimitilatarpeista käräjäoikeuksittain on esitetty liitteessä 15. Ehdotuksen mukaan 25 käräjäoikeudesta 10:een ei tarvitsisi tehdä toimitilamuutoksia

Osassa käräjäoikeuksia työryhmän ehdotus lakkautettavien toimipaikkojen osalta voitaisiin toimitilojen puolesta toteuttaa heti, koska henkilöstölle olisi tilaa nykyisessä pääkansliassa. Näitä käräjäoikeuksia ovat Lahden, Porin ja Vaasan käräjäoikeudet, joiden Orimattilassa, Kokemäellä sekä Kristiinankaupungissa ja Pietarsaassa sijaitsevien sivukanslioiden henkilöstölle olisi riittävästi toimitilaa nykyisissä pääkanslioissa.

Osa oikeustaloista on sellaisia, että niistä on saatavissa lisätilaa yhdistetylle käräjäoikeudelle, jos talossa toimivat muut oikeushallinnon viranomaiset kuten syyttäjä tai ulosotto siirtyvät muihin tiloihin. Tällaisia ovat Tampereen, Jyväskylän ja Turun oikeustalot.

Lappeenrannan ja Joensuun oikeustalojen peruskorjauksessa otetaan huomioon nyt ehdotetut tuomiopiirin laajennukset siten, että Imatran käräjäoikeuden henkilöstö voidaan siirtää Lappeenrantaan ja Nurmeksen käräjäoikeuden henkilöstö Joensuuhun uudistuksen voimaantullessa.

Työryhmän ehdotuksen mukaiset toimipaikat edellyttävät merkittävää lisärakentamista Tuusulan, Porvoon, Hämeenlinnan, Lahden, Mikkelin, Seinäjoen ja Kuopion käräjäoikeuksissa.

9.2 Toimitilajärjestelyiden kustannusvaikutukset

Työryhmä on arvioinut kustannuksia ottaen huomioon lisätilatarpeet, jotka syntyvät henkilöstön keskittämisestä uusien käräjäoikeuksien toimipaikkoihin. Toisaalta on arvioitu säästöjä, jotka syntyvät toimintojen keskittämisestä harvempiin yksiköihin sekä sivukanslioiden ja käräjäoikeuksien istuntopaikkojen vähentämisestä.

Rakennusallalla kustannusten nousu on viime aikoina ollut erittäin nopeaa. Tarvittava oikeuslaitosrakentaminen ajoittuu useista käytännön syistä ehkä noin 10 vuoden ajalle. Sen vuoksi kustannusten ennakointi on varsin vaikeaa. Käytännössä uusien oikeustalojen vuokrakustannukset ovat lähes poikkeuksetta suuremmat kuin vanhojen tilojen kustannukset.

Koska kustannukset sisältävät myös ilman työryhmän ehdotustakin toteutettavat edellä mainitut rakennushankkeet, työryhmä on arvioinut, että käräjäoikeuksien toimitilakustannusten nettolisäys olisi noin 3,6 miljoonaa euroa vuodessa silloin kun uusi verkosto on valmis.

10. EHDOTUKSEN VAIKUTUKSET

10.1 Oikeusturvan toteutuminen

Kun käräjäoikeuksien yksikkökoko ja asiamäärät kasvavat, käräjäoikeuksilla on paremmat mahdollisuudet kehittää henkilökunnan ammattitaitoa ja erikoistumista. Ne pystyvät myös muutoin vastaamaan paremmin käräjäoikeuksille asetettuihin vaatimuksiin. Tällöin myös käräjäoikeuden asiakkaiden saaman oikeusturvapalvelun laatu paranee.

Käräjäoikeuksien yksikkökoon kasvaessa niiden toimipaikkojen määrä vähenee huomattavasti. Tästä seuraa, että asiakkaiden asiointimatkat käräjäoikeuden toimipaikkoihin pitenevät. Joillakin harvaan asutuilla alueilla matka lähimpään istuntopaikkaan nousee yli 100 kilometrin. Toisaalta koska asiointitarve on vähentynyt ja vähenee entisestään, työryhmä katsoo, että tilanne ei muodostu asiakkaiden kannalta kuitenkaan kohtuuttomaksi. Palvelutarvetta vähentää lisäksi sähköinen asiointi ja videoneuvottelun käyttömahdollisuus. Lapin käräjäoikeuden alueella, jossa on pisimmät etäisyydet, istuntopaikkojen määrä ja sijainti säilyisi nykyisellään.

Muutoksella parannettaisiin ruotsinkielisen väestön asemaa kuten luvussa 7 on esitetty. Saamelaiden asemaan ehdotuksen toteuttamisesta ei aiheutuisi muutoksia.

10.2 Henkilöstö- ja organisaatiovaikutukset

Työryhmä on arvioinut, että henkilöstön määrää olisi mahdollista vähentää 94 henkilöllä. Lisäksi osassa käräjäoikeuksia henkilöstön toimipaikka vaihtuisi. Henkilöstön asemaan muutostilanteissa sovellettaisiin yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain sekä valtionhallinnossa hyväksytyjä periaatteita¹³, joiden mukaan lähtökohtana on muun muassa, että muutosten johdosta henkilökuntaa ei sanota irti ja henkilöstöä kuullaan muutostilanteissa.

Viraston päällikkötuomarina toimivien laamannien määrä vähenisi muutoksen johdosta 54:stä ja 25:een. Heidän osaltaan käräjäoikeuksien yhdistämistilanteet on otettu huomioon käräjäoikeuslaissa. Sen mukaan tuomiopiirejä yhdistämällä perustetussa käräjäoikeudessa voi olla tilapäisesti useampi kuin yksi laamannin virka. Heistä yksi toimii viraston päällikkötuomarina. Näin ollen laamannien virkanimike ei muuttuisi, vaikka tehtävät saattaisivat muuttuakin. Laissa (629/2005) on lisäksi säädetty, että viraston päällikkönä toimivan laamannin virka täytetään ensimmäisen kerran niin, että virka julistetaan yhdistettävissä käräjäoikeuksissa toimivien laamannien haettavaksi ja täytetään noudattaen muuten, mitä tuomareiden nimittämisestä annetussa laissa säädetään laamannin virasta.

Yksikkökoon suurentaminen asettaa käräjäoikeuksien johtamiselle ja organisoimiselle entistä suuremmat vaatimukset. Tästä syystä laamannien ja muun hallintohenkilöstön rekrytointi ja johtamistaidon kehittäminen nousee nykyistä keskeisempään asemaan.

Käräjäoikeuksien vähenemisellä on vaikutusta myös käräjäoikeuksien tulosohtaukseen. Jos käräjäoikeudet vähenevät noin alle puoleen nykyisestä, tulosohtauksista on mahdollista tehostaa. Myös hovioikeuksien tehtävä käräjäoikeuksien toiminnan valvojana tehostuu samasta syystä.

10.3 Tuottavuus- ja taloudelliset vaikutukset

Hallituksen 23.3.2006 tekemän päätöksen mukaan oikeusministeriön hallinnonalalle asetettu tuottavuustavoite vuosille 2007 - 2011 on 720 henkilötyövuotta. Käräjäoikeuksien yhdistäminen tukisi tavoitteen toteuttamista. Työryhmä on arvioinut, että suurempien yksiköiden ansiosta voidaan vähentää 94 henkilötyövuotta vuoden 2006 tasosta. Vähentäminen tapahtuisi kuitenkin käytännössä vähitellen henkilökunnan eläköityessä tai vaihtaessa työpaikkaa. Tällöin osa vähennyksestä ajoittuu mahdollisesti vuoden 2011 jälkeen.

¹³ Ks esimerkiksi valtionneuvoston periaatepäätös valtion henkilöstön aseman järjestämisestä organisaation muutostilanteissa. 2006

Kustannussäästöä käräjäoikeuksien yhdistämisestä työryhmän ehdottamalla tavalla tulisi henkilöstövähennysten osalta noin 3,3 miljoonaa euroa vuodessa.

Työryhmän ehdotuksen toteuttaminen kokonaisuudessaan edellyttää toimitilahankkeiden toteuttamista, joiden nettokustannusvaikutus on noin 3,6 miljoonaa euroa vuodessa. On huomattava, että pääosa näistä kustannuksista syntyisi joka tapauksessa ilman käräjäoikeusverkoston uudistamistakin.

10.4 Vaikutukset muihin tuomiopiireihin

10.4.1 Hovioikeuksien tuomiopiirit (käräjäoikeuden nimen mukainen nykyinen hovioikeus)

Hovioikeuksien tuomiopiireistä määrätään hovioikeuslain (56/1994) 1 §:n mukaan valtioneuvoston päätöksellä. Kyseisen valtioneuvoston hovioikeuksien tuomiopiireistä antaman päätöksen (298/1994) mukaan hovioikeuksien tuomiopiirit muodostuvat käräjäoikeuksien tuomiopiireistä. Jos käräjäoikeuksien tuomiopiirejä muutetaan siten kuin työryhmä ehdottaa, tulee samalla myös määritellä mihin hovioikeuden tuomiopiiriin uudet käräjäoikeudet kuuluvat.

Jos käräjäoikeudet jakautuisivat hovioikeuspiireihin tässä mietinnössä käytettyjen käräjäoikeuksien nimien mukaisesti, hovioikeuksien tuomiopiirien väestömäärät muuttuisivat seuraavasti:

	<i>Väestö 1.1.2007</i>	<i>Väestö ehdotuksen mukaan</i>	<i>Muutos</i>
Helsingin hovioikeus	1 200 000	1 311 000	+ 111 000
Itä-Suomen hovioikeus	644 000	661 000	+ 17 000
Kouvolan hovioikeus	690 000	514 000	- 176 000
Rovaniemen hovioikeus	579 000	633 000	+ 54 000
Turun hovioikeus	1 344 000	1 292 000	- 52 000
Vaasan hovioikeus	819 000	867 000	+ 48 000
<i>Yhteensä</i>	5 276 000		

Helsingin, Vaasan ja Rovaniemen hovioikeuksien tuomiopiirien väestömäärä kasvaisi siten muutoksen johdosta olennaisesti ja vastaavasti Kouvolan hovioikeuden tuomiopiirien väestömäärä vähenisi merkittävästi. Koska tämä aiheuttaisi muutoksia hovioikeuksien asiamääriin, työryhmä katsoo, että hovioikeuksien tuomiopiirirajoja tulisi arvioida uudelleen ottaen huomioon muuttuvat väestö- ja asiamäärät. Hovioikeuksien mahdolliset tuomiopiirirajojen muutokset tulisi toteuttaa samanaikaisesti käräjäoikeuksien tuomiopiirien muutosten kanssa.

10.4.2 Erityislaeissa säädettyt käräjäoikeuksien tuomiopiirit

Eräiden erityislakien mukaan toimivalta niitä koskevissa asioissa on keskitetty vain tietyille käräjäoikeuksille. Näitä asioita ovat osakeyhtiö-, yrityssaneeraus-, merioikeus-, maaomaisuus-, sotilasoikeudenkäynti- ja ulosottovalitusasiat. Niiden käräjäoikeuksien määrä, joille toimivalta näissä asioissa on keskitetty, vaihtelee 8:sta 20:een.

Jos käräjäoikeusverkostoa kehitetään työryhmän ehdottamalla tavalla, tulisi lakien toimivalta-säännöksiin tehdä vähäisiä teknisiä tarkistuksia ainakin merioikeus- sotilasoikeudenkäynti- ja ulosottovalitusten osalta. Lisäksi ainakin osakeyhtiölain ja yrityksen saneerauksesta annetun lain nojalla annettuihin valtioneuvoston asetuksiin tulisi tehdä teknisiä tarkistuksia. Toimival-tasäännökset on kuvattu tarkemmin liitteessä 16. Työryhmä ei ole ottanut kantaa siihen, tuli-siko näitä säännöksiä tarkistaa myös muutoin.

10.5 Vaikutukset sidosryhmäyhteistyöhön

Käräjäoikeuden tärkeimpiä sidosryhmiä ovat syyttäjänvirastot ja poliisi sekä asianajotoimistot ja valtion oikeusaputoimistot.

Syyttäjien osalta muutos yhtenäistäisi käräjäoikeuksien ja syyttäjien toimialueita, koska mo-lemmat noudattavat pitkälle maakuntarajoja. Niillä paikkakunnilla, joihin ehdotetaan käräjä-oikeuden toimipaikkaa, on pääsääntöisesti myös syyttäjien toimipaikka, jolloin etäisyydet vi-ranomaisten välillä eivät muodostu ongelmaksi. Syyttäjänviraston päätoimipaikat sijaitsevat niin ikään samoilla paikkakunnilla ehdotettujen käräjäoikeuksien pääkanslioiden kanssa.

Poliisin paikallisorganisaation kehittämistyö on vielä kesken työryhmän jättäessä mietintöään, joten tarkkaa vertailua ei vielä voida tehdä. Todennäköistä on kuitenkin, että esimerkiksi van-kikuljetusten määrä vähenisi ehdotuksen johdosta. Lisäksi voidaan todeta, että hallinnollinen yhteistyö poliisin, syyttäjien että käräjäoikeuksien helpottuu, kun piirejä on vähemmän.

Käräjäoikeusverkoston harvenemisesta saattaa seurata, että asianajotoimistot siirtävät toimin-taansa nykyisiltä käräjäoikeuspaikkakunnilta yhdistyvien käräjäoikeuksien kansliapaikkakun-nille. Toisaalta jo nykyisin useilla asianajotoimistoilla on sivutoimistoja päätoimistoja ympär-öivillä paikkakunnilla. Lisäksi valtion oikeusaputoimistoverkko on nykyisin suhteellisen ti-heä ja se on myös jatkossa tarkoitus säilyttää suhteellisen tiheänä, mikä turvaa palvelujen saa-tavuuden alueella jatkossakin.

11. EHDOTUS UUDEN KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON TOTEUTTAMISVAIHEIK-SI

Työryhmän näkemyksen mukaan käräjäoikeusverkoston jatkovalmistelua tulisi jatkaa osana käräjäoikeuden rakennemuutosta ja se tulisi toteuttaa samaan aikaan kiinteistöjen kirjaamis-asioiden siirtämisen kanssa. Mietintö on tarpeen lähettää laajalle lausuntokierrokselle, jossa kuullaan ainakin tuomioistuimia, kuntia, maakuntaliittoja ja henkilöstöjärjestöjä,

Työryhmän ehdotuksen mukaan Ahvenanmaan, Espoon, Helsingin ja Vantaan käräjäoikeuk-sien tuomiopiireihin eikä toimipaikkoihin tulisi muutoksia. Muiden tuomiopiirien osalta eh-dotetaan, että muutokset toteutetaan seuraavasti:

1. Toteutetaan vireillä olevat käräjäoikeuksien yhdistämishankkeet Loviisan ja Porvoon, Imat-ran ja Lappeenrannan sekä Heinolan ja Lahden käräjäoikeuksien osalta sekä Tornion sivu-kanslian lakkauttaminen vuoden 2008 oikeusministeriön talousarviossa esitetyn mukaisesti vuoden 2008 lopulla.

2. Lakkautettaviksi ehdotetuista sivukanslioista lakkautetaan ne, joiden henkilöstölle järjestyy riittävät tilat olemassa olevista pääkanslioista. Muutos tulisi toteuttaa mahdollisimman pian.
3. Perustetaan ehdotettavat uudet käräjäoikeuksien tuomiopiirit samanaikaisesti kiinteistöjä koskevien kirjaamisasioiden siirron kanssa vuoden 2010 alussa.
4. Ne ehdotetut toimipaikkojen muutokset, jotka eivät edellytä toimitilajärjestelyjä, toteutetaan samaan aikaan tuomiopiirien muutoksen kanssa.
5. Ne ehdotetut toimipaikkajärjestelyt, jotka edellyttävät rakentamista tai muita toimitilajärjestelyjä, toteutetaan vähitellen sitä mukaa, kun tilat järjestyvät. Tämä edellyttää käytännössä sitä, että useilla paikkakunnilla lakkaava käräjäoikeus toimii siirtymävaiheen ajan sivukansliana.

TYÖRYHMÄN JÄSENEEN ERIÄVÄ MIELIPIDE

Käräjätuomari Jukka Jaakkola

1. Yleistä

Suomen Tuomariliitto ry:n edustajana työryhmään nimetty käräjätuomari Jukka Jaakkola jättää työryhmälle eriävän mielipiteen, joka kohdistuu pysyvien sivukanslioiden perustamiseen.

2. Perustelut

Tuomioistuinlaitoksen asetetut tehokkuutta ja taloudellisuutta koskevat vaatimukset sekä mielekkään työyhteisön luominen edellyttävät, että toiminta kussakin käräjäoikeudessa tulisi keskittää yhteen toimipaikkaan. Käräjäoikeuden toiminnan tehokas johtaminen edellyttää toiminnan keskittämistä yhteen toimipaikkaan.

Käräjäoikeuksien aikaisemmista sivukanslioista henkilökunnalla on ollut erittäin huonoja kokemuksia. Käräjäoikeuden toiminta ja sen kehittäminen on painottunut pääkansliaan. Sama ongelma olisi uusilla pysyvillä sivukanslioilla. Johtamiseen ja kehittämiseen liittyvät ongelmat ovat niin suuria, että yhdistämisellä tavoitellut hyödyt jäisivät kahdessa kansliassa toimivissa käräjäoikeuksissa suurimmaksi osaksi saamatta.

Esitänkin, että työryhmän mietinnössä pysyviksi sivukanslioiksi esitetyt Tammisaari, Kotka, Iisalmi, Kemi ja Kokkola saisivat kukin oman itsenäisen käräjäoikeutensa, joka perustuisi niiden entiseen alueeseen.

Näiden viiden yksikön osalta itsenäisen käräjäoikeuden säilymiselle on samat perusteet kuin niiden osalta on esitetty työryhmän mietinnössä pysyvän sivukanslian perustamiselle. Korostan Tammisaaren ja Kokkolan osalta ruotsin kielen aseman turvaamista, Kotkan osalta vilkkaan itärajan vaikutusta asioiden määrään ja laatuun sekä Kemin osalta Lapin pitkiä etäisyyksiä.

Viiden perustettavan käräjäoikeuden toimitilat ovat Kotkaa lukuunottamatta pääosin kunnossa.

Pienen yksikkökoon ongelmia voisi Lapissa vähentää siten, että Rovaniemen, Kemin ja Lapin käräjäoikeuden tuomiopiireistä perustettaisiin yhteistoiminta-alue, jossa tuomarit voisivat toimia koko alueella. Yhteistoiminta-alueen toiminnalle tarjoaa hyvän lähtökohdan Rovaniemen hovioikeuspiirin oikeuksien yhteistyöhön perustuva laatutyö.

Jukka Jaakkola

Eriävä mielipide

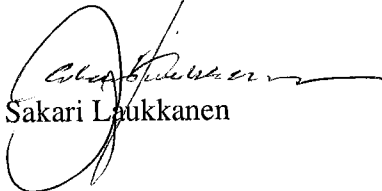
Olen työryhmän enemmistön kanssa eri mieltä ehdotettujen sivukanslioiden lukumäärästä ja sijaintipaikoista. Työryhmän tehtävänä on ollut laatia ehdotus käräjäoikeuksien mahdollisista sivutoimipisteistä ja tätä tehdessään kiinnittää huomiota maantieteellisiin etäisyyksiin, liikenneyhteyksiin sekä sivutoimipisteen arvioituihin asia- ja asiakasmääriin.

Työryhmä on esittänyt viiden sivukanslian perustamista, nimittäin Iisalmeen, Kemiin, Kokkolaan, Kotkaan ja Tammisaareen. Näiden lisäksi esitän, että sivukansliat perustetaan

Kuusamoon
Nurmekseen
Raaheen
Raumalle,
Saloon,
Savonlinnaan ja
Varkauteen

Perustelen esittämieni jatkuvasti miehitettyjen ja tarvittavat oikeuspalvelut tarjoavien sivukanslioiden tarvetta sillä, että Kuusamosta, Nurmeksesta ja Savonlinnasta on matkaa yli sata kilometriä käräjäoikeuden päätoimipaikkaan sekä Raahesta ja Varkaudesta lähes sata kilometriä. Rauman ja Salon sivukanslioiden osalta on merkityksellistä se, että molempien vaikutusalueella asuu yli 50 000 asukasta ja Raahessakin lähes 50 000.

Miehitetyt sivukansliat ovat tärkeitä oikeusturvan kannalta, sillä ne säilyttävät ja ylläpitävät näillä paikkakunnilla muita oikeuspalveluja, kuten asianajopalveluja. Viime vuosien tilastojen perusteella on pääteltävissä, että kuuden pienimmän käräjäoikeuden asiamäärät eivät ole merkittävästi vähentyneet alueen asukasluvun vähenemisestä huolimatta. Tämä kuvastaa toimivan oikeudellisen infrastruktuurin tärkeää merkitystä laillisen yhteiskuntajärjestyksen ylläpitämisen, lainsäädäntöön ja sopimuksiin perustuvien oikeuksien toteutumisen sekä ihmisten oikeudellisen hyvinvoinnin ja luottamuksen kannalta.

Sakari Laukkanen

Käräjäoikeusverkoston kehittäminen

Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2007:12

MIETINNÖN LIITTEET

15.10.2007

LIITTEET

1. Henkilöstömäärä käräjäoikeuksittain vuonna 2006
2. Käräjäoikeuksiin saapuneet asiat asiaryhmittäin
3. Kartta syyttävävirastojen aluejaosta
4. Kartta ulosottopiireistä
5. Valtion oikeusaputoimistojen toimipisteet
6. Ehdotus käräjäoikeuksien tuomiopiireiksi
7. Ehdotettavien käräjäoikeuksien kuvaukset
8. Ehdotettavien käräjäoikeuksien väestömäärät ja kielijakaumat sekä arviot rikos- ja laajojen riita-asioiden määristä ja henkilöstötarve
9. Ehdotettavien käräjäoikeuksien väestökartta
10. Keskimääräiset rikosasioiden ja laajojen riita-asioiden määrät vuosilta 2004-
11. Ehdotus käräjäoikeuksien tuomiopiireiksi, maakuntarajat ja käräjäoikeuksien tuomiopiirit
12. Kihlakunnat 2007
- 13 a. Ehdotus käräjäoikeuksien toimipaikoiksi (luettelo)
- 13 b. Ehdotus käräjäoikeuksien toimipaikoiksi (kartta)
14. Työryhmän ehdotus lakkautettavista istuntopaikoista
15. Työryhmän arvio tarvittavista toimitiloista
16. Käräjäoikeuksien toimivalta erityislakien nojalla

8.2.2007

HENKILÖSTÖMÄÄRÄ KÄRÄJÄOIKEUKSITTAIN VUONNA 2006

		Vakinaiset virat henkilötöyvuosina						Määräaikaiset henkilötöyvuosina						HTVT
		Tuom.	Kävisk	Not	Kanslia	HM	Yht.	Tuom.	Kävisk	Not	Kanslia	HM	Yht. htv	
YHTEENSÄ		458,4	30,8	172,8	1 180,4	261,1	2 103,4	21,7	1,6	1,1	33,4	8,7	66,4	2 169,9
Käräjäoikeus	Koodi													
Espoo	702	18,9	0,9	5,9	40,9	7,8	74,4	1,0	0,2		1,6	0,2	3,0	77,4
Forssa-Loimaa	703	4,8		3,5	14,7	2,0	25,0				0,1		0,1	25,1
Heinola	705	3,0	1,0	1,0	10,0	2,0	17,0							17,0
Helsinki	706	78,1	2,5	16,2	173,5	55,2	325,7	5,5			7,8	0,7	14,1	339,7
Hyvinkää	707	4,2	1,0	2,8	16,0	2,7	26,7	1,8				0,9	2,7	29,4
Hämeenlinna	708	8,9		2,5	17,6	3,9	32,9				0,7		0,7	33,6
Iisalmi	709	5,5		2,0	15,5	3,2	26,1							26,1
Ikaalinen	711	4,1		2,0	10,8	1,8	18,6	0,1			0,3	1,0	1,5	20,1
Imatra	712	3,9		2,0	9,8	2,9	18,7				1,0		1,0	19,6
Joensuu	713	11,0	1,0	2,7	29,2	5,0	48,9							48,9
Jyväskylä	715	11,0	1,0	4,1	32,2	6,0	54,3	0,5			0,7		1,2	55,5
Jämsä	716	3,0		2,0	7,0	2,0	13,9							13,9
Kajaani	717	6,0		2,2	16,7	3,4	28,3				0,2		0,2	28,5
Kauhajoki	718	3,1		2,0	8,9	1,0	15,0				0,3	0,1	0,3	15,4
Kauhava	719	3,0		2,3	8,9	2,0	16,3				0,4		0,4	16,7
Kemijärvi	720	2,0		1,0	5,0	1,0	9,0				0,1	0,1	0,1	9,1
Kokemäki	722	3,0		2,0	7,7	2,0	14,7				0,2		0,2	15,0
Kokkola	723	5,0	1,0	2,0	14,1	3,2	25,3				0,3	0,1	0,4	25,7
Kotka	724	6,7		2,0	19,1	5,0	32,7	1,0			1,0		2,0	34,8
Kouvola	725	8,0		2,3	24,1	4,6	38,9				0,1		0,1	39,0
Kuopio	726	13,1	1,0	5,3	40,3	7,0	66,8					0,2	0,2	66,9
Kuusamo	727	2,8		1,9	9,9	1,0	15,5	0,4			0,1	1,0	1,5	17,0
Kyrönmaa	728	2,0	0,9	2,0	6,0	1,0	11,9	0,3					0,3	12,3
Lahti	729	14,0		6,0	35,8	10,0	65,8				0,2		0,2	66,0
Lappi	730	2,9	1,0	2,0	7,1	1,5	14,6	1,4					1,4	16,0
Lappeenranta	731	7,0		2,2	21,5	3,0	33,7				1,2		1,2	34,8
Lohja	733	5,0		3,0	15,2	3,0	26,2				0,3		0,3	26,4
Loviisa	735	1,9		2,0	4,5	1,0	9,3	0,4			1,0		1,4	10,7
Mikkeli	736	6,9		3,1	19,7	2,9	32,7	0,2				0,4	0,6	33,3
Mustasaari	737	5,9		5,0	19,8	2,8	33,5				1,3		1,3	34,8
Vakka-Suomi	738	4,0	1,0	2,1	9,9	2,0	19,0				0,1		0,1	19,1
Nurmes	740	3,0		2,0	9,0	2,0	16,0	0,2					0,2	16,2
Orimattila	741	3,0		2,0	9,0	1,0	15,0							15,0
Oulu	742	18,3	1,0	4,5	50,8	8,9	83,5	1,2			5,7		6,8	90,3
Parainen	743	2,0		2,0	8,1	1,5	13,6	0,2			0,4	0,5	1,2	14,8
Pieksämäki	744	3,0	1,0	1,2	8,2	1,0	14,4					0,2	0,2	14,6
Pori	747	9,8	0,9	2,1	25,4	5,0	43,2	0,4		0,9			1,3	44,5
Porvoo	748	4,0	1,0	2,0	11,4	2,2	20,6			0,2	0,3		0,4	21,1
Raahe	749	3,0		2,0	8,2	1,9	15,1							15,1
Raasepori	750	6,0		3,0	14,3	4,0	27,3				0,6	0,1	0,7	28,0
Rauma	751	4,0		2,0	11,9	3,0	20,9	0,5					0,5	21,4
Riihimäki	752	5,0		2,6	13,0	3,0	23,6				0,2		0,2	23,8
Rovaniemi	753	7,5		2,3	17,0	3,0	29,7	0,5			0,1		0,6	30,3
Salo	755	4,4		2,0	11,5	2,0	20,0	3,5	1,0		1,0	1,0	6,5	26,5
Savonlinna	756	4,0		2,0	10,3	2,0	18,3		0,4		0,3		0,7	19,0
Seinäjäki	757	7,0	1,0	2,0	20,6	3,0	33,5				0,3	1,0	1,3	34,9
Tampere	758	29,0	2,7	9,8	69,1	19,2	129,8							129,8
Toijala	759	3,0		2,0	8,0	1,0	14,0					0,1	0,1	14,1
Turku	761	20,8	2,0	5,1	44,1	11,8	83,8	0,5					0,5	84,3
Turunseutu	762	7,0	2,0	3,0	21,0	5,0	38,0				1,1	0,2	1,2	39,2
Tuusula	763	9,0	2,0	3,1	21,0	4,9	40,0				1,0		1,0	41,0
Vaasa	764	7,0		2,8	15,0	3,0	27,7				0,6		0,6	28,4
Vantaa	766	18,0	1,0	5,9	37,2	9,0	71,2							71,2
Varkaus	767	3,0		2,0	8,7	2,0	15,7				0,1		0,1	15,8
Ylivieska	768	4,9	1,9	2,0	14,3	3,0	26,0	1,0			1,1	1,0	3,1	29,1
Ahvenanmaa	769	4,0		2,0	7,3	1,0	14,3					0,1	0,1	14,4
Äänekoski	770	5,0	1,0	2,3	16,2	2,7	27,2							27,2
Kemi-Tornio	771	5,0	1,0	2,0	18,7	3,0	29,7	1,0			1,6		2,6	32,2

23.1.2007

KOKO MAA

SAAPUNEET ASIAT ASIARYHMITTÄIN

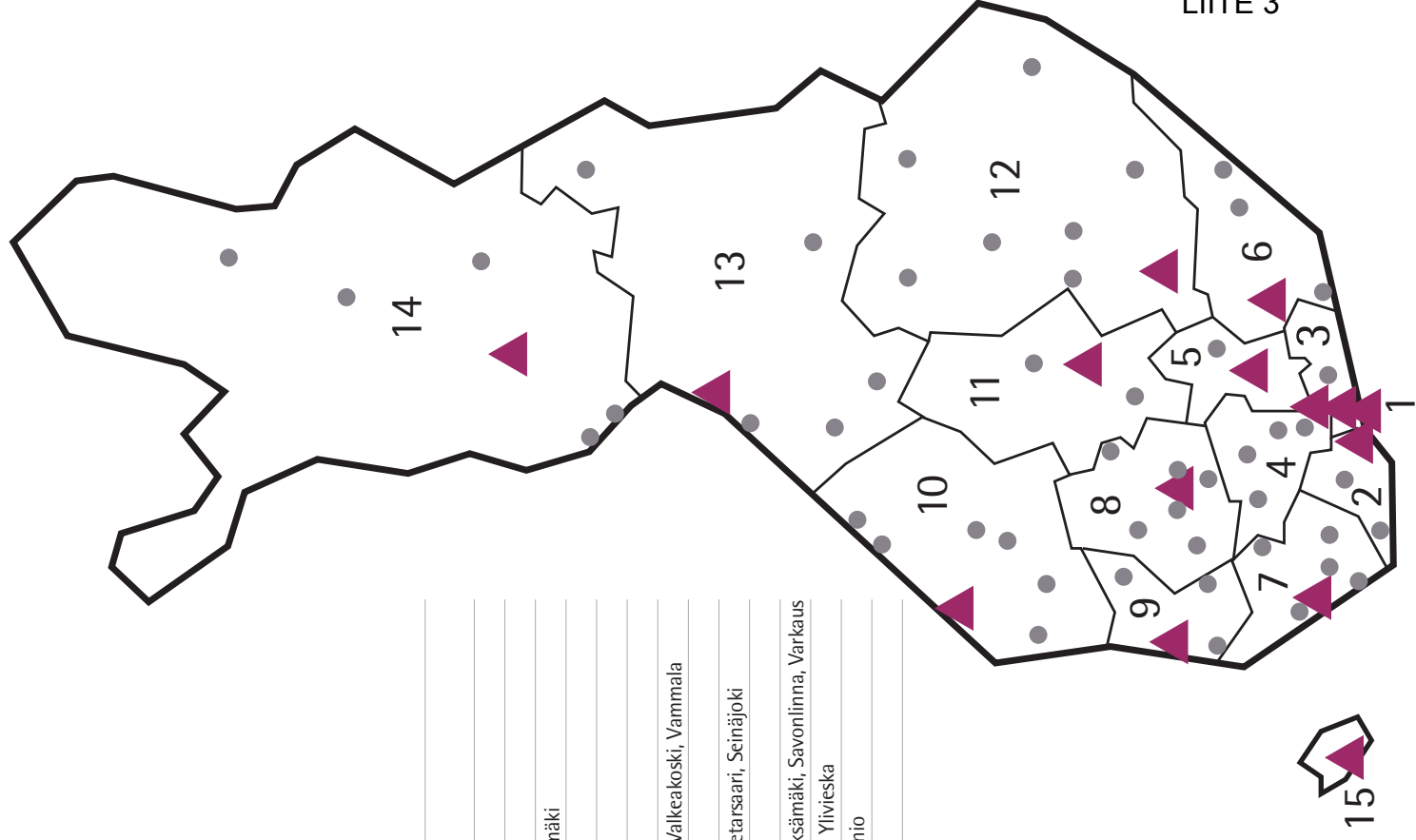
Asiaryhmä	V.2000	v.2001	V.2002	V.2003	V.2004	V.2005	V.2006
YHTEENSÄ	870 150	823 868	856 564	787 246	760 715	767 702	814 213
Rikosasiat	68 666	70 829	66 050	66 223	67 298	64 711	62 796
Muut rik.oik. asiat					4 172	4 548	4 339
Pakkokeinoasiat	6 171	6 120	6 370	7 545	7812	7663	7767
Sakonmuunto	19 917	22 488	22 596	22 039	16846	20307	23458
Maaoykeusasiat			457	478	533	487	537
Laajat riita-asiat	9 428	9 349	9 710	9 631	9 460	8 892	9 200
Turvaam.toimet	468	466	395	377	413	382	321
Summaariset yht	135 024	134 808	143 384	144 713	144 608	132 578	154 273
Avioero	18 520	18 031	17 740	17 829	17663	18338	17986
Hakemus	46 572	46 952	45 742	21 764	17380	18311	16725
Velkajärjestely	5 338	5 009	4 655	5 726	5693	5257	4670
Yrityssaneeraus	347	400	375	420	404	377	366
Konkurssi	3 243	3 100	3 178	3 055	2679	2544	2627
Ulosottoasiat	986	1 168	1 059	1 057	866	923	1032
Lainhuudot	116 255	106 180	110 879	111 130	110 464	114 813	110 150
Kiinnitykset	439 215	398 968	423 974	375 259	354 424	367 571	397 966

Uudet syyttäjänvirastot 1.4.2007 alkaen

Syyttäjänvirasto

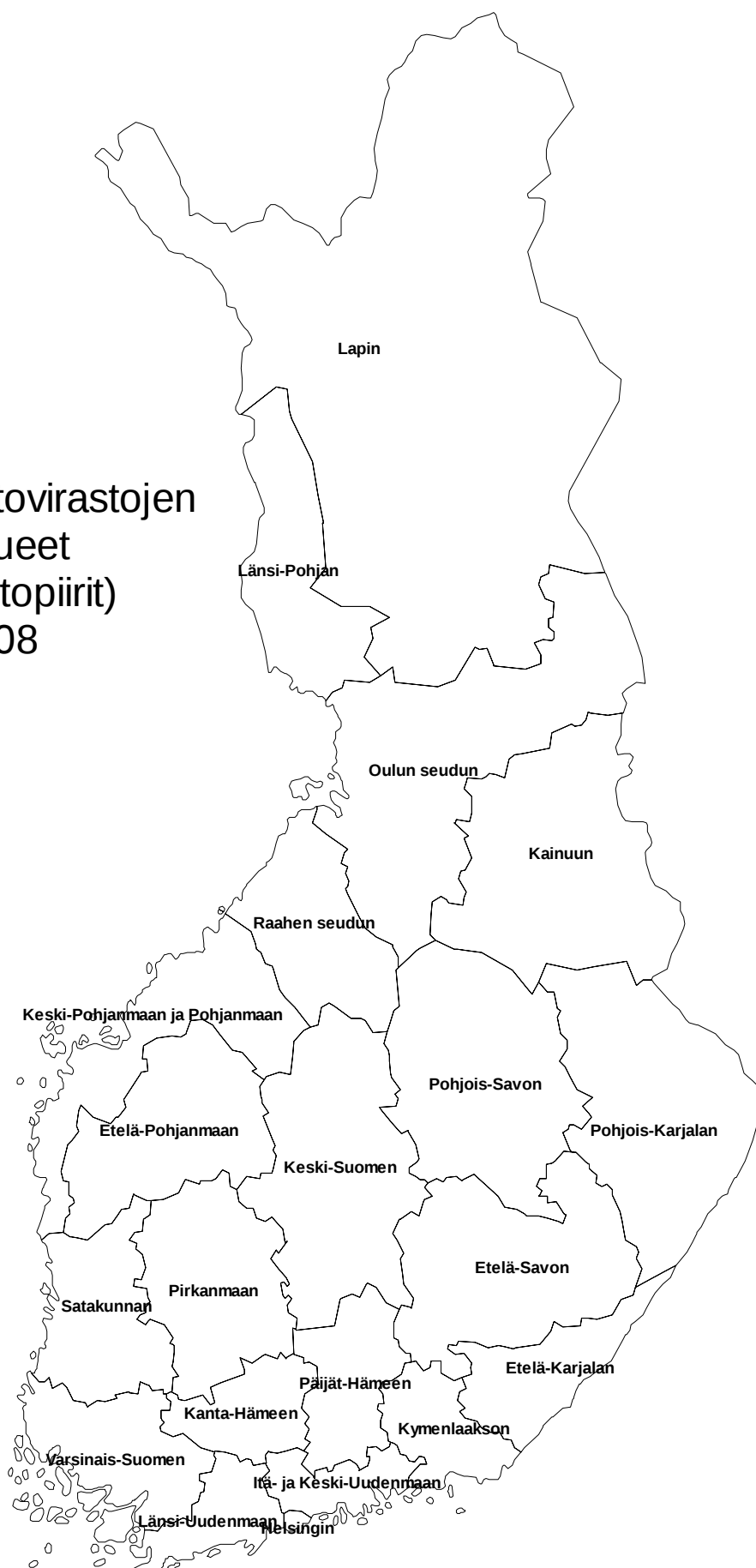

1. Helsingin syyttäjänvirasto	Helsinki
2. Länsi-Uudenmaan syyttäjänvirasto	Espoo
3. Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto	Vantaa
4. Kanta-Hämeen syyttäjänvirasto	Järvenpää
5. Päijät-Hämeen syyttäjänvirasto	Lahti
6. Kaakkois-Suomen syyttäjänvirasto	Kouvola
7. Varsinais-Suomen syyttäjänvirasto	Turku
8. Pirkanmaan syyttäjänvirasto	Tampere
9. Satakunnan syyttäjänvirasto	Pori
10. Pohjanmaan syyttäjänvirasto	Vaasa
11. Keski-Suomen syyttäjänvirasto	Jyväskylä
12. Itä-Suomen syyttäjänvirasto	Mikkeli
13. Oulun syyttäjänvirasto	Oulu
14. Lapin syyttäjänvirasto	Rovaniemi
15. Ahvenanmaan maakunnan syyttäjänvirasto	Maarianhamina

VALTAKUNNANSYTTÄJÄNVIRASTO

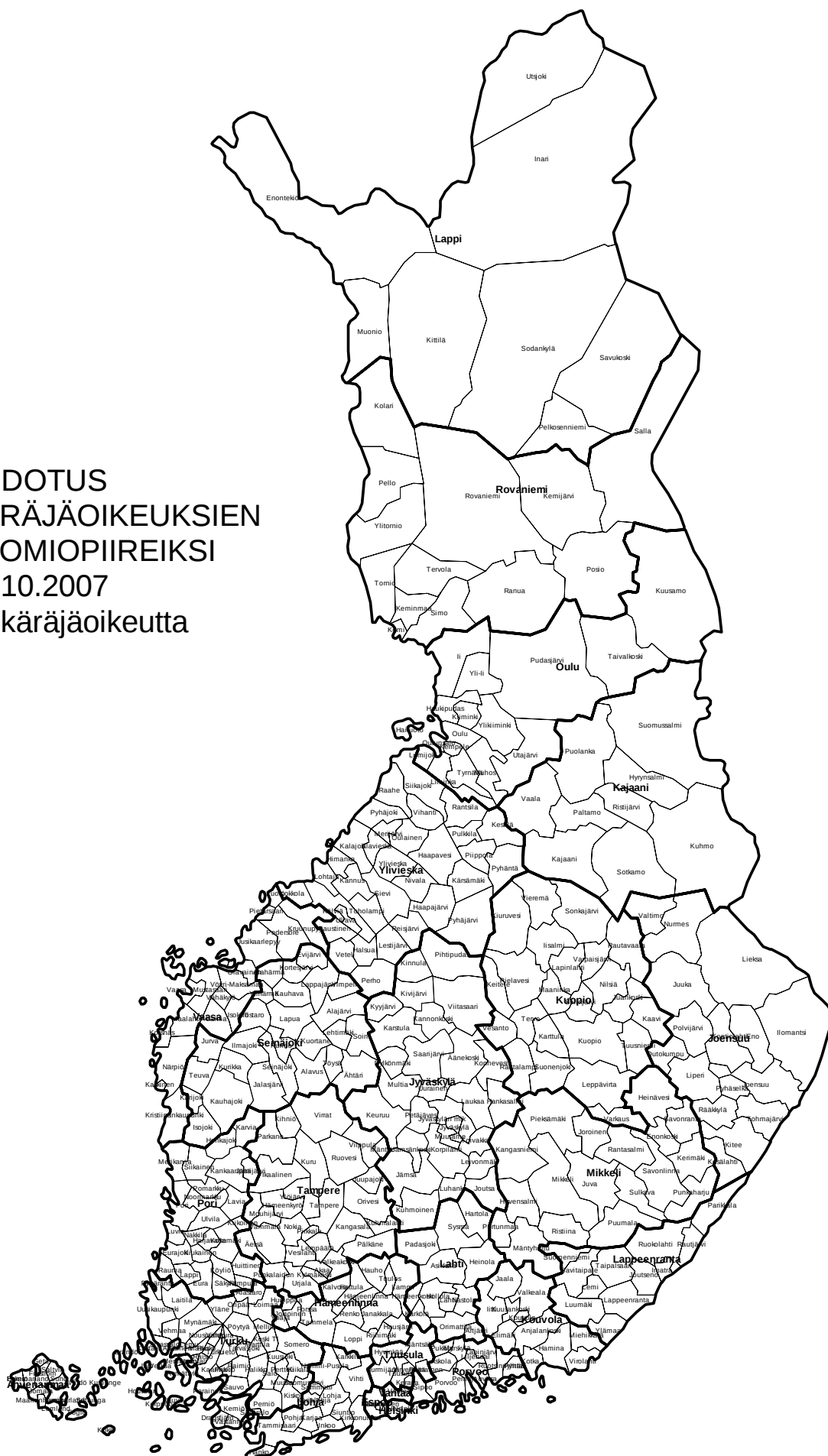
**Ulosottovirastojen
toimialueet
(ulosottopiirit)
1.1.2008**

Valtion oikeusaputoimistojen toimipisteet (173)

EHDOTUS
KÄRÄJÄOIKEUKSIEN
TUOMIOPIIREIKSI
15.10.2007
25 käräjäoikeutta

Ehdotettavien käräjäoikeuksien kuvaukset

Käräjäoikeudet käräjäoikeusverkoston kehittämistyöryhmän
ehdotuksen 15.10.2007 mukaisesti

KÄRÄJÄOIKEUS: AHVENANMAA

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Ahvenanmaa	Rikosasiat:	369
Asukasmäärä:	26 923	Laajat riita-as.:	63
Ruotsinkielisiä:	24 680	Summaariset:	608
%-osuus:	92 %		Ruotsinkielinen

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Ahvenanmaa	26 923	Turku	Brändö, Eckerö, Finström, Föglö, Geta, Hammarland, Jomala, Kumlinge, Kökar, Lemland, Lumparland, Marienhamn, Saltvik, Sotunga, Sund, Vårdö

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Maarianhamina			

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
------------	-------------	---------------

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	14,4	2,3	12	10,8
Tuomarit	4,0	0,1	4	3,4
Käräjäviskaalit	0,0	0,0	0	
Notaarit	2,0	0,3	2	0,6
Kansliahenkilöstö	7,3	1,9	5	5,7
Haastemiehet	1,1	0,0	1	1,1

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Osakeyhtiölakiasiat, Merioikeusasiat

Toimitilat:

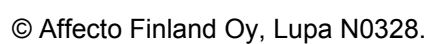
Ei muutoksia.

Sidosryhmät:

Syyttäjävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Ahvenanmaan maakun	Ahvenanmaa	

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Ahvenanmaa (Maarianhaminassa)

KÄRÄJÄOIKEUS: ESPOO

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Uusimaa	Rikosasiat:	1 937
Asukasmäärä:	243 488	Laajat riita-as.:	446
Ruotsinkielisiä:	23 331	Summaariset:	5 880
%-osuus:	10 %		Kaksikielinen

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Espoo	243 488	Helsinki	Espoo, Kauniainen

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Espoo			

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
------------	-------------	---------------

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	77,4	6,9	71	68,1
Tuomarit	19,9	0,1	20	19,9
Käräjäviskaalit	1,1	0,0	1	
Notaarit	5,9	2,0	4	5,0
Kansliahenkilöstö	42,5	4,8	38	35,2
Haastemiehet	8,0	0,0	8	8,0

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat

Toimitilat:

Ei muutoksia.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Länsi-Uudenmaa	Espoo	

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Espoo

KÄRÄJÄOIKEUS: HELSINKI

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Uusimaa	Rikosasiat:	9 384
Asukasmäärä:	564 521	Laajat riita-as.:	2 008
Ruotsinkielisiä:	34 695	Summaariset:	21 642
%-osuus:	6 %	Kaksikielinen	

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Helsinki	564 521	Helsinki	Helsinki

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Helsinki			

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
------------	-------------	---------------

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	339,7	6,1	334	299,7
Tuomarit	83,7	0,2	84	79,7
Käräjäviskaalit	2,5	0,0	3	
Notaarit	16,2	0,9	15	19,7
Kansliahenkilöstö	181,3	5,0	176	144,3
Haastemiehet	56,0	0,0	56	56,0

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Sotilasoikeusasiat, Merioikeusasiat, Osakeyhtiölakiasiat

Toimitilat:

Ei muutoksia.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Helsinki	Helsinki	

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Helsinki ja pääkaupunkiseutu (Helsingissä)

KÄRÄJÄOIKEUS: HÄMEENLINNA

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Kanta-Häme	Rikosasiat:	2 077
Asukasmäärä:	169 952	Laajat riita-as.:	215
Ruotsinkielisiä:	576	Summaariset:	4 753
%-osuus:	0,3 %		

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Hämeenlinna	74 350	Turku	Hattula,Hauho,Hämeenlinna,Kalvola,Lammi,Renko,Tuulos
Riihimäki	60 160	Kouvola	Hausjärvi,Janakkala,Loppi,Riihimäki
Forssa	35 442	Turku	Forssa,Humppila,Jokioinen,Tammela,Ypäjä

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Hämeenlinna		Forssa	Forssa

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Riihimäki		Pälkäne
Forssa		

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	66,8	9,7	57	53,5
Tuomarit	15,5	0,1	15	14,6
Käräjäviskaalit	0,0	0,0	0	
Notaarit	6,5	2,0	5	4,2
Kansliahenkilöstö	37,2	7,6	30	27,2
Haastemiehet	7,6	0,0	8	7,5

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Sotilasoikeusasiat, Maa-oikeusasiat

Toimitilat:

Edellyttää uutta oikeustaltoa. Kestää useita vuosia. Riihimäellä ja Forssassa sivukanslia kunnes uusi talo valmistuu.

Sidosryhmät:

Syyttäjävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Kanta-Häme		Forssa,Hämeenlinna,Riihimäki

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Hämeenlinna
Forssa-Loimaa (Forssassa)
Riihimäki

KÄRÄJÄOIKEUS: JOENSUU

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Pohjois-Karjala	Rikosasiat:	2 065
Asukasmäärä:	167 519	Laajat riita-as.:	186
Ruotsinkielisiä:	124	Summaariset:	3 721
%-osuus:	0,1 %		

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Joensuu	136 536	Itä-Suomi	Eno, Ilomantsi, Joensuu, Kesälahti, Kitee, Kontiolahti, Outokumpu, Liperi, Polvijärvi, Pyhäselkä, Rääkkylä, Tohmajärvi
Nurmes	30 983	Itä-Suomi	Juuka, Lieksa, Nurmes, Valtimo

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Joensuu		Nurmes	Nurmes, Kitee

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Nurmes		Lieksa Outokumpu Ilomantsi Tohmajärvi

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	65,0	12,1	53	48,8
Tuomarit	14,1	0,1	14	12,8
Käräjäviskaalit	1,0	1,0	0	0
Notaarit	4,7	2,5		23,8
Kansliahenkilöstö	38,2	8,5	30	25,2
Haastemiehet	7,0	0,0	7	7,0

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Ulosottovalitusasiat, Sotilasoikeusasiat

Toimitilat:

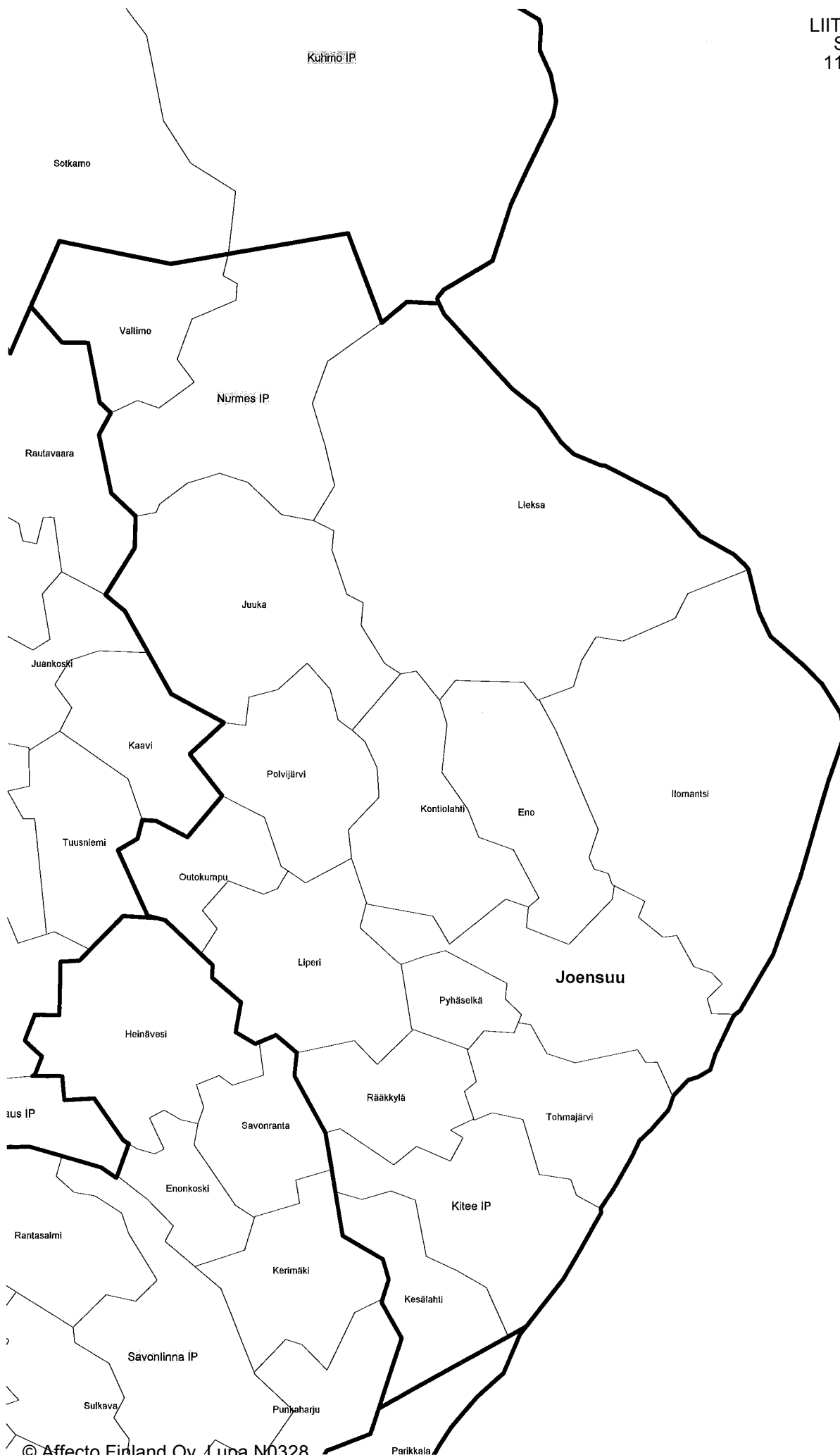
Joensuussa vireillä korjaushanke jossa muutos voidaan huomioida. Valmistunee 2010-2011. Nurmeksessa sivukanslia kunnes tilat valmistuvat.

Sidosryhmät:

Syyttäjävirsto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Itä-Suomi	Mikkeli	Joensuu, Nurmes

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Joensuu, Ilomantsi(st), Kitee(st), Eno(sv), Kesälahti(sv), Kontiolahti(sv), Liperi(sv), Outokumpu(sv), Polvijärvi(sv), Rääkkylä(sv), Tohmajärvi(sv), Nurmes, Lieksa(st), Juuka(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: JYVÄSKYLÄ

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Keski-Suomi	Rikosasiat:	3 175
Asukasmäärä:	269 636	Laajat riita-as.:	299
Ruotsinkielisiä:	414	Summaariset:	6 927
%-osuus: 0,2 %			

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Jyväskylä	165 873	Vaasa	Joutsa, Jyväskylä, Jyväskylän mlk, Keuruu, Laukaa, Leivonmäki, Luhanka, Multia, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen
Jämsä	40 254	Vaasa	Jämsä, Jämsänkoski, Korpilahti, Kuhmoinen, Muurame
Äänekoski	57 953	Vaasa	Kannonkoski, Karstula, Kinnula, Kivijärvi, Konnevesi, Kyyjärvi, Pihtipudas, Pylkönmäki, Saarijärvi, Viitasaari, Äänekoski
Pieksämäestä Hankasalmi	5 556	Itä-Suomi	Hankasalmi

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Jyväskylä		Jämsä Äänekoski	Jämsä, Äänekoski

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Jämsä		Saarijärvi
Äänekoski		Viitasaari

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	99,3	12,3	87	77,5
Tuomarit	20,1	0,3	20	20,5
Käräjäviskaalit	2,2	0,0	2	
Notaarit	8,6	2,2	6	6,0
Kansliahenkilöstö	57,5	9,8	48	40,1
Haastemiehet	10,9	0	11	10,9

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Ulosottovalitusasiat, Sotilasoikeusasiat

Toimitilat:

Edellyttää tilojen saamista käräjäoikeuden käyttöön samasta talosta. Sivukanslia Äänekoskella kunnes tilat vapautuvat ja Jämsässä kunnes vuokrasopimus loppuu 2015.

Sidosryhmät:

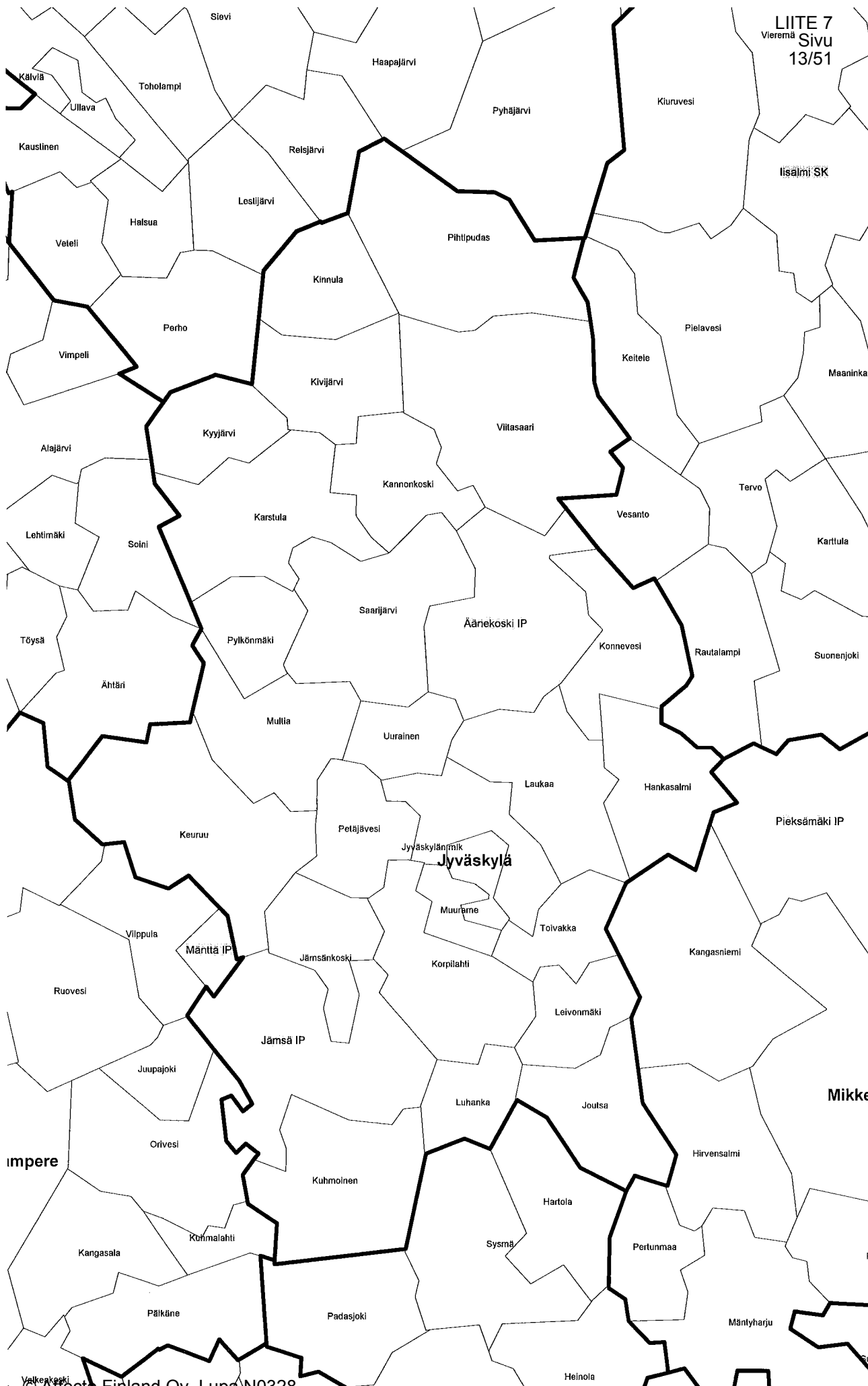
Syyttäjävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Keski-Suomi	Jyväskylä	Jämsä, Äänekoski

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Jyväskylä, Joutsa(sv), Keuruu(sv), Laukaa(sv)

Jämsä, Korpilahti(sv), Hankasalmi(sv)

Äänekoski, Viitasaari(st), Karstula(sv), Konnevesi(sv), Pihtipudas(sv), Saarijärvi(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: KAJAANI

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Kainuu	Rikosasiat:	1 120
Asukasmäärä:	84 350	Laajat riita-as.:	88
Ruotsinkielisiä:	65	Summaariset:	2 061
%-osuus:	0,1 %		

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Kajaani	70 890	Itä-Suomi	Hyrnsalmi, Kajaani, Kuhmo, Paltamo, Puolanka, Ristijärvi, Sotkamo
Kuusamo	9 848	Rovaniemi	Suomussalmi
Oulu	3 612	Rovaniemi	Vaala

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Kajaani			Suomussalmi, Kuhmo

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
------------	-------------	---------------

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	35,1	6,0	29	25,7
Tuomarit	7,3	0,1	7	6,6
Käräjäviskaalit	0,0	0,0	0	0
Notaarit	2,8	0,8	2	1,9
Kansliahenkilöstö	20,9	5,1	16	13,1
Haastemiehet	4,1	0,0	4	4,1

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Sotilasoikeusasiat,

Toimitilat:

Ei lisätilan tarvetta.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Oulu	Oulu	Kajaani

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Kajaani, Kuhmo(st), Puolanka(sv), Sotkamo(sv)
Suomussalmi(st), Hyrnsalmi(sv), Vaala(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: KOUVOLA

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Kymenlaakso	Rikosasiat:	2 486
Asukasmäärä:	179 100	Laajat riita-as.:	200
Ruotsinkielisiä:	1 027	Summaariset:	3 976
%-osuus:	1 %		

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Kouvola	96 643	Kouvola	Elimäki, Iitti, Jaala, Kouvola, Kuusankoski, Anjalankoski, Valkeala
Kotka	82 457	Kouvola	Hamina, Kotka, Miehikkälä, Virolahti

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Kouvola	Kotka		

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Kotka	Hamina	Kuusankoski Anjalankoski Elimäki

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	73,9	9,2	65	59,1
Tuomarit	15,7	0,1	16	15,2
Käräjäviskaalit	0,0	0,0	0	0
Notaarit	4,3	1,3	3	4,3
Kansliahenkilöstö	44,3	7,8	36	30,0
Haastemiehet	9,6	0,0	10	9,6

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Sotilasoikeusasiat, Merioikeusasiat, Ulosottovalitusasiat

Toimitilat:

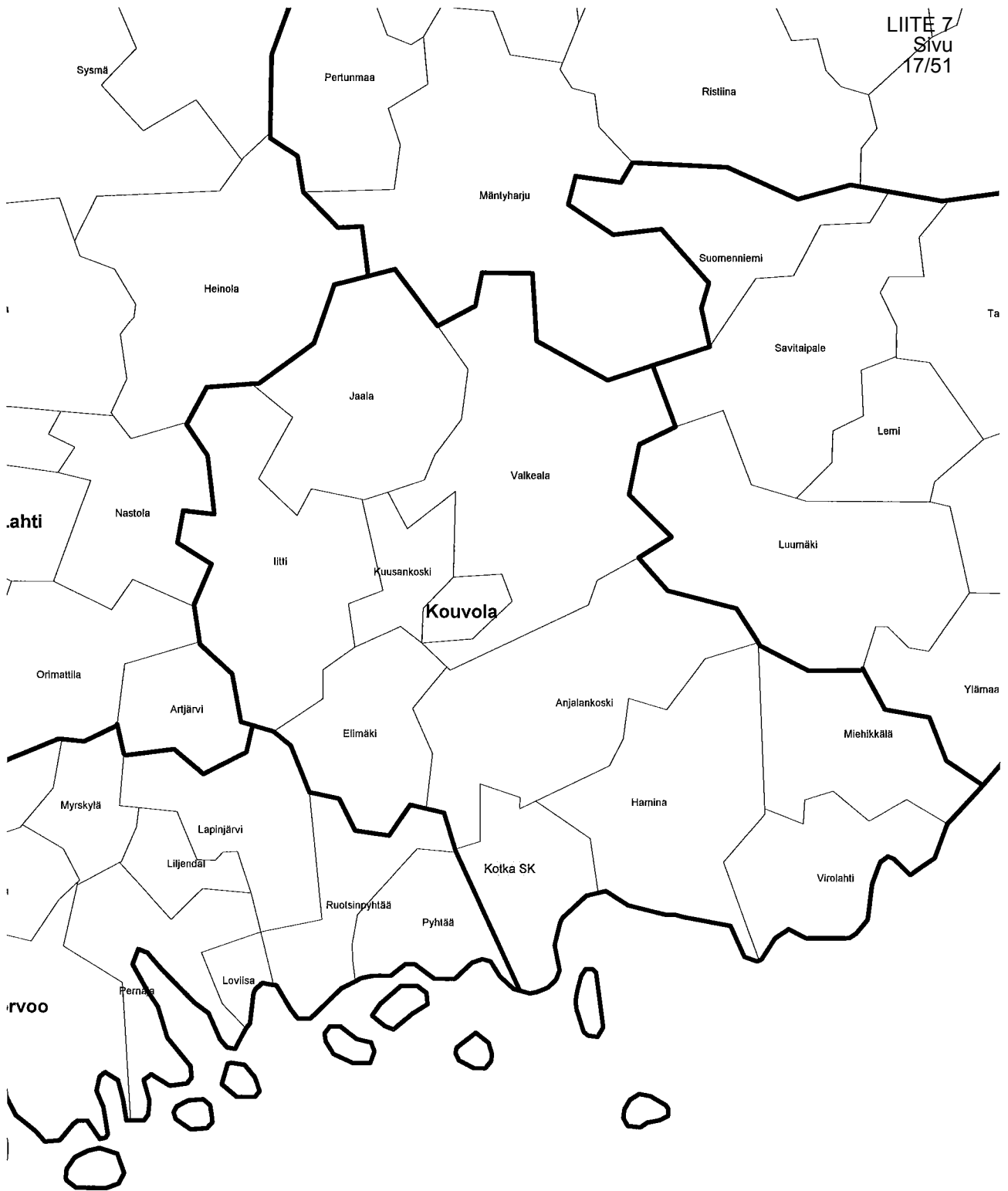
Kotkan sivukanslia: sovittu uuden oikeustalon rakentamisesta.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Kaakkois-Suomen	Kouvola	Kotka

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Kouvola
Kotka, Hamina(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: KUOPIO

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Pohjois.Savo	Rikosasiat:	3 177
Asukasmäärä:	249 498	Laajat riita-as.:	269
Ruotsinkielisiä:	234	Summaariset:	7 334
%-osuus:	0,1 %		

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Kuopio	155 304	Itä-Suomi	Juankoski, Kaavi, Karttula, Kuopio, Maaninka, Nilsä, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Vesanto
Iisalmi	59 630	Itä-Suomi	Iisalmi, Keitele, Kiuruvesi, Lapinlahti, Pielavesi, Sonkajärvi, Varpaisjärvi, Vieremä
Varkaus	34 564	Itä-Suomi	Leppävirta, Varkaus

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Kuopio	Iisalmi	Varkaus	Varkaus

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Varkaus	Nilsä	
Iisalmi	Suonenjoki	

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	108,9	16,3	93	81,7
Tuomarit	21,6	0,3	21	21,7
Käräjäviskaalit	1,0	0,0	1	
Notaarit	9,3	2,7	7	6,2
Kansliahenkilöstö	64,6	13,3	51	41,4
Haastemiehet	12,4	0,0	12	12,4

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat. Ulosottovalitusasiat. Sotilasoikeusasiat. Osakeyhtiölakiasiat. Maaoikeusasiat

Toimitilat:

Suunnitteilla jo tässä vaiheessa lisätilahanke. Kestää ainakin 3 vuotta. Varkaudessa sivukanslia kunnes vuokrasopimus päättyy 2019, Nilsässä ja Suonenjoella kunnes tilat valmistuvat.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Itä-Suomen	Mikkeli	Iisalmi, Kuopio, Varkaus

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Kuopio, Suonenjoki(st), Siilinjärvi(sv), Vesanto(sv)
Iisalmi, Kiuruvesi(sv), Lapinlahti(sv), Pielavesi(sv)
Nilsä, Juankoski(sv), Rautavaara(sv)
Varkaus, Leppävirta(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: LAHTI

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Päijät-Häme	Rikosasiat:	2 764
Asukasmäärä:	199 235	Laajat riita-as.:	285
Ruotsinkielisiä:	585	Summaariset:	5 453
%-osuus: 0,3 %			

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Lahti	170 430	Kouvola	Artjärvi, Asikkala, Hollola, Hämeenkoski, Kärkölä, Lahti, Nastola, Orimattila, Padasjoki
Heinola	28 805	Kouvola	Hartola, Heinola, Sysmä

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Lahti		Heinola	

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Heinola	Orimattila	

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	84,9	9,9	75	70,0
Tuomarit	17,5	0,2	17	18,0
Käräjäviskaalit	0,8	0,0	1	
Notaarit	7,5	2,3	5	5,0
Kansliahenkilöstö	47,2	7,4	40	35,1
Haastemiehet	11,9	0,0	12	11,9

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Ulosottovalitusasiat, Sotilas oikeusasiat, Osakeyhtiölakiasiat

Toimitilat:

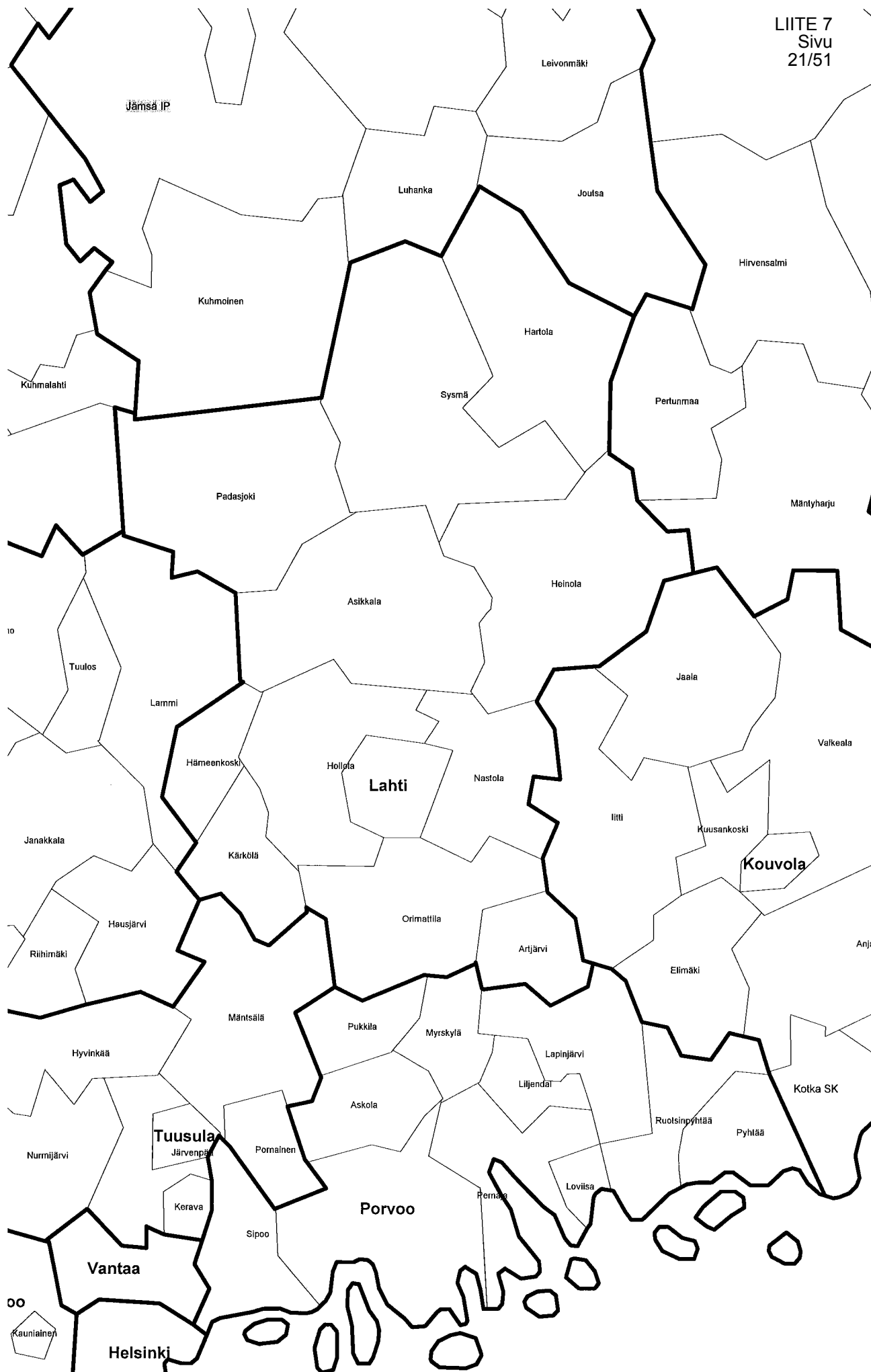
Edellyttää lisätilojen rakentamista Heinolan käräjäoikeuden siirtymiseksi. Orimattilan henkilöstö voi siirtyä heti. Heinolassa vuokrasopimus irtisanottavissa vuonna 2015. Heinolassa sivukanslia kunnes lisätila valmistuu.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Päijät-Häme	Lahti	Heinola

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Lahti, Orimattila(st)
Heinola

KÄRÄJÄOIKEUS: LAPPEENRANTA

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Etelä-Karjala	Rikosasiat:	1 633
Asukasmäärä:	135 255	Laajat riita-as.:	155
Ruotsinkielisiä:	198	Summaariset:	3 219
%-osuus: 0,1 %			

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Lappeenranta	89 616	Kouvolan	Joutseno, Lappeenranta, Lemi, Luumäki, Savitaipale, Suomenniemi, Taipalsaari, Ylämaa
Imatra	45 639	Kouvolan	Imatra, Parikkala, Rautjärvi, Ruokolahti

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Lappeenranta			

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Imatra		Luumäki Parikkala

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	54,4	9,6	45	41,7
Tuomarit	10,9	0,2	11	10,9
Käräjäviskaalit	0,0	0,0	0	0
Notaarit	4,2	1,0	3	3,2
Kansliahenkilöstö	33,4	8,4	25	21,7
Haastemiehet	5,9	0,0	6	5,9

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Ulosottovalitusasiat, Sotilasoikeusasiat

Toimitilat:

Lappeenrantaan päätetty tehdä peruskorjaus, valmis aikaisintaan 2010. Imatran käräjäoikeuden henkilöstö voi siirtyä peruskorjauksen valmistuttua.

Sidosryhmät:

Syyttäjävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Kaakkois-Suomen		Imatra, Lappeenranta

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Lappeenranta
Imatra

KÄRÄJÄOIKEUS: LAPPI

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Lappi	Rikosasiat:	446
Asukasmäärä:	30 057	Laajat riita-as.:	51
Ruotsinkielisiä:	67	Summaariset:	926
%-osuus: 0,2 %			

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Lappi	27 715	Rovaniemi	Enontekiö, Inari, Kittilä, Muonio, Sodankylä, Utsjoki
Kemijärvi	2 342	Rovaniemi	Pelkosenniemi, Savukoski

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Sodankylä			Inari Kittilä Muonio Utsjoki

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
------------	-------------	---------------

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	17,3	3,0	14	10,9
Tuomarit	4,6	0,0	5	3,0
Käräjäviskaalit	1,0	0,0	1	1
Notaarit	2,2	0,8	1	0,7
Kansliahenkilöstö	7,8	2,2	6	5,5
Haastemiehet	1,7	0,0	2	1,7

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Sotilasoikeusasiat

Toimitilat:

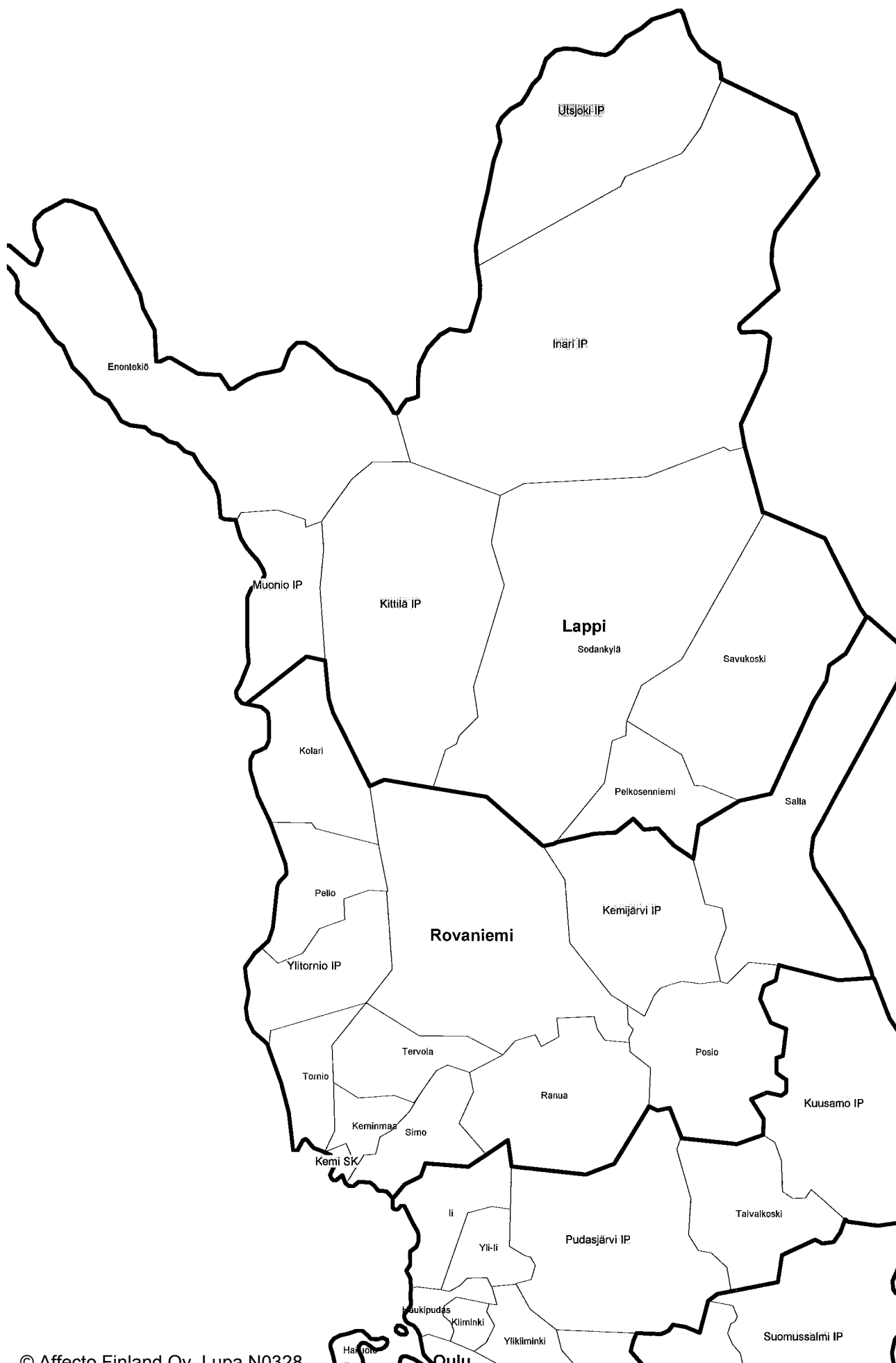
Ei muutoksia.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Lappi	Rovaniemi	Ivalo, Sodankylä

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Kittilä, Enontekiö(st), Muonio(sv),
Sodankylä, Inari(st), Utsjoki(st)

KÄRÄJÄOIKEUS: LOHJA

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Uusimaa	Rikosasiat:	1 904
Asukasmäärä:	164 695	Laajat riita-as.:	205
Ruotsinkielisiä:	37 072	Summaariset:	4 185
%-osuus:	23 %		Kaksikielinen

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Lohja	81 094	Turku	Karjalohja, Karkkila, Lohja, Nummi-Pusula, Sammatti ja Vihti
Raasepori	83 601	Turku	Hanko, Inkoo, Karjaa, Kirkkonummi, Pohja, Siuntio, ja Tammisaari

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Lohja	Tammisaari		Kirkkonummi

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Raasepori (Tammisaari)		

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	54,5	9,8	45	48,2
Tuomarit	11,0	0,3	11	12,7
Käräjäviskaalit	0,0	0,0	0	0
Notaarit	6,0	0,9		5,3,6
Kansliahenkilöstö	30,4	8,6	22	24,8
Haastemiehet	7,1	0,0	7	7,1

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Sotilasoikeusasiat, Merioikeusasiat

Toimitilat:

Ei muutoksia.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Länsi-Uusimaa		Lohja, Tammisaari

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Lohja, Vihti (sv)
Raasepori (Tammisaarella), Hanko(sv)
Kirkkonummi (sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: MIKKELI

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Etelä-Savo	Rikosasiat:	2 095
Asukasmäärä:	159 492	Laajat riita-as.:	175
Ruotsinkielisiä:	234	Summaariset:	4 385
%-osuus:	0,1 %		

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Mikkeli	79 622	Itä-Suomi	Hirvensalmi, Joroinen, Juva, Mikkeli, Puumala, Rantasalmi, Ristiina, Sulkava
Pieksämäki pl Hankasalmi	26 961	Itä-Suomi	Kangasniemi, Pieksämäki
Heinola	8 760	KVL	Mäntyharju, Pertunmaa
Savonlinna	44 149	Itä-Suomi	Enonkoski, Heinävesi, Kerimäki, Punkaharju, Savonlinna, Savonranta

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Mikkeli		Pieksämäki Savonlinna	Pieksämäki, Savonlinna

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Pieksämäki		Juva
Savonlinna		Kangasniemi Heinävesi

Henkilöstö:

Mäntyharju

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	68,3	9,7	59	51,5
Tuomarit	14,3	0,4	14	14,3
Käräjäviskaalit	1,4	0,0	1	1
Notaarit	6,4	2,2	4	3,9
Kansliahenkilöstö	39,4	7,1	32	26,5
Haastemiehet	6,8	0	7	6,8

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Sotilasoikeusasiat, Merioikeusasiat, Maa-oikeusasiat

Toimitilat:

Edellyttää lisätiloja. Lisätilat saatavissa mahdollisesti samasta talosta. Kestää 2-4 vuotta. Sivukansliat Pieksämäellä ja Savonlinnassa kunnes tilat järjestyvät.

Sidosryhmät:

Syyttäjävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Itä-Suomen	Mikkeli	Pieksämäki, Savonlinna

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Mikkeli, Mäntyharju(st), Hirvensalmi(sv), Juva(sv), Pertunmaa(sv), Puumala(sv)
Pieksämäki, Kangasniemi(sv)
Savonlinna, Rantasalmi(sv), Sulkava(sv), Heinävesi(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: OULU

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Pohjois-Pohjanmaa	Rikosasiat:	2 550
Asukasmäärä:	258 491	Laajat riita-as.:	378
Ruotsinkielisiä:	422	Summaariset:	7 299
%-osuus:	0,2 %		

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Oulu	236 828	Rovaniemi	Hailuoto, Haukipudas, Ii, Kempele, Kiiminki, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Oulunsalo, Pudasjärvi, Tyrnävä, Utajärvi, Yli-Ii, Ylikiihimäki, Vaala
Kuusamo (osa)	21 663	Rovaniemi	Kuusamo, Taivalkoski

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Oulu			Kuusamo, Pudasjärvi

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Kuusamo		Muhos Taivalkoski

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	97,6	15,2	82	78,4
Tuomarit	20,7	0,0	21	22,4
Käräjäviskaalit	0,9	0,0	1	
Notaarit	5,5	1,4	4	5,3
Kansliahenkilöstö	60,7	13,8	47	40,9
Haastemiehet	9,8	0,0	10	9,8

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Ulosottovalitusasiat, Sotilasoikeusasiat, Osakeyhtiölakiasiat, Merioikeusasiat, Maa- ja metsäoikeusasiat

Toimitilat:

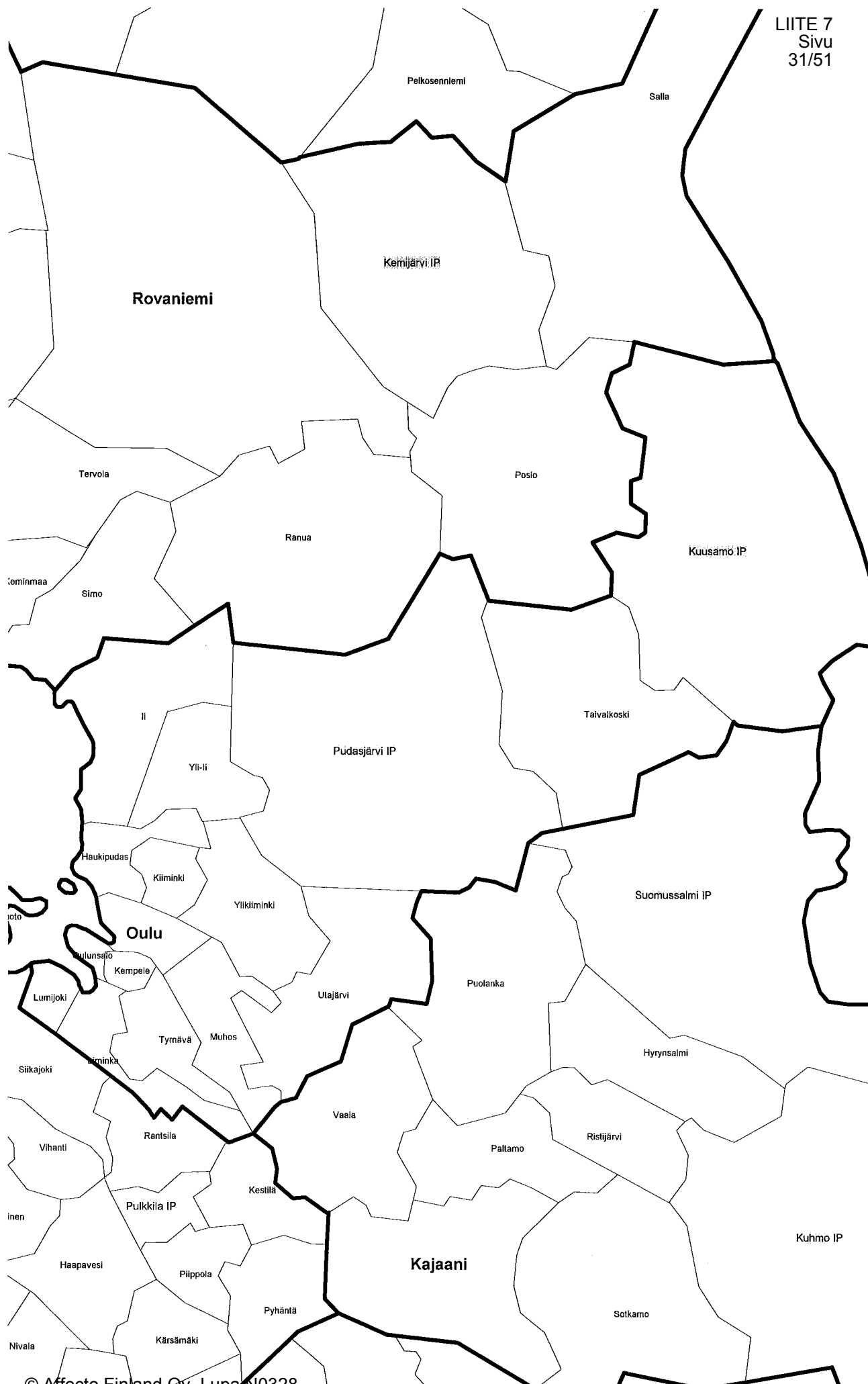
Ei lisätilan tarvetta. Henkilöstö Kuusamosta voi muuttaa heti.

Sidosryhmät:

Syyttäjävirsta	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Oulu	Oulu	Kuusamo

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Oulu, Oulunsalo (Oulussa), Ii(sv), Liminka(sv), Muhos(sv), Pudasjärvi(sv), Vaala(sv)
Kuusamo, Taivalkoski(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: PORI

Maakunta:	Satakunta	Rikosasiat:	2 836
Asukasmäärä:	229 360	Laajat riita-as.:	261
Ruotsinkielisiä:	743	Summaariset:	6 090
%-osuus:	0,3 %		

Arvio saapuvista asioista

Yhdistetyt kärjäoikeudet:

Kärjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Pori	150 953	Vaasa	Harjavalta, Huittinen, Kiikoinen, Kokemäki, Köyliö, Lavia, Luvia, Merikarvia, Nakkila, Noormarkku, Pomarkku, Pori, Siikainen, Säskylä, Ulvila, Vampula
Rauma	58 904	Turku	Eura, Eurajoki, Kiukainen, Lappi, Rauma
Ikaalinen	19 503	Turku	Honkajoki, Jämijärvi, Kankaanpää, Karvia

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Pori		Rauma	Rauma

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Rauma	Kokemäki	Eura Kankaanpää

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	87,8	15,6	72	68,4
Tuomarit	19,2	0,1	19	17,6
Kärjäviskaalit	0,9	0,6	0	
Notaarit	7,7	2,9	5	5,0
Kansliahenkilöstö	49,1	12,0	37	34,9
Haastemiehet	10,9	0,0	11	10,9

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Ulosottovalitusasiat, Sotilasoikeusasiat

Toimitilat:

Edellyttää lisätilajärjestelyjä. Henkilöstö Kokemäeltä voi siirtyä heti. Raumalla sivukanslia kunnes päätoimipaikan tilat valmiit.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Satakunta	Pori	Kankaanpää, Kokemäki, Rauma

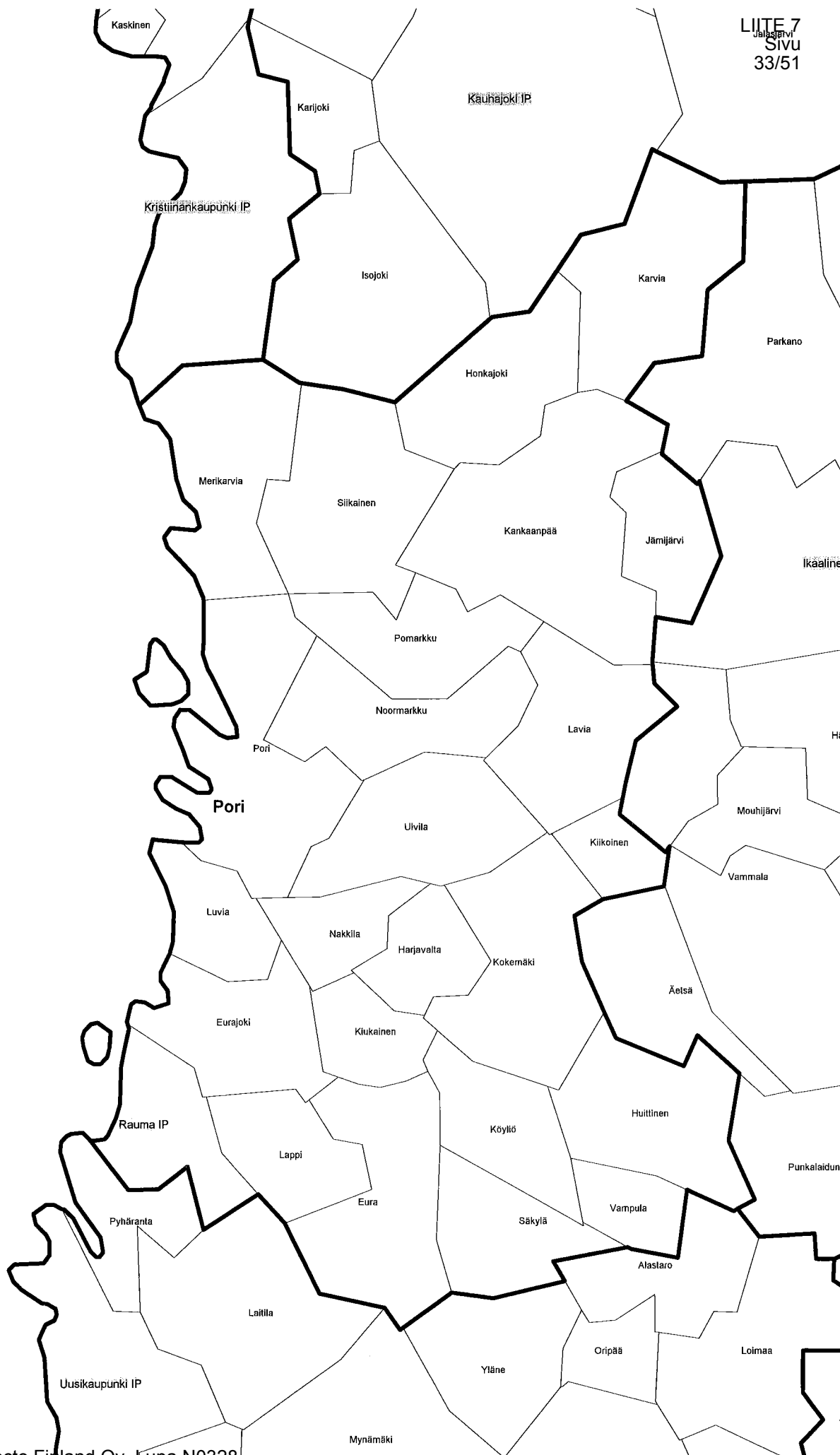
Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Pori, Harjavalta (sv), Merikarvia (sv)

Rauma, Eura(sv)

Kankaanpää

Kokemäki, Huittinen(sv), Säskylä(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: PORVOO

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Itä-Uusimaa	Rikosasiat:	1 148
Asukasmäärä:	98 994	Laajat riita-as.:	142
Ruotsinkielisiä:	31 388	Summaariset:	2 091
%-osuus:	32 %	Kaksikielinen	

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Porvoo (pl. Pornainen)	73 141	Helsinki	Myrskylä, Porvoo, Sipoo, Askola
Loviisa	23 835	Helsinki	Lapinjärvi, Liljendal, Loviisa, Pernaja, Pyhtää, Ruotsinpyhtää
Lahti	2 018	Kouvola	Pukkila

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Porvoo		Loviisa	

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Loviisa		

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	32,7	5,1	27,6	26,6
Tuomarit	6,5	0,0	7	7,5
Käräjäviskaalit	0,9	0,0	1	
Notaarit	4,3	1,1	3	1,9
Kansliahenkilöstö	17,8	4,0	14	14,0
Haastemiehet	3,2	0,0	3	3,2

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Toimitilat:

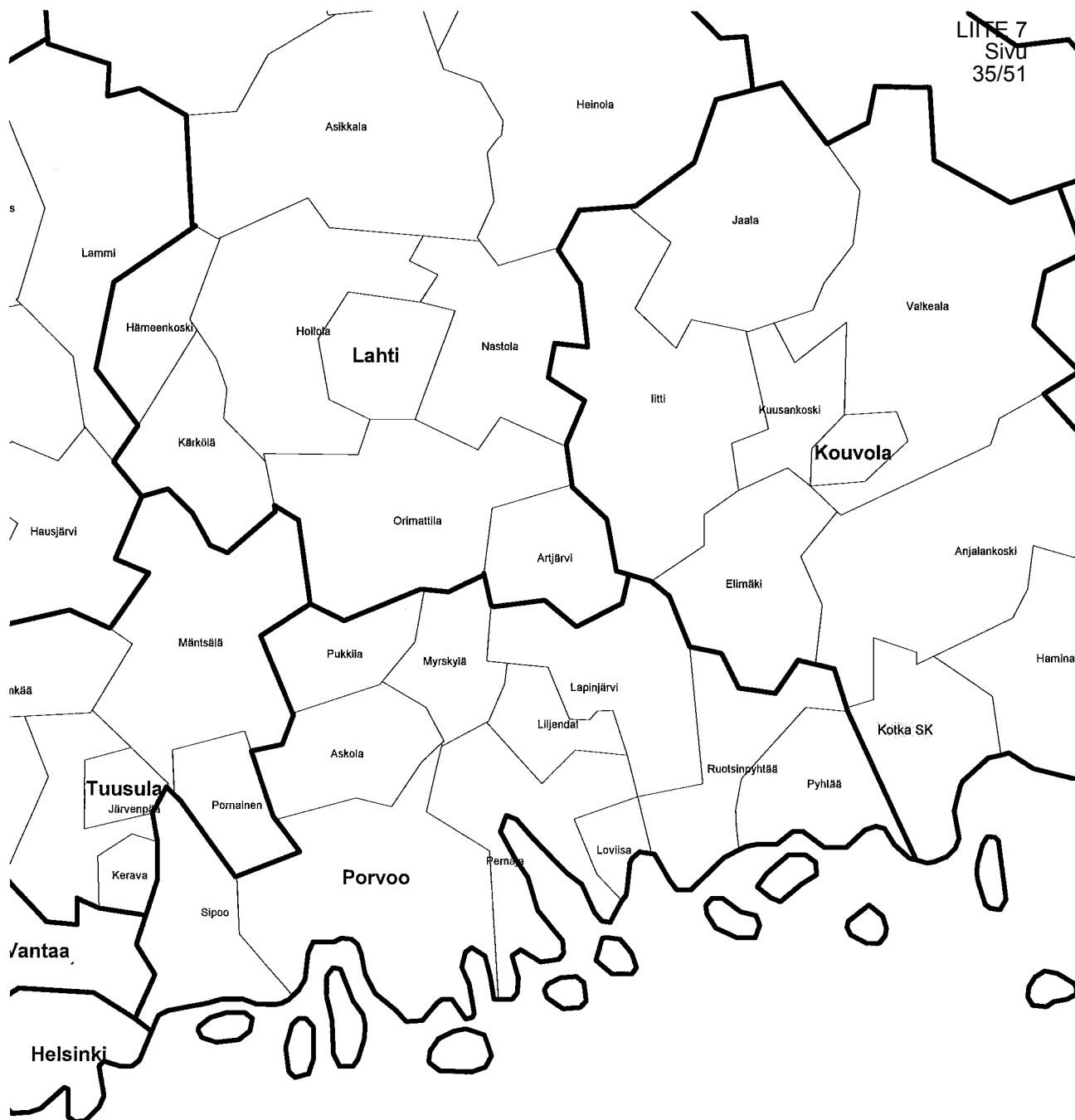
Edellyttää lisätilan rakentamista. Kestää useita vuosia. Loviisassa sivukanslia kunnes päätoimipaikan tilat valmiit.

Sidosryhmät:

Syyttäjävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Itä-Uudenmaan		Porvoo

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Porvoo, Loviisa (sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: ROVANIEMI

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Lappi	Rikosasiat:	1 864
Asukasmäärä:	154 878	Laajat riita-as.:	254
Ruotsinkielisiä:	244	Summaariset:	4 367
%-osuus:	0,2 %		

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Rovaniemi	66 931	Rovaniemi	Posio,Ranua,Rovaniemi
Kemi-Tornio	74 403	Rovaniemi	Kemi,Keminmaa,Kolari,Simo,Tervola,Tornio,Pello, Ylitornio
Kemijärvi	13 544	Rovaniemi	Kemijärvi,Salla

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Rovaniemi	Kemi		Ylitornio Kemijärvi

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Kemijärvi	Tornio	

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	70,3	11,0	59	55,8
Tuomarit	15,7	0,0	16	16,8
Käräjäviskaalit	1,0	0,0	1	
Notaarit	5,1	1,4	4	3,7
Kansliahenkilöstö	41,6	9,6	32	28,4
Haastemiehet	6,9	0,0	7	6,9

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Sotilasoikeusasiat, Maa-oikeusasiat

Toimitilat:

Ei lisärakentamista. Henkilöstö Tornioista voi siirtyä heti Kemin sivukansliaan.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Lapin	Rovaniemi	Kemi,Kemijärvi,Tornio

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Rovaniemi, Ranua(sv)
Kemi, Tervola(sv),
Kemijärvi, Salla(sv)
Tornio, Pello(st), Kolari(sv), Ylitornio(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: SEINÄJOKI

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Etelä-Pohjanmaa	Rikosasiat:	2 215
Asukasmäärä:	193 585	Laajat riita-as.:	186
Ruotsinkielisiä:	496	Summaariset:	4 283
%-osuus:	0,3 %		

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Seinäjoki	102 989	Vaasa	Alavus, Ilmajoki, Jalasjärvi, Kuortane, Lehtimäki, Nurmo, Seinäjoki, Soini, Töysä, Ylistaro, Ähtäri
Kauhajoki	39 716	Vaasa	Isojoki, Jurva, Karijoki, Kauhajoki, Kurikka, Teuva
Kauhava	50 880	Vaasa	Alahärmä, Alajärvi, Evijärvi, Kauhava, Korttesjärvi, Lappajärvi, Lapua, Vimpeli, Ylihärmä

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Seinäjoki		Kauhava	Kauhajoki, Kauhava

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Kauhajoki		Lapua Alavus
Kauhava		Kurikka Alajärvi
		Jalasjärvi

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	71,5	12,0	59	54,2
Tuomarit	13,9	0,2	14	14,7
Käräjäviskaalit	1,3	0,0	1	1
Notaarit	7,1	1,9	5	3,9
Kansliahenkilöstö	41,7	9,9	32	28,1
Haastemiehet	7,5	0,0	7	7,5

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Toimitilat:

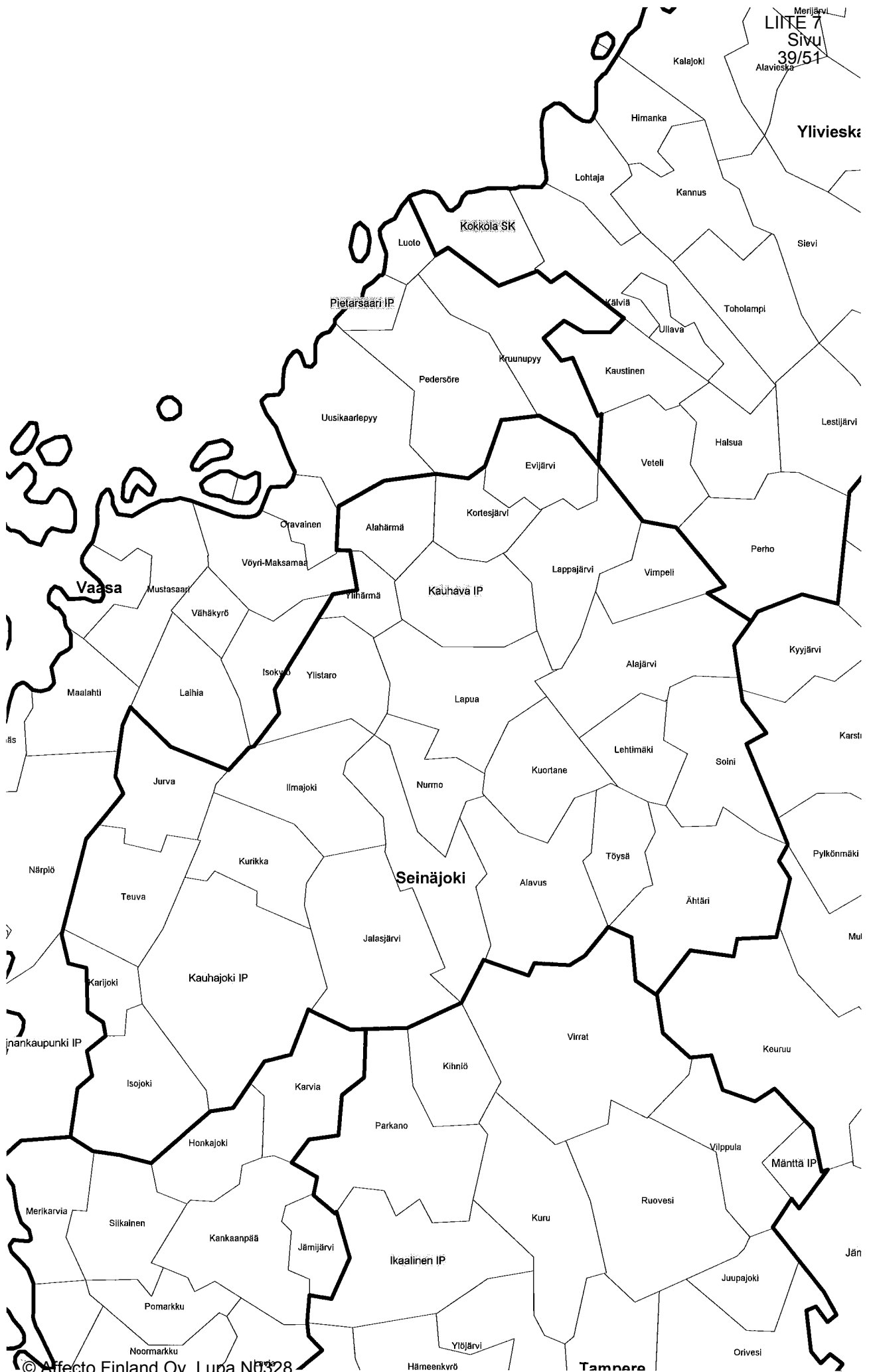
Edellyttää lisätilaa. Kestää 4-5 vuotta. Sivukanslia Kauhajoella ja Kauhavalla kunnes tilat Seinäjoella valmistuvat. Kauhavan vuokrasopimus päättyy 2021.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Pohjanmaa		Kauhajoki, Lapua, Seinäjoki

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Seinäjoki, Ilmajoki(sv), Jalasjärvi(sv), Kurikka(sv)
Alavus, Ähtäri(sv)
Kauhajoki, Isojoki(sv), Jurva(sv), Teuva(sv)
Lapua, Alahärmä(sv), Alajärvi(sv), Kauhava(sv), Lappajärvi(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: TAMPERE

Maakunta:	Pirkanmaa	Rikosasiat:	5 465
Asukasmäärä:	472 181	Laajat riita-as.:	776
Ruotsinkielisiä:	1 702	Summaariset:	12 624
%-osuus:	0,4 %		

Arvio saapuvista asioista

Yhdistetyt kärjäoikeudet:

Kärjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Tampere	395 526	Turku	Juupajoki, Kangasala, Kuhmalahti, Kuru, Lempäälä, Mouhijärvi, Mänttä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Punkalaidun, Ruovesi, Tampere, Vammala, Vesilahti, Vilppula, Virrat, Ylöjärvi, Äetsä
Toijala	42 493	Turku	Akaa, Kylmäkoski, Urjala, Valkeakoski
Ikaalinen	27 267	Turku	Ikaalinen, Hämeenkyrö, Kihniö, Parkano
Hämeenlinna	6 895	Turku	Pälkäne

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Tampere		Ikaalinen Toijala	Mänttä, Ikaalinen

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Ikaalinen		Vammala
Toijala		Orivesi

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	159,8	19,3	141	147,2
Tuomarit	35,5	0,1	35	40,1
Kärjäviskaalit	2,7	0,0	3	
Notaarit	13,4	3,7	10	9,9
Kansliahenkilöstö	85,8	15,5	70	74,8
Haastemiehet	22,4	0	22	22,4

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Sotilasoikeusasiat, Osakeyhtiölakiasiat

Toimitilat:

Edellyttää lisätilaa nykyisestä talosta. Ikaalisten ja Toijalan kärjäoikeuden henkilökunta voi siirtyä kun tiloja vapautuu (noin 2 vuodessa).

Sidosryhmät:

Syyttäjävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Pirkanmaa	Tampere	Ikaalinen, Kangasala, Mänttä, Valkeakoski, Vammala, Nokia

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Tampere, Tampereenseutu (Tampereella), Vammala(st), Kangasala(sv), Lempäälä(sv), Nokia(sv), Orivesi(sv)
Ikaalinen(st), Parkano(sv)
Mänttä, Ruovesi(sv)
Toijala, Urjala(sv), Valkeakoski(sv), Virrat(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: TURKU

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Varsinais-Suomi	Rikosasiat:	5 411
Asukasmäärä:	457 789	Laajat riita-as.:	797
Ruotsinkielisiä:	26 440	Summaariset:	13 482
%-osuus:	6 %	Kaksikielinen	

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Turku	294 220	Turku	Asikainen, Kaarina, Lemu, Lieto, Masku, Merimasku, Naantali, Nousiainen, Paimio, Piikkiö, Raisio, Rusko, Rymättylä, Sauvo, Turku, Vahto, Velkua
Salo	63 606	Turku	Halikko, Kiikala, Kisko, Kuusijoki, Muurla, Perniö, Pertteli, Salo, Somero, Suomensjärvi, Särkisalo
Parainen	22 793	Turku	Dragsfjärd, Houtskari, Iniö, Kemiö, Korppoo, Nauvo, Parainen, Västansfjärd
Vakka-Suomi	39 945	Turku	Kustavi, Laitila, Mynämäki, Pyhäranta, Taivassalo, Uusi-kaupunki, Vehmaa
Loimaa	37 225	Turku	Alastaro, Aura, KoskiTL, Loimaa, Marttila, Mellilä, Oripää, Pöytyä, Tarvasjoki, Yläne

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Turku		Salo	Salo, Uusikaupunki

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Vakka-Suomi (Mynämäki)	Uusikaupunki	Dragsfjärd Somero
Parainen (Turku)	Loimaa	Parainen
Salo		Kemiö
Henkilöstö:		Nauvo

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	196,8	23,7	173	156,9
Tuomarit	44,9	0,3	45	42,8
Käräjäviskaalit	6,0	1,0	5	
Notaarit	16,1	3,5	13	10,7
Kansliahenkilöstö	104,8	18,9	86	78,4
Haastemiehet	25	0	25	25,0

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Ulosottovalitusasiat, Sotilasoikeusasiat, Osakeyhtiölakiasiat, Merioikeusasiat, Maaoikeusasiat.

Toimitilat:

Edellyttää lisätilan saamista nykyisestä talosta. Henkilöstö Paraisten käräjäoikeudesta ja Vakka-Suomen käräjäoikeudesta sekä Loimaan sivukansliasta voi siirtyä välittömästi. Salossa sivukanslia kunnes vuokrasopimus voidaan irtisanoa 2014.

Sidosryhmät:

Syyttäjävirosto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Varsinais-Suomen	Turku	Kaarina, Kemiö, Loimaa, Raisio, Salo

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Turku, Parainen (sv), Kemiö (sv)
Turunseutu (Turussa), Mynämäki(sv),
Uusikaupunki, Loimaa(st)
Salo, Somero(sv)

KÄRÄJÄOIKEUS: TUUSULA

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Uusimaa	Rikosasiat:	2 213
Asukasmäärä:	211 185	Laajat riita-as.:	284
Ruotsinkielisiä:	2 362	Summaariset:	5 383
%-osuus:	1 %		

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Tuusula	105 368	Helsinki	Järvenpää, Kerava, Tuusula
Tuusula	18 650	Kouvola	Mäntsälä
Hyvinkää	82 316	Kouvola	Hyvinkää, Nurmijärvi
Porvoo	4 851	Helsinki	Pornainen

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Järvenpää		Hyvinkää	

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Hyvinkää		

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	78,6	9,0	70	60,8
Tuomarit	16,6	0,1	17	15,8
Käräjäviskaalit	3,1	0,0	3	
Notaarit	6,9	1,5		5,4,8
Kansliahenkilöstö	42,8	7,4	35	31,1
Haastemiehet	9,2	0,0	9	9,1

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Toimitilat:

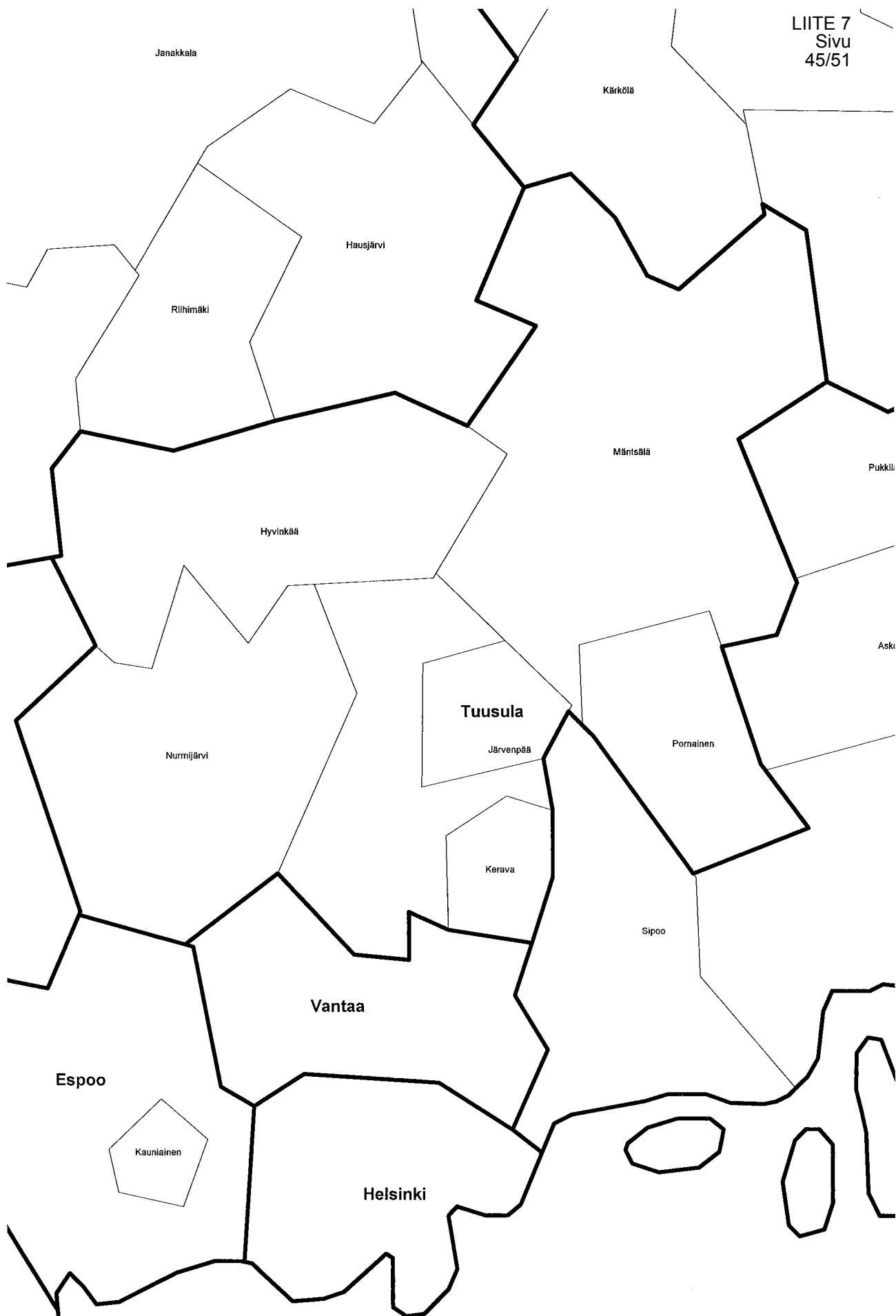
Edellyttää lisätilan rakentamista. Kestää useita vuosia. Hyvinkäällä sivukanslia kunnes päätoimipaikan tilat valmiit.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Kanta-Hämeen	Järvenpää	Hyvinkää

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Järvenpää, Mäntsälä(sv)
Hyvinkää, Nurmijärvi(sv),

KÄRÄJÄOIKEUS: VAASA

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Pohjanmaa	Rikosasiat:	1 795
Asukasmäärä:	174 211	Laajat riita-as.:	166
Ruotsinkielisiä:	90 019	Summaariset:	3 750
%-osuus:	52 %		Kaksikielinen

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Vaasa	74 975	Vaasa	Isokyrö, Laihia, Vaasa, Vähäkyrö
Mustasaari	99 236	Vaasa	Kaskinen, Korsnäs, Kristiinankaupunki, Kruunupyö, Luoto, Maalahti, Mustasaari, Närpiö, Oravainen, Pietarsaari, Pedersöre, Uusikaarlepyy, Vöyri-Maksamaa

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Vaasa			Kristiinankaupunki Pietarsaari

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Mustasaari	Kristiinankaupunki Pietarsaari	

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	70,8	14,2	57	46,5
Tuomarit	14,4	0,1	14	13,5
Käräjäviskaalit	0,6	0,0	1	
Notaarit	9,0	2,9	6	3,0
Kansliahenkilöstö	40,4	11,2	29	23,6
Haastemiehet	6,4	0,0	6	6,4

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Yrityssaneerausasiat, Ulosottovalitusasiat, Sotilasoikeusasiat, Osakeyhtiölakiasiat, Merioikeusasiat, Maa- ja metsäoikeusasiat

Toimitilat:

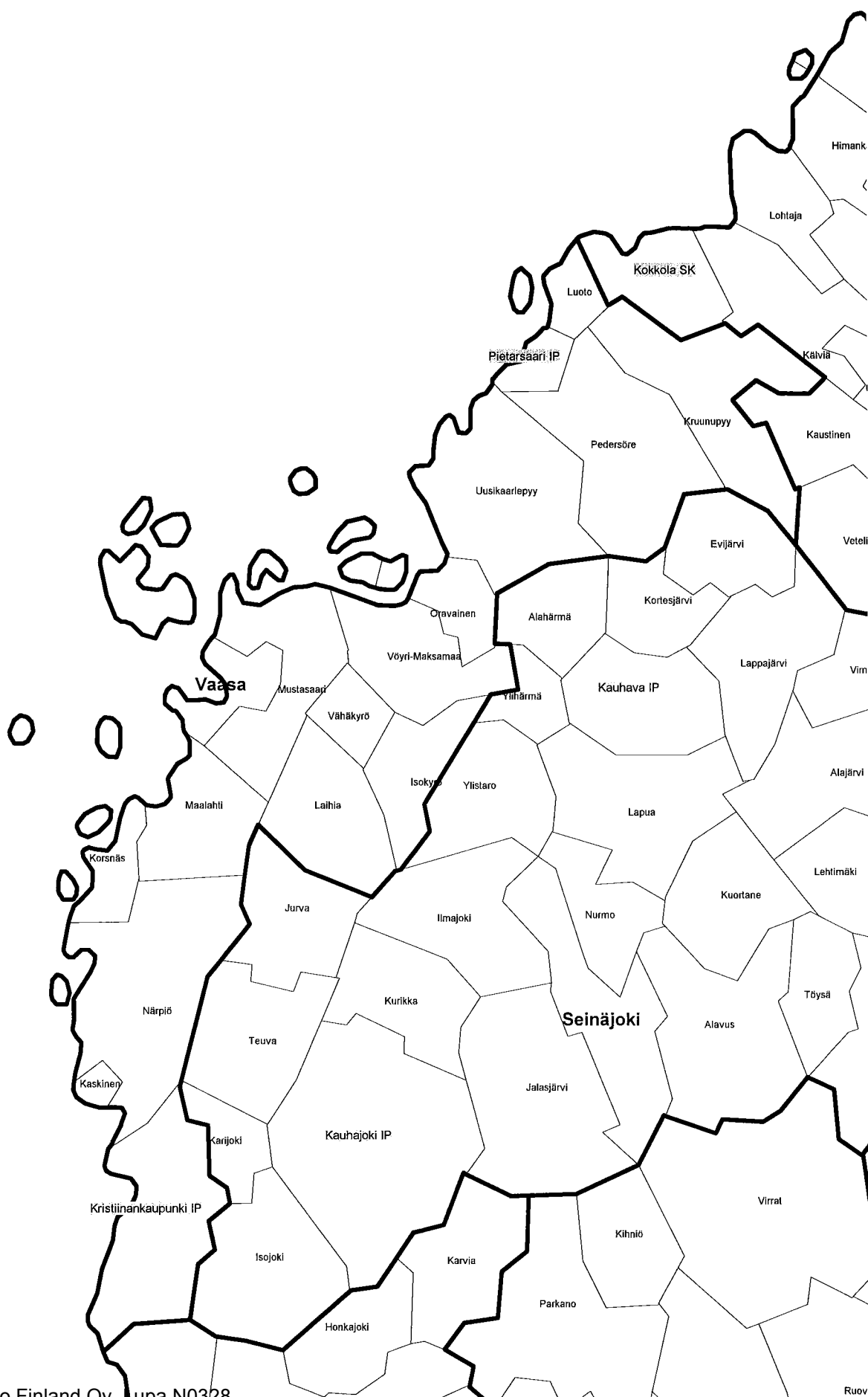
Vaasan käräjäoikeuden ja Mustasaaren toimitilat samassa talossa, ei lisätarpeita näiden osalta. Henkilökunta Kristiinankaupungin ja Pietarsaaren sivukanslioista voi siirtyä heti Vaasan oikeustaloon.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Pohjanmaa	Vaasa	Närpiö
Pohjanmaa		Pietarsaari

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Vaasa, Isokyrö(sv), Laihia(sv), Maalahti(sv)
Närpiö
Pietarsaari

KÄRÄJÄOIKEUS: VANTAA

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Uusimaa	Rikosasiat:	2 623
Asukasmäärä:	189 711	Laajat riita-as.:	317
Ruotsinkielisiä:	5 855	Summaariset:	5 806
%-osuus:	3 %	Kaksikielinen	

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Vantaa	189 711	Helsinki	Vantaa

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Vantaa			

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
------------	-------------	---------------

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	71,1	6,1	65	74,5
Tuomarit	18,0	0,2	18	21,7
Käräjäviskaalit	1,0	0,0	1	
Notaarit	5,9	1,4	5	5,2
Kansliahenkilöstö	37,2	4,5	33	38,6
Haastemiehet	9,0	0,0	9	9,0

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Maaioikeusasiat

Toimitilat:

Ei muutoksia.

Sidosryhmät:

Syyttävävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Itä-Uusimaa	Vantaa	

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Vantaa

KÄRÄJÄOIKEUS: YLIVIESKA

Arvio saapuvista asioista

Maakunta:	Pohjois-Pohjanmaa	Rikosasiat:	2 184
Asukasmäärä:	192 849	Laajat riita-as.:	183
Ruotsinkielisiä:	6 732	Summaariset:	4 370
%-osuus:	3,5 %		

Yhdistetyt käräjäoikeudet:

Käräjäoikeus	Väestö	Hovioikeus	Kunnat ja kaupungit
Ylivieska	68 333	Rovaniemi	Alavieska, Haapajärvi, Haapavesi, Kärsämäki, Nivala, Oulainen, Pyhäjärvi, Reisjärvi, Sievi, Ylivieska
Raahe	45 470	Rovaniemi	Kalajoki, Merijärvi, Pyhäjoki, Raahe, Siikajoki, Vihanti
Oulusta	8 374	Rovaniemi	Kestilä, Piippola, Pulkila, Pyhäntä, Rantsila
Kokkola	70 672	Vaasa	Halsua, Himanka, Kannus, Kaustinen, Kokkola, Kälviä, Lestijärvi, Lohtaja, Perho, Toholampi, Ullava, Veteli

Toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Sivukanslia siirtymäk.	Erillinen istuntopaikka
Ylivieska	Kokkola	Haapajärvi Raahe	Pulkila, Raahe

Lakkautettavat toimipaikat:

Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
Kokkola	Haapajärvi	Kannus
Raahe		Kaustinen

Henkilöstö:

	Htv -06	Ktj-htv v.-06	Htv -06 ilman ktj	Laskennallinen henkilöstötarve
Yhteensä	72,8	15,2	58	52,9
Tuomarit	14,5	0,4	14	13,3
Käräjäviskaalit	2,9	0,0	3	
Notaarit	6,1	2,9	3	3,7
Kansliahenkilöstö	39,8	11,9	28	26,5
Haastemiehet	9,5	0,0	10	9,4

Toimivalta keskitetyissä asiaryhmissä:

Toimitilat:

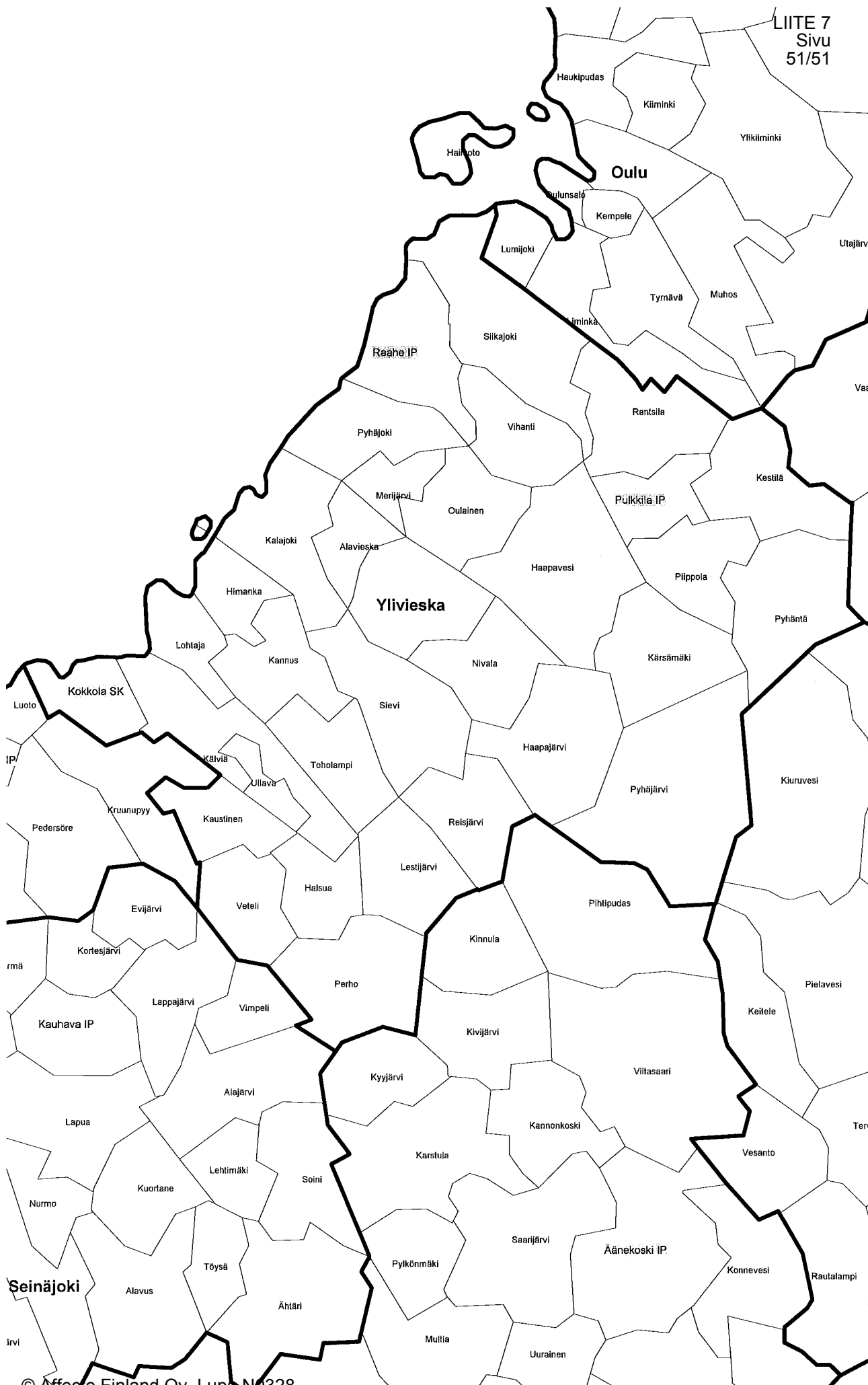
Tarvitaan lisätilaa, suunnitteilla muutenkin korjaushanke. Raahessa sivukanslia kunnes vuokrasopimus päättyy 2015, Haapajärvellä kunnes tilat valmistuvat.

Sidosryhmät:

Syyttäjävirasto	Päätoimipaikka	Palvelutoimisto
Oulu	Oulu	Haapajärvi, Raahe, Ylivieska
Pohjanmaa		Kokkola

Oikeusaputoimisto (st=sivutoimisto, sv=sivuvastaanotto)

Ylivieska, Kalajoki(sv), Oulainen(sv)
Haapajärvi, Haapavesi(sv), Kärsämäki(sv), Nivala(sv), Pyhäjärvi(sv)
Raahe
Kokkola, Kannus(st), Kaustinen(sv), Toholampi(sv)

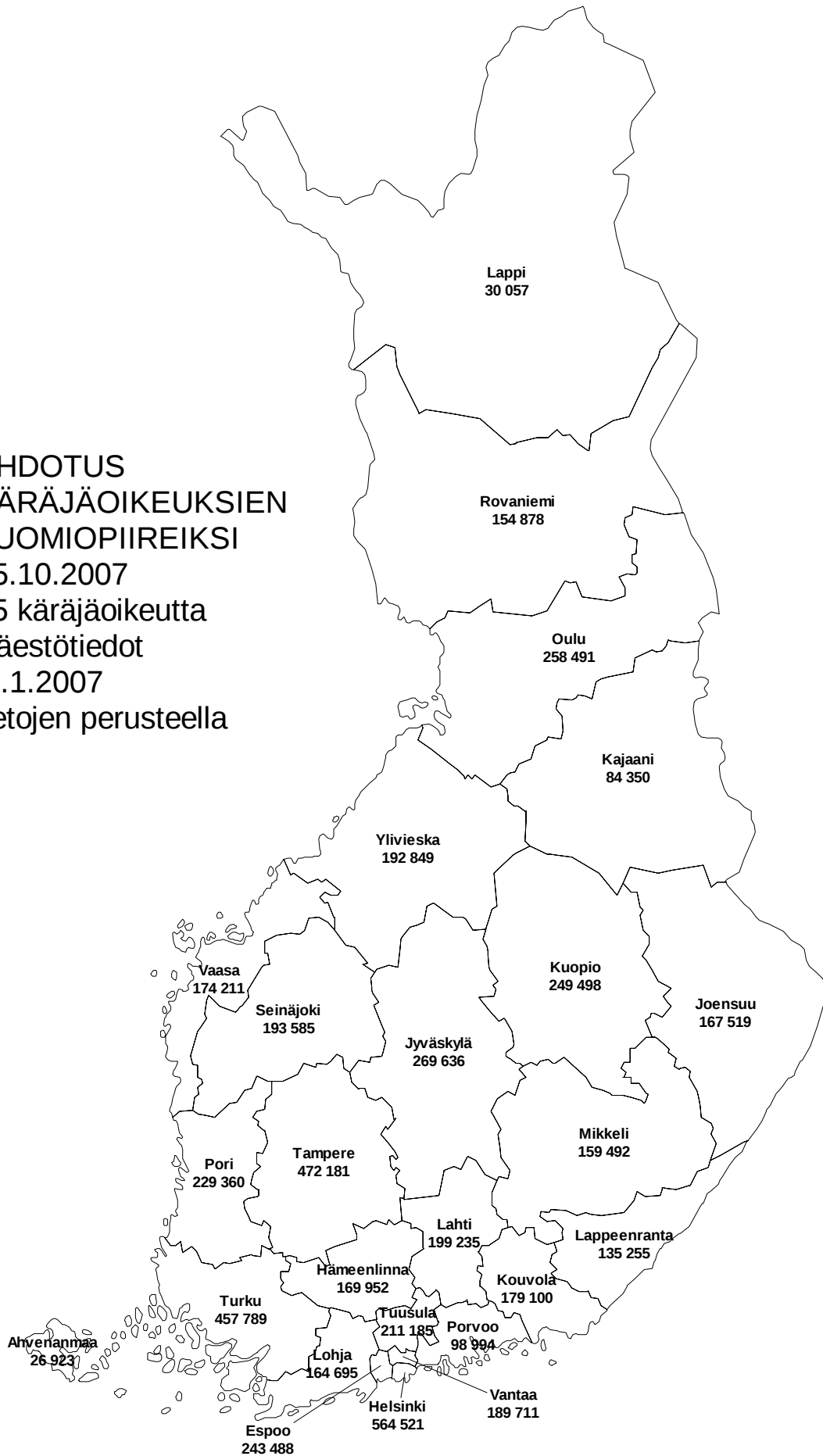
Ehdotettavien käräjäoikeuksien väestömäärät ja kielijakaumat sekä arviot rikos- ja laajojen riita-asioiden määristä ja henkilöstötarve

Käräjäoikeuden nimi	Väestö	Ruotsinkie		Rikosasiat	Laajat riita-asiat	Summa
		Ruotsinkielisiä	lisiä %			
Ahvenanmaa	26 923	24 680	91,7 %	369	63	432
Espoo	243 488	23 331	9,6 %	1 937	446	2 382
Helsinki	564 521	34 695	6,1 %	9 384	2 008	11 392
Hämeenlinna	169 952	576	0,3 %	2 077	215	2 292
Joensuu	167 519	124	0,1 %	2 065	186	2 251
Jyväskylä	269 636	414	0,2 %	3 175	299	3 474
Kajaani	84 350	65	0,1 %	1 120	88	1 208
Kouvola	179 100	1 027	0,6 %	2 486	200	2 685
Kuopio	249 498	234	0,1 %	3 177	269	3 447
Lahti	199 235	585	0,3 %	2 764	285	3 048
Lappeenranta	135 255	198	0,1 %	1 633	155	1 788
Lappi	30 057	67	0,2 %	446	51	497
Lohja	164 695	37 072	22,5 %	1 904	205	2 109
Mikkeli	159 492	234	0,1 %	2 095	175	2 271
Oulu	258 491	422	0,2 %	2 550	378	2 928
Pori	229 360	743	0,3 %	2 836	261	3 096
Porvoo	98 994	31 292	31,6 %	1 148	142	1 290
Rovaniemi	154 878	244	0,2 %	1 864	254	2 119
Seinäjoki	193 585	496	0,3 %	2 215	186	2 402
Tampere	472 181	1 702	0,4 %	5 465	776	6 242
Turku	457 789	26 440	5,8 %	5 411	797	6 208
Tuusula	211 185	2 362	1,1 %	2 213	284	2 497
Vaasa	174 211	90 019	51,7 %	1 795	166	1 961
Vantaa	189 711	5 855	3,1 %	2 623	317	2 940
Ylivieska	192 849	6 732	3,5 %	2 184	183	2 367
Kaikki	5 276 955	289 609	5,5 %	64 935	8 390	73 325

Henkilöstötarve

Käräjäoikeuden nimi	Tuomarit	Notaarit	Kansliahenkil	Haastemie	Summa
			ökunta	het	
Ahvenanmaa	3,4	0,6	5,7	1,1	10,8
Espoo	19,9	5,0	35,2	8,0	68,0
Helsinki	79,7	19,7	144,3	56,0	299,7
Hämeenlinna	14,6	4,2	27,2	7,5	53,5
Joensuu	12,8	3,8	25,2	7,0	48,9
Jyväskylä	20,5	6,0	40,1	10,9	77,4
Kajaani	6,6	1,9	13,1	4,1	25,6
Kouvola	15,2	4,3	30,0	9,6	59,0
Kuopio	21,7	6,2	41,4	12,4	81,5
Lahti	18,0	5,0	35,1	11,9	70,0
Lappeenranta	10,9	3,2	21,7	5,9	41,7
Lappi	3,0	0,7	5,5	1,7	10,9
Lohja	12,7	3,6	24,8	7,1	48,1
Mikkeli	14,3	3,9	26,5	6,8	51,5
Oulu	22,4	5,3	40,9	9,8	78,4
Pori	17,6	5,0	34,9	10,9	68,4
Porvoo	7,5	1,9	14,0	3,2	26,6
Rovaniemi	16,8	3,7	28,4	6,9	55,8
Seinäjoki	14,7	3,9	28,1	7,5	54,3
Tampere	40,1	9,9	74,8	22,4	147,3
Turku	42,8	10,7	78,4	25,0	156,7
Tuusula	15,8	4,8	31,1	9,1	61,0
Vaasa	13,5	3,0	23,6	6,4	46,6
Vantaa	21,7	5,2	38,6	9,0	74,5
Ylivieska	13,3	3,7	26,5	9,4	53,1
Kaikki	479,6	125,1	895,3	269,7	1 769,4

**EHDOTUS
KÄRÄJÄOIKEUKSIEN
TUOMIOPIIREIKSI
15.10.2007
25 käräjäoikeutta
Väestötiedot
1.1.2007
tietojen perusteella**

Keskimääräiset rikosasioiden ja laajojen riita-asioiden määrät vuosilta 2004-2006

kdi	Käräjäoikeus	Saapunut keskim. vuodessa			Arvio istuntoon menevistä			Päivässä
		Rikosasiat	Laajat riita-asiat	Yht.	Rikosasiat ⁽¹⁾	Laajat riita-asiat ⁽²⁾	Yht.	
702	Espoon KO	1 937	446	2 382	1 193	223	1 416	5,7
703	Forssa-Loimaan KO	856	99	955	528	49	577	2,3
705	Heinolan KO	565	52	617	348	26	374	1,5
706	Helsingin KO	9 384	2 008	11 392	5 781	1 004	6 784	27,1
707	Hyvinkään KO	899	116	1 016	554	58	612	2,4
708	Hämeenlinnan KO	1 018	120	1 138	627	60	687	2,7
709	Iisalmen KO	837	51	888	516	26	541	2,2
711	Ikaalisten KO	647	54	701	398	27	426	1,7
712	Imatran KO	581	38	619	358	19	377	1,5
713	Joensuun KO	1 650	159	1 809	1 017	80	1 096	4,4
715	Jyväskylän KO	1 924	195	2 118	1 185	97	1 282	5,1
716	Jämsän KO	461	52	513	284	26	310	1,2
717	Kajaanin KO	940	70	1 010	579	35	614	2,5
718	Kauhajoen KO	408	36	444	251	18	269	1,1
719	Kauhavan KO	453	40	493	279	20	299	1,2
720	Kemijärven KO	230	16	246	142	8	150	0,6
722	Kokemäen KO	467	39	505	287	19	307	1,2
723	Kokkolan KO	678	76	754	418	38	456	1,8
724	Kotkan KO	1 299	90	1 390	800	45	846	3,4
725	Kouvolan KO	1 186	109	1 296	731	55	785	3,1
726	Kuopion KO	1 819	179	1 998	1 120	90	1 210	4,8
727	Kuusamon KO	466	43	509	287	21	309	1,2
728	Kyrönmaan KO	280	24	304	173	12	185	0,7
729	Lahden KO	2 166	227	2 393	1 334	114	1 448	5,8
730	Lapin KO	412	49	461	254	25	278	1,1
731	Lappeenrannan KO	1 052	117	1 169	648	59	707	2,8
733	Lohjan KO	878	109	987	541	55	596	2,4
735	Loviisan KO	340	24	364	209	12	221	0,9
736	Mikkelin KO	1 021	73	1 094	629	37	665	2,7
737	Mustasaaren KO	732	74	806	451	37	488	2,0
738	Vakka-Suomen KO	647	49	696	398	25	423	1,7
740	Nurmeksien KO	415	27	442	255	14	269	1,1
741	Orimattilan KO	422	45	467	260	23	283	1,1
742	Oulun KO	2 342	366	2 708	1 443	183	1 626	6,5
743	Paraisten KO	226	56	282	139	28	167	0,7
744	Pieksämäen KO	451	36	486	278	18	295	1,2
747	Porin KO	1 407	142	1 548	867	71	937	3,7
748	Porvoon KO	793	119	911	488	59	548	2,2
749	Raahen KO	440	31	471	271	15	286	1,1
750	Raaseporin KO	1 026	96	1 122	632	48	680	2,7
751	Rauman KO	735	61	796	453	31	483	1,9
752	Riihimäen KO	727	57	784	448	29	477	1,9
753	Rovaniemen KO	751	116	866	462	58	520	2,1
755	Salon KO	630	66	696	388	33	421	1,7
756	Savonlinnan KO	569	61	630	351	30	381	1,5
757	Seinäjoen KO	1 252	102	1 354	771	51	822	3,3
758	Tampereen KO	4 456	681	5 137	2 745	341	3 085	12,3
759	Toijalan KO	504	50	554	310	25	335	1,3
761	Turun KO	2 472	396	2 868	1 523	198	1 721	6,9
762	Turunseudun KO	997	179	1 176	614	90	704	2,8
763	Tuusulan KO	1 072	140	1 211	660	70	730	2,9
764	Vaasan KO	885	77	961	545	38	583	2,3
766	Vantaan KO	2 623	317	2 940	1 616	159	1 774	7,1
767	Varkauden KO	522	39	561	321	20	341	1,4
768	Ylivieskan KO	987	64	1 051	608	32	640	2,6
769	Ahvenanmaan KO	369	63	432	227	31	259	1,0
770	Äänekosken KO	713	46	759	439	23	462	1,8
771	Kemi-Tornion KO	918	125	1 043	565	63	628	2,5
		64 935	8 390	73 325	40 000	4 195	44 195	176,8

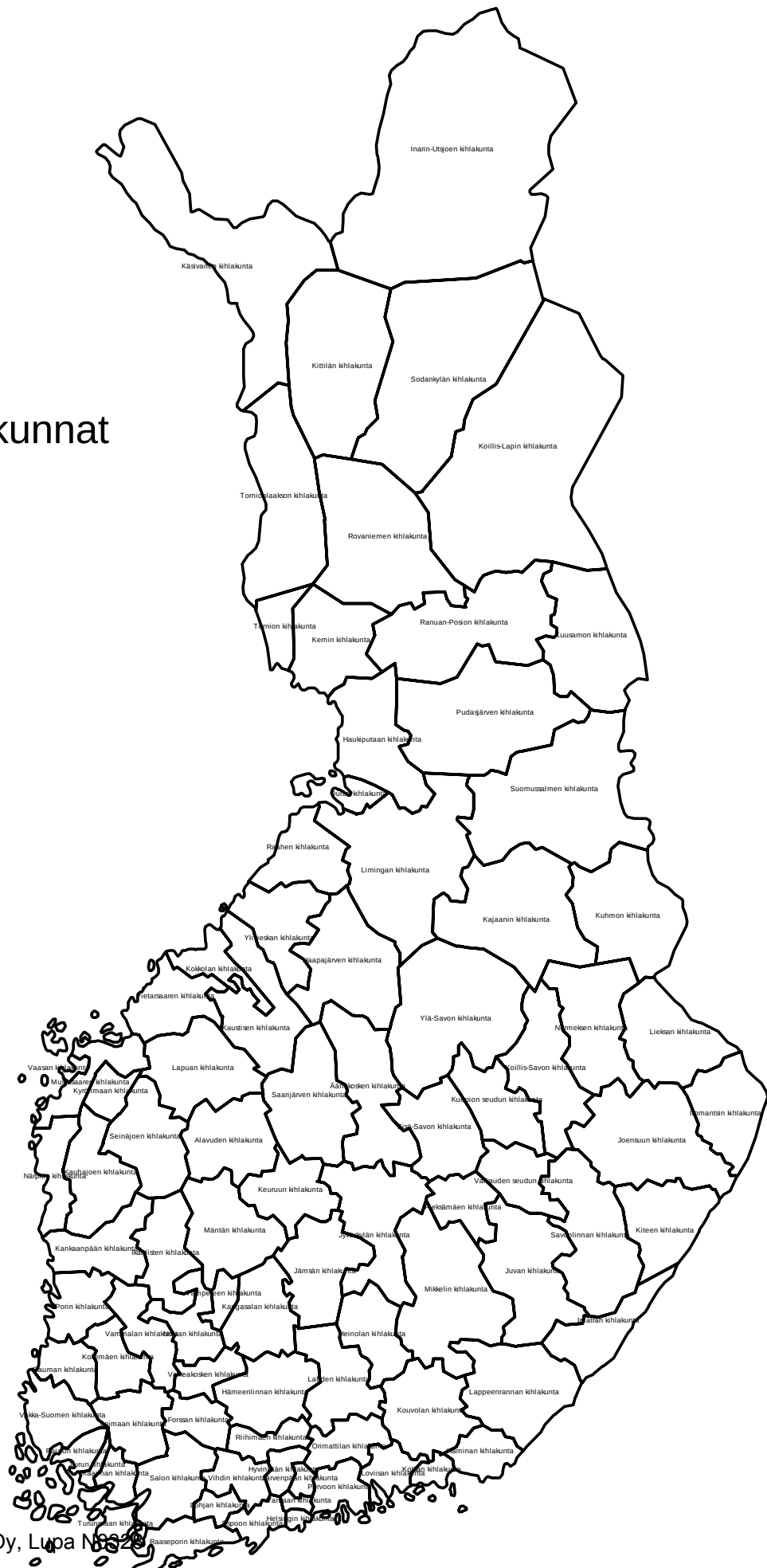
¹⁾ Vähennetty arvio käsittelyratkaisujen (12 %) ja kirjallisesti jatkossa käsiteltävien (30 %) asioiden lukumäärä.

²⁾ Laajoista riita-asioista istuntokäsittelyssä 50 prosenttia.

EHDOTUS
KÄRÄJÄOIKEUKSIEN
TUOMIOPIIREIKSI
15.10.2007
25 käräjäoikeutta
Maakuntarajat ja
käräjäoikeuksien tuomiopiirit

Kihlakunnat

TYÖRYHMÄN EHDOTUS KÄRÄJÄOIKEUKSIEN TOIMIPAIKOIKSI

Käräjäoikeus	Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka ja etäisyys pääkansliaan
1 Ahvenanmaa	Maarianhamina		
2 Espoo	Espoo		
3 Helsinki	Helsinki		
4 Hämeenlinna	Hämeenlinna		1 Forssa 56 km
5 Joensuu	Joensuu		2 Kitee 60 km
			3 Nurmes 129 km
6 Jyväskylä	Jyväskylä		4 Äänekoski 45 km
			5 Jämsä 57 km
7 Kajaani	Kajaani		6 Suomussalmi 107 km
			7 Kuhmo 102 km
8 Kouvola	Kouvola	1 Kotka 57 km, 82 000 asukasta	
9 Kuopio	Kuopio	2 Iisalmi 80 km, 60 000 asukasta	8 Varkaus 76 km
10 Lahti	Lahti		
11 Lappeenranta	Lappeenranta		
12 Lappi	Sodankylä		9 Inari 200 km
			10 Kittilä 87 km
			11 Muonio 167 km
			12 Utsjoki 324 km

Käräjäoikeus	Pääkanslia	Sivukanslia	Istuntopaikka
13 Lohja	Lohja	3 Tammisaari 49 km, 65 000 asukasta	13 Kirkkonummi 35 km
14 Mikkeli	Mikkeli		14 Pieksämäki 77 km
			15 Savonlinna 105 km
15 Oulu	Oulu		16 Pudasjärvi 96 km
			17 Kuusamo 215 km
16 Pori	Pori		18 Rauma 49 km
17 Porvoo	Porvoo		
18 Rovaniemi	Rovaniemi	4 Kemi 117 km, 74 000 asukasta	19 Ylitornio 111 km
			20 Kemijärvi 86 km
19 Seinäjoki	Seinäjoki		21 Kauhajoki 58 km
			22 Kauhava 41 km
20 Tampere	Tampere		23 Mänttä 81 km
			24 Ikaalinen 53 km
21 Turku	Turku		25 Uusikaupunki 70 km
22 Tuusula	Järvenpää		26 Salo 52 km
23 Vaasa	Vaasa		27 Kristiinankaupunki 101 km
			28 Pietarsaari 99 km
24 Vantaa	Vantaa		
25 Ylivieska	Ylivieska	5 Kokkola 80 km, 71 000 asukasta	29 Pulkki 77 km
			30 Raahe 87 km

TYÖRYHMÄN EHDOTUS LAKKAUTETTAVISTA ISTUNTOPAIKOISTA

pk = pääkanslia
sk = sivukanslia

ip = istuntopaikka
vir = vireillä

Käräjäoikeus	Siirtymäkauden sivukanslia, etäisyys ja väestö	Lakkautettavat istuntopaikat
Ahvenanmaa		
Espoo		
Helsinki		
Hämeenlinna	Forssa 56 km, 36 000	Riihimäki pk Pälkäne ip
Joensuu	Nurmes 129 km, 31 000	Lieksa ip Ilomantsi ip, lakkaa -08 Outokumpu ip, lakkaa -08 Tohmajärvi ip, lakkaa -08
Jyväskylä	Jämsä 57 km, 40 000 Äänekoski 44 km, 58 000	Saarijärvi ip Viitasaari ip
Kajaani		
Kouvola		Hamina sk Kuusankoski ip Anjalankoski ip Elimäki ip
Kuopio	Varkaus 76 km, 35 000	Nilsinä sk Suonenjoki sk
Lahti	Heinola 38 km, 38 000	Heinola pk Orimattila sk
Lappeenranta		Imatra pk Luumäki ip Parikkala ip

Käräjäoikeus	Siirtymäkauden sivukanslia, etäisyys ja väestö	Lakkautettavat istuntopaikat
Lappi		
Lohja		
Mikkeli	Savonlinna 104 km, 44 000 Pieksämäki 77 km, 33 000	Juva ip Kangasniemi ip Heinävesi ip Mäntyharju ip
Oulu		Muhos ip Taivalkoski ip
Pori	Rauma 51 km, 59 000	Kokemäki sk Eura ip Kankaanpää ip
Porvoo	Loviisa 37 km, 24 000	Loviisa pk
Rovaniemi		Tornio sk
Seinäjoki	Kauhava 41 km, 51 000	Lapua ip Kurikka ip vir Alajärvi ip Jalasjärvi ip vir Alavus ip
Tampere	Ikaalinen 55 km, 27 000 Toijala 43 km, 42 000	Vammala ip Orivesi ip Toijala pk
Turku	Salo 56 km, 64 000	Mynämäki (Vakka-Suomi pk) Loimaa sk Somero ip vir Dragsfjärd ip Kemiö ip Nauvo ip

Käräjäoikeus	Siirtymäkauden sivukanslia, etäisyys ja väestö	Lakkautettavat istuntopaikat
		Parainen ip
Tuusula	Hyvinkää 40 km, 82 000	Hyvinkää pk
Vaasa		
Vantaa		
Ylivieska	Haapajärvi 56 km, 39 000 Raahe 89 km, 45 000	Haapajärvi sk Kannus ip Kaustinen ip

Työryhmän arvio tarvittavista toimitiloista

Käräjäoikeus	Toimitilatarve ehdotuksen mukaan	Tilojen muutostarve	Aikataulu	Väliaikaisten tilojen tarve	Kokonaan lakkaavat nykyiset tilat
Ahvenanmaa	Maarianhamina pk	Ei muutoksia			
Espoo	Espoo pk	Ei muutoksia			
Helsinki	Helsinki pk	Ei muutoksia			
Hämeenlinna	Hämeenlinna pk	Edellyttää uutta oikeustaloa	Useita vuosia	Riihimäellä sivukanslia kunnes uusi talo valmistuu	
	Forssa ip	Aiemmin pk, tarvitaan vain istuntosali	Useita vuosia	Forssassa sivukanslia kunnes uusi talo valmistuu	Riihimäki pk Pälkäne ip
Joensuu	Joensuu pk	Joensuussa vireillä korjaushanke, jossa muutos voidaan huomioida	Valmistunee 2010-2011	Nurmeksessa sivukanslia kunnes tilat valmiit	
	Nurmes ip	Aiemmin pk, tarvitaan vain istuntotilat			Lieksa ip
Jyväskylä	Jyväskylä pk	Edellyttää tilojen saamista ko:n käyttöön samasta talosta		Sivukanslia Äänekoskella kunnes tilat vapautuvat ja Jämsässä kunnes vuokrasopimus loppuu	
	Äänekoski ip	Aiemmin pk, tarvitaan istuntosalit			
	Jämsä ip	Aiemmin pk, tarvitaan vain istuntosalit	Vuokrasopimus päättyy 2015		Saarijärvi ip Viitasaari ip
Kajaani	Kajaani pk Suomussalmi ip Kuhmo ip	Ei lisätilan tarvetta			

Käräjäoikeus	Toimitilatarve ehdotuksen mukaan	Tilojen muutostarve	Aikataulu	Väliaikaisten tilojen tarve	Kokonaan lakkaavat nykyiset tilat
Kouvola	Kouvola pk Kotka sk	Sovittu uuden oikeustalon rakentamisesta			Kuusankoski ip Anjalankoski ip Elimäki ip Hamina sk
Kuopio	Kuopio pk	Suunnitteilla jo tässä vaiheessa lisätilahanke	Päätöksestä ainakin 3 vuotta	Varkaudessa sivukanslia kunnes vuokrasopimus päättyy, Nilsissä ja Suonenjoella kunnes tilat valmistuvat	
	Iisalmi sk Varkaus ip	Ei muutoksia Aiemmin pk, tarvitaan vain istuntosali	Vuokrasopimus päättyy 2019		Nilsä sk Suonenjoki sk
Lahti	Lahti pk	Edellyttää lisätilojen rakentamista Heinolan siirtymiseksi	Orimattilan henkilöstö voi siirtyä heti. Heinolassa vuokrasopimus irtisanottavissa vuonna 2015.	Heinolassa sivukanslia kunnes lisätila valmistuu	Orimattila sk Heinola pk
Lappeenranta	Lappeenranta pk	Lappeenrantaan päätetty tehdä peruskorjaus, valmis aikaisintaan 2010	Imatran ko:n henkilöstö voi siirtyä peruskorjauksen valmistuttua		Luumäki ip Parikkala ip Imatra pk
Lappi	Sodankylä pk Inari ip Kittilä ip Muonio ip Utsjoki ip	Ei muutoksia			
Lohja	Lohja pk Tammisaari sk Kirkkonummi ip	Ei muutoksia Ei muutoksia Ei muutoksia			

Käräjäoikeus	Toimitilatarve ehdotuksen mukaan	Tilojen muutostarve	Aikataulu	Väliaikaisten tilojen tarve	Kokonaan lakkaavat nykyiset tilat
Mikkeli	Mikkeli pk	Edellyttää lisätiloja. Lisätilat saatavissa mahdollisesti samasta talosta	Kahdesta neljään vuotta	Sivukansliat Pieksämäellä ja Savonlinnassa kunnes tilat järjestyvät	Kangasniemi ip Heinävesi ip Mäntyharju ip Juva ip
	Pieksämäki ip	Aiemmin pk, tarvitaan vain istunto-tilat			
	Savonlinna ip	Aiemmin pk, tarvitaan vain istunto-tilat			
Oulu	Oulu pk	Ei lisätilan tarvetta	Henkilöstö Kuusamosta voi muuttaa heti		Muhos ip Taivalkoski ip
	Kuusamo ip	Aiemmin pk, tarvitaan vain istuntosali			
	Pudasjärvi ip				
Pori	Pori pk	Edellyttää lisätilajärjestelyjä	Henkilöstö Kokemäeltä voi siirtyä heti	Raumalla sivukanslia kunnes päätoimipaikan tilat valmiit	Eura ip Kokemäki sk Kankaanpää ip
	Rauma ip	Nykyisin pk,tarvitaan vain istunto-tilat			
Porvoo	Porvoo pk	Edellyttää lisätilan rakentamista	Useita vuosia	Loviisassa sivukanslia kunnes päätoimipaikan tilat valmiit	Loviisa pk
Rovaniemi	Rovaniemi pk Kemi sk	Ei lisärakentamista Ei lisärakentamista	Henkilöstö Tornioista voi siirtyä heti		Tornio sk
	Ylitornio ip Kemijärvi ip	Aiemmin pk, tarvitaan vain istuntosali			

Käräjäoikeus	Toimitilatarve ehdotuksen mukaan	Tilojen muutostarve	Aikataulu	Väliaikaisten tilojen tarve	Kokonaan lakkaavat nykyiset tilat
Seinäjoki	Seinäjoki pk	Edellyttää lisätilaa	4-5 vuotta	Sivukanslia Kauhajoella ja Kauhavalla kunnes tilat Seinäjoella valmistuu	
	Kauhajoki ip	Aiemmin pk, tarvitaan vain istuntoilat			
	Kauhava ip	Aiemmin pk, tarvitaan vain istuntoilat	Vuokrasopimus päättyy 2021		Lapua ip Alavus ip Alajärvi ip
Tampere	Tampere pk	Edellyttää lisätilaa nykyisestä talosta	Ikaalisten ja Toijalan käräjäoikeuden henkilökunta voi siirtyä kun tiloja vapautuu noin kahdessa vuodessa		Vammala ip
	Mänttä ip Ikaalinen ip	Aiemmin pk, tarvitaan vain istuntoilat			Orivesi ip Toijala pk
Turku	Turku pk	Edellyttää lisätilan saamista nykyisestä talosta	Henkilöstö Paraisten ja Vakka-Suomen ko:sta ja Loimaan sk:sta voi siirtyä välittömästi	Salossa sivukanslia kunnes vuokrasopimus voidaan irtisanoa 2014.	
	Salo ip Uusikaupunki ip	Aiemmin sk, tarvitaan vain istuntosalit			Dragsfjärd ip Kemiö ip Nauvo ip Parainen ip

Käräjäoikeus	Toimitilatarve ehdotuksen mukaan	Tilojen muutostarve	Aikataulu	Väliaikaisten tilojen tarve	Kokonaan lakkaavat nykyiset tilat
					Vakka-Suomen ko, Mynämäki pk Loimaa sk
Tuusula	Järvenpää pk	Edellyttää lisätilan rakentamista	Useita vuosia	Hyvinkäällä sivukanslia kunnes päätoimipaikan tilat valmiit	Hyvinkää pk
Vaasa	Vaasan pk	Vaasan käräjäoikeuden ja Mustasaaren toimitilat samassa talossa, ei lisätilatarpeita näiden osalta.	Henkilökunta Kristiinankaupu ngin ja Pietarsaaren sivukanslioista voi siirtyä heti Vaasan oikeustaloon.		
	Kristiinankaupunki ip	Aiemmin sk, tarvitsee vain istuntoilat			
	Pietarsaari ip	Nykyinen sk, tarvitaan vain istuntoilat			
Vantaa	Vantaa pk	Ei muutoksia			
Ylivieska	Ylivieska pk	Tarvitaan lisätilaa, suunnitteilla muutenkin korjaushanke		Raahessa sivukanslia kunnes vuokrasopimus päättyy, Haapajärvellä kunnes tilat valmistuvat	
	Raahen ip	Nykyisin pk, tarvitaan vain istuntoila	vuokrasopimus päättyy 2015		
	Pulkkila ip Kokkola sk	Ei muutoksia Ei muutoksia			Haapajärvi sk Kannus ip Kaustinen ip

Käräjäoikeuksien toimivalta erityislakien nojalla

Osakeyhtiöasiat

Osakeyhtiölain (624/2006) 24 luvun 1 §:n mukaan osakeyhtiölain soveltamista koskevat riita-asiat käsitellään Ahvenanmaan, Helsingin, Kuopion, Lahden, Oulun, Tampereen, Turun ja Vaasan käräjäoikeuksissa. Käräjäoikeuspiireistä näissä asioissa on säädetty saman lain kohdan nojalla valtioneuvoston asetuksella (753/2006). Sen mukaan käräjäoikeuspiirit käsittävät pääsääntöisesti sen hovioikeuspiirin käräjäoikeuksien tuomiopiirin, johon kyseinen käräjäoikeus kuuluu.

Käräjäoikeusverkoston muutos aiheuttaisi valtioneuvoston asetukseen teknisiä muutostarpeita.

Yrityssaneerausasiat

Yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 67 §:n 1 momentin mukaan saneerausmenettelyä koskevat asiat käsitellään Ahvenanmaan, Espoon, Helsingin, Joensuun, Jyväskylän, Kuopion, Lahden, Lappeenrannan, Oulun, Porin, Rovaniemen, Tampereen, Turun ja Vaasan käräjäoikeus. Tuomioistuinten tuomiopiireistä säädetään saman lainkohdan nojalla annetulla käräjäoikeuksien tuomiopiireistä yrityksen saneerausta koskevissa asioissa annetulla valtioneuvoston asetuksella (625/2007). Asetuksen mukaan toimivaltaisten käräjäoikeuksien tuomiopiirit koostuvat 1 - 8 käräjäoikeuden tuomiopiiristä.

Käräjäoikeusverkoston muutos aiheuttaisi valtioneuvoston asetukseen teknisiä muutostarpeita.

Maa-oikeusasiat

Kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 241 §:n mukaan maa-oikeuksina toimivat Hämeenlinnan, Kuopion, Mikkelin, Oulun, Rovaniemen, Turun, Vaasan ja Vantaan käräjäoikeudet. Tuomioistuimien tuomiopiireistä säädetään mainitun lainkohdan nojalla valtioneuvoston asetuksella (163/1995). Sen mukaan käräjäoikeuksien tuomiopiirit maa-oikeuden käsiteltäviksi säädettyissä asioissa perustuvat maanmittaustoimistojen toimialueisiin.

Koska kaikki laissa mainitut käräjäoikeudet jatkaisivat edelleen, ehdotuksesta ei aiheutuisi teknisiä säädösmuutostarpeita.

Sotilasoikeudenkäyntiasiat

Sotilasoikeudenkäyntilain (326/1983) mukaan sotilasoikeudenkäyntiasia käsitellään pääsääntöisesti sen joukko-osaston sijoituspaikkakuntaa lähinnä olevassa laissa erikseen säädettyssä yleisessä alioikeudessa, jossa vastaaja palvelee taikka jossa hän on viimeksi palvellut. Asian saa käsitellä tietyin edellytyksin kuitenkin myös se laissa mainittu alioikeus, joka on lähinnä rikoksen tekopaikkaa tai vastaajan asuin- tai oleskelupaikkakuntaa.

Sotilasoikeudenkäyntiasioita käsittelevistä yleisistä alioikeuksista annetun lain (325/1983) mukaan sotilasoikeudenkäyntiasioissa toimivaltaisista ovat Helsingin, Hämeenlinnan, Ikaalisten, Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kotkan, Kouvolan, Kuopion, Lahden, Lapin, Lappeenrannan, Mikkelin, Oulun, Porin, Raaseporin, Rovaniemen, Tampereen, Turun ja Vaasan käräjäoikeudet.

Osa laissa mainituista käräjäoikeuksista lakkaisi työryhmän ehdotuksen mukaan, mistä syystä lakia tulisi tarkistaa.

Merioikeusasiat

Merilain (674/1994) 21 luvun 1 §:n mukaan merilain mukaan ratkaistavissa asioissa toimivaltaisia käräjäoikeuksia (merioikeuksia) ovat hovioikeuksittain Turun hovioikeudessa Ahvenanmaan ja Turun käräjäoikeudet, Vaasan hovioikeuspiirissä Vaasan käräjäoikeus, Helsingin hovioikeuspiirissä Helsingin ja Raaseporin käräjäoikeudet, Kouvolan hovioikeuspiirissä Kotkan käräjäoikeus ja Rovaniemen hovioikeuspiirissä Oulun käräjäoikeus.

Toimivaltaisista käräjäoikeuksista lakkaisivat ehdotuksen mukaan Kotkan ja Raaseporin käräjäoikeudet, miltä osin lakia tulisi tarkistaa.

Ulosottovalitukset

Ulosottokaaren (705/2007) mukaan ulosottovalituksia käsitellään Ahvenanmaan, Espoon, Helsingin, Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kotkan, Kuopion, Lahden, Lappeenrannan, Mikkelin, Oulun, Porin, Rovaniemen, Seinäjoen, Tampereen, Turun, Vaasan ja Vantaan käräjäoikeuksissa. Käräjäoikeuksien tuomiopiireistä näissä asioissa säädetään valtioneuvoston asetuksella. Voimassa olevan valtioneuvoston asetuksen (713/1996) mukaan käräjäoikeuksien tuomiopiirijako perustuu kihlakuntajakoon.

Työryhmän ehdotuksen mukaan Kotkan käräjäoikeus lakkaisi, mistä syystä lakia tulisi tarkistaa.

1. Tausta käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi

Käräjäoikeusverkoston kehittäminen on osa käräjäoikeuksien rakenneuudistusta. Uudistukseen sisältyy myös kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtäminen pääministeri Matti Vanhasen II hallitusohjelman mukaisesti käräjäoikeuksilta Maanmittauslaitokselle. Siirtoa koskeva suunnitelma valmistuu 15.10.2007 ja siirron ajankohdasta päätettäneen kevään 2008 aikana. Lisäksi summaaristen asioiden käsittelyä kehitetään palvelua sähköistämällä ja mahdollisesti keskittämällä. Näiltä osin linjaukset tehtäneen syksyn 2007 aikana.

Nykyinen suhteellisen pieniin yksiköihin perustuva alioikeusverkosto kehittyi alkuaan maatalousyhteiskunnassa, jossa asutus oli suhteellisen tasaista, kulkuyhteydet huonot ja tuomioistuimissa käsiteltävät asiat suhteellisen yksinkertaisia. Lisäksi asianosaisten tuli hoitaa asiat useimmiten henkilökohtaisesti. Näissä oloissa tuomioistuinverkoston tuli olla tiheä. Nykyisin toimintaympäristö on olennaisesti toisenlainen ja käräjäoikeudelle asetetut vaatimukset ovat kasvaneet asioiden monimutkaistuesssa. Samalla kulkuyhteydet ovat parantuneet, asutus on keskittynyt kasvukeskuksiin ja sähköinen asiointi lisääntynyt.

Suurempien käräjäoikeuksien muodostaminen on nähty edellytyksenä yhä useampien oikeuslaitosta koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi. Käräjäoikeuksien yksikkökoon suurentamiselle on eri yhteyksissä esitetty useita syitä. Näistä tärkeimmät ovat suurempien käräjäoikeuksien paremmat mahdollisuudet osaamisen ja ammattitaidon kehittämiseen, käräjäoikeuden kilpailukykyyn parantamiseen, tehtävien tasaisempaan jakautumiseen, lainkäytön painopisteen siirtämiseen käräjäoikeuteen ja tuottavuusohjelman toteuttamiseen.

Toisaalta käräjäoikeuden fyysinen sijainti ei ole enää merkittävä palvelun saatavuuden kannalta. Henkilökohtaisen asioinnin tarvetta vähentää erityisesti kiinteistö- ja kirjaamisasioiden siirtyminen Maanmittauslaitokselle, koska se on käräjäoikeuksien suurin asiaryhmä ja koska niiden edellyttämä neuvonta on käytännössä aiheuttanut eniten asiakaskäyntejä käräjäoikeuksissa. Muutoksen jälkeen henkilökohtaista asiointia käräjäoikeudessa edellyttävät käytännössä ainoastaan istuntoasiat, joita riita-asioista on vain 4 %. Myös rikosasioiden istutokäsittelyt ovat vähentyneet huomattavasti, kun rikosasioiden kirjallinen käsittely tuli eräissä asioissa mahdolliseksi 1.10.2006 lukien.

Alioikeusuudistuksen yhteydessä vuonna 1993 alioikeuksien määrä väheni 97:stä 70:een. Sen jälkeen käräjäoikeuksien määrä on vähentynyt siten, että lokakuun 2007 alusta lukien käräjäoikeuksia on 54. Parhaillaan on vireillä kolmen käräjäoikeuden yhdistämishanke. Tuomiopiirit ovat kuitenkin edelleen keskikooltaan pieniä. Lähes 80 %:ssa nykyisistä käräjäoikeuksista on alle 10 tuomaria ja 75 %:ssä väestömäärä on alle 100 000. Käräjäoikeuksien toimipaikkoina on 54 pääkansliaa, 11 sivukansliaa ja 46 istuntopaikkaa. Istuntopaikkojen määrä vähenee 40:een vuonna 2008.

Pyrkimys suurempiin tuomioistuimien yksikkökokoihin on meneillään myös muissa Pohjoismaissa. Tuomioistuinverkoston kehittämishankkeita on toteutettu muun muassa Tanskassa ja

Ruotsissa. Lisäksi Suomessa muiden paikallishallinnon organisaatioiden yhdistämishankkeita on vireillä useilla tahoilla. Esimerkiksi syyttäjälaitoksessa muutos on toteutettu 1.4.2006 lukien, jolloin 63 syyttäjän hallinnollista yksikköä yhdistettiin 15 syyttäjänvirastoksi.

2. Työryhmän ehdotus käräjäoikeuden tuomiopiireiksi ja toimipaikoiksi

Työryhmä tuli toimeksiantonsa mukaisesti tehdä ehdotus käräjäoikeuksien tuomiopiireiksi siten, että käräjäoikeuden väestöpohja on vähintään 100 000 asukasta ja että maakunnassa on 1-3 käräjäoikeutta. Käräjäoikeuksien määrän tulisi olla 25-30. Lisäksi työryhmän tuli tehdä ehdotus käräjäoikeuksien toimipaikoiksi.

Työryhmä on ottanut huomioon, että kiinteistöjen kirjaamisasiat siirtyvät pois käräjäoikeuden tehtävistä. Sen sijaan summaaristen asioiden osalta niiden mahdollisia muutoksia ei ole otettu huomioon, koska linjauksia niiden osalta ei ole vielä tehty. Työryhmä on tarkastellut väestömäärän lisäksi myös käräjäoikeuksien asiamääriä, joiden perusteella on arvioitu tarvittava henkilöstömäärä ja -rakenne. Tavoitteena on ollut muodostaa käräjäoikeuksia, joissa henkilöstön määrä on niin suuri, että käräjäoikeuksien kehittäminen ammattitaito- ja tuottavuustavoitteiden mukaisesti sekä lainkäytön painopisteen siirtäminen käräjäoikeuteen olisi mahdollista. Tavoiteltavana on pidetty vähintään kymmenen tuomarin käräjäoikeuksia.

Työryhmä ehdottaa, että tulevaisuudessa olisi 25 käräjäoikeutta. Tuomiopiireistä 21:ssä olisi yli 100 000 asukasta ja yli 10 tuomaria. Tavoitteen alle jäisivät Ahvenanmaan, Lapin, Kajaanin ja Porvoon käräjäoikeudet. Ehdotuksesta aiheutuisi muutoksia Ahvenanmaan, Espoon, Helsingin ja Vantaan käräjäoikeuksia lukuun ottamatta kaikkiin muihin käräjäoikeuksiin. Kussakin maakunnassa olisi pääosin yksi käräjäoikeus. Poikkeuksina olisivat Lapin maakunta, jossa on kaksi käräjäoikeutta ja Uusimaa, jossa on viisi käräjäoikeutta. Lisäksi Ylivieskan käräjäoikeus käsittäisi Keski-Pohjanmaan maakunnan ja osia Pohjois-Pohjanmaan maakunnasta. Tätä on pidetty perusteltuna, jotta Kokkolan ja Ylivieskan alueelle saataisiin riittävän iso käräjäoikeus. Lisäksi Kymenlaakson maakuntaan kuuluva Pyhtää kuuluisi maakuntarajasta poiketen Porvoon käräjäoikeuden tuomiopiiriin, jonka muut kunnat kuuluvat Itä-Uudenmaan maakuntaan.

Toimipaikkojen osalta työryhmän lähtökohtana on ollut, että tuomioistuinlaitokselle asetetut tehokkuus- ja taloudelliset vaatimukset sekä ammatillisesti kehittävän ja palkitsevan työyhteisön luominen edellyttävät toiminnan keskittämistä yhteen toimipaikkaan niin pitkälle kuin se asiakkaiden palvelujen tarve huomioon otettuna on mahdollista. Työryhmä on arvioinut asiakkaiden henkilökohtaisen asioinnin tarvetta erikseen istuntoasioiden, neuvontapalvelujen ja haastemiehen palvelujen osalta. Asiakkaiden henkilökohtaista asiointia käräjäoikeudessa edellyttävät haastemiesten palvelujen lisäksi lähinnä ainoastaan istuntoasiat. Työryhmä ehdottaa, että käräjäoikeuden toimipaikkoina olisivat 25 pääkansliaa, 5 sivukansliaa ja 30 istuntopaikkaa. Lohjan käräjäoikeuden sivukanslia sijaitisi Tammisaarella, Kouvolan käräjäoikeuden Kotkassa, Kuopion käräjäoikeuden Iisalmissa, Rovaniemen käräjäoikeuden Kemissä ja Ylivieskan käräjäoikeuden sivukanslia Kokkolassa.

Ehdotettavista käräjäoikeuksista 8 olisi kaksikielisiä, joista Vaasan käräjäoikeus olisi enemmistökieleltään ruotsinkielinen ja muut suomenkielisiä. Yksikielisistä käräjäoikeuksista Ahvenan-

maan käräjäoikeus olisi ruotsinkielinen ja muut suomenkielisiä. Ehdotuksella ei olisi vaikutusta saamenkielisten asemaan. Kielellisten oikeuksien toteutumisesta on kuvattu erikseen luvussa 7.

3. Henkilöstöä, toimitiloja ja toteuttamisaikataulua koskevat ehdotukset

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti arvioinut uuden käräjäoikeusverkoston henkilöstömäärää ja rakennetta. Työryhmän arvioinnin lähtökohtana ovat henkilöä kohti arvioidut asiamäärät tietyissä asiaryhmissä, minkä perusteella käräjäoikeuksissa tarvittavaksi henkilöstömääräksi on arvioitu 1 769 henkilötyövuotta. Näistä 27 % olisi tuomareita, 7 % notaareita, 51 % kansliahenkilöstöä ja 15 % haastemiehiä. Henkilöstön määrä vähenisi arvion mukaan yhteensä 94 henkilöllä vuoden 2006 tasosta. Tällöin vähennys tapahtuisi luonnollisen poistuman kautta usean vuoden aikana. Vähennys pienentäisi henkilöstökustannuksia noin 3,3 miljoonaa euroa. Osalla henkilöstöä ehdotuksen toteuttaminen aiheuttaisi myös toimipaikan vaihtumisen. Henkilöstöjärjestelyissä meneteltäisiin valtionhallinnossa hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti.

Tuomiopiirirajojen osalta muutos tulisi toteuttaa samanaikaisesti kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirron kanssa. Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti arvioinut uudistuksesta aiheutuvia toimitilarampeita ja on todennut, että uudistus edellyttäisi useimmissa käräjäoikeuksissa lisätilojen rakentamista. Useissa käräjäoikeuksien toimipaikoissa on kuitenkin jo nyt tarpeen toteuttaa rakennus- ja korjaushankkeita olemassa olevien tilojen puutteellisuuden vuoksi. Jo suunnitteilla olevien hankkeiden ja verkoston kehittämisen edellyttämien toimitilamuutosten vuotuisten kokonaiskustannusten on arvioitu olevan 3-4 miljoonaa euroa, kun kustannuksista on vähennetty lakkautettavista toimipaikoista syntyvät säästöt.

Rakennushankkeiden vuoksi työryhmän ehdotusta toimipaikkojen osalta ei voitaisi toteuttaa yhdellä kertaa. Joidenkin nykyisten sivukanslioiden osalta toimenpiteisiin voitaisiin kuitenkin ryhtyä heti. Niissä käräjäoikeuksissa, joissa tarvitaan toimitilajärjestelyjä, ehdotus toteutettaisiin tuomiopiirimuutoksen jälkeen sitä mukaa, kun toimitilat järjestyvät. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että moni lakkaava käräjäoikeus toimisi väliaikaisena sivukansliana mahdollisesti useitakin vuosia.

Työryhmän ehdotuksen toteutuminen parantaisi käräjäoikeuksien toiminnan laatua ja edistäisi näin asiakkaiden oikeusturvan toteutumista. Toisaalta harveneva toimipaikkaverkosto pidentäisi asiakkaiden asiointimatkoja. Työryhmä katsoo, että koska henkilökohtaisen asioinnin tarve on vähentynyt huomattavasti, tästä ei aiheutuisi kohtuutonta haittaa asiakkaille. Käräjäoikeusverkoston harvenemisen on arveltu vähentävän asianajopalvelujen tarjontaa nykyisillä käräjäoikeuspaikkakunnilla. Työryhmän mielestä palvelujen saatavuus voidaan kuitenkin turvata säilyttämällä valtion oikeusaputoimistojen toimipaikkaverkosto edelleen suhteellisen tiheänä.

Hovioikeuksien osalta työryhmä toteaa, että käräjäoikeusverkoston muuttamien aiheuttaa muutoksia myös hovioikeuksien väestöpohjaan ja asiamäärään. Tästä syystä myös hovioikeuksien tuomiopiirirajoja tulisi tarkistaa.

Työryhmän mietintöön sisältyy kaksi eriävää mielipidettä.

SAMMANDRAG

1. UTVECKLING AV TINGSRÄTTSNÄTET

1.1 Bakgrund till utvecklingen av tingsrättsnätet

Utvecklingen av tingsrättsnätet utgör ett led i omstruktureringen av tingsrätterna. I den ingår också överföring av fastighetsinskrivningsärenden från tingsrätterna till Lantmäteriverket i enlighet med regeringsprogrammet för Matti Vanhanens II regering. Planen för överföringen blir klar den 15 oktober 2007 och tidpunkten då överföringen ska ske bestäms sannolikt på våren 2008. Dessutom ska summariska ärenden börja behandlas elektroniskt och eventuellt centraliserat. Riktlinjerna för detta ska enligt planerna dras upp under hösten 2007.

Det nuvarande tingsrättsnätet som är uppbyggt av jämförelsevis små enheter utvecklades ursprungligen i ett jordbruksbaserat samhälle där befolkningen var relativt jämnt spridd, kommunikationerna dåliga och där de ärenden som domstolarna behandlade var relativt enkla. Dessutom var parterna oftast tvungna att sköta sina ärenden personligen. Under dessa förhållanden var det nödvändigt med ett tätt domstolsnät. I dagens läge är verksamhetsförhållandena väsentligen annorlunda och kraven på tingsrätterna har vuxit i takt med att ärenden har blivit alltmer komplicerade. Samtidigt har kommunikationerna förbättrats, befolkningen koncentrerats till tillväxtcentrumen och den elektroniska ärendehanteringens ökat.

Större tingsrätter har setts som en förutsättning för att den alltmer omfattande målsättningen för rättsväsendet ska kunna nås. Flera omständigheter har i olika sammanhang anförts som skäl för större tingsrättsenheter. De viktigaste av dem är de bättre möjligheterna för större tingsrätter att utveckla sin kompetens och yrkesskicklighet, förbättra konkurrenskraften, fördela uppgifterna jämnare, flytta över tyngdpunkten i rättskipningen till tingsrätterna och genomföra sitt produktivitetsprogram.

Tingsrätternas fysiska placering är dessutom inte längre av någon större betydelse för tillgången till service. Behovet för klienterna att personligen besöka tingsrätten minskas framför allt av att fastighets- och inskrivningsärendena överförs till Lantmäteriverket, eftersom dessa ärenden utgör tingsrätternas största ärendegrupp och eftersom den rådgivning de kräver har orsakat de flesta klientbesöken i tingsrätterna. Efter överföringen är det i praktiken endast ärenden som behandlas vid sammanträde som kräver personlig närvaro, och bara 4 % av tvistemålen är sådana. Också behandlingen av brottmål vid sammanträde har minskat avsevärt sedan den 1 oktober 2006, då det blev möjligt att behandla vissa brottmål skriftligt.

I samband med underrättsreformen 1993 minskade antalet underrätter från 97 till 70. Därefter har antalet tingsrätter ytterligare minskat så att det sedan oktober 2007 uppgår till 54. Ett projekt för att slå samman tre tingsrätter pågår som bäst. De genomsnittliga domkretsarna är dock fortfarande små. I närmare 80 % av de nuvarande tingsrätterna finns det färre än 10 domare och för 75 % av tingsrätterna är befolkningsunderlaget mindre än 100 000. Tingsrätternas verksamhetsställen består av 54 huvudkanslier, 11 filialkanslier och 46 sammanträdesplatser. Antalet sammanträdesplatser kommer under 2008 att minska till 40.

Också i de övriga nordiska länderna pågår en utveckling mot större domstolsenheter. Projekt för utveckling av domstolsnätet har genomförts bl.a. i Danmark och Sverige. Dessutom pågår

i Finland flera projekt för sammanslagning av andra lokalförvaltningsorganisationer. T.ex. åklagarväsendet genomförde den 1 april 2006 en reform varigenom 63 administrativa åklagarenheter sammanslogs till 15 åklagarämbeten.

1.2 Arbetsgruppens förslag till domkretsar och verksamhetsställen för tingsrätterna

Arbetsgruppen skulle enligt sitt uppdrag lägga fram ett förslag till domkretsar för tingsrätterna i vilket befolkningsunderlaget för varje tingsrätt skulle vara minst 100 000 invånare och varje landskap skulle ha 1-3 tingsrätter. Antalet tingsrätter skulle uppgå till 25-30. Dessutom skulle arbetsgruppen lägga fram förslag till verksamhetsställen för tingsrätterna.

Arbetsgruppen har beaktat att ärenden som gäller inskrivning av fastigheter inte längre kommer att höra till tingsrätternas uppgifter. Däremot har eventuella ändringar i fråga om summariska ärenden inte tagits i beaktande eftersom inga riktlinjer ännu dragits upp beträffande dem. Arbetsgruppen har undersökt både invånarantalet och antalet ärenden i tingsrätterna och utgående från dem gjort en bedömning av personalbehovet och personalstrukturen. Avsikten har varit att bilda tingsrätter där personalen är så stor att tingsrätterna kan utvecklas i enlighet med kompetens- och produktivitetsmålen och tyngdpunkten i rättskipningen kan överflyttas till tingsrätten. Målet har varit tingsrätter med minst tio domare.

Arbetsgruppen föreslår att det i framtiden ska finnas 25 tingsrätter. I 21 av domkretsarna överstiger då invånarantalet 100 000 och domarantalet 10. Borgå, Kajana, Lapplands och Ålands tingsrätter når inte upp till målet. Förslaget medför förändringar för alla andra än Esbo, Helsingfors, Vanda och Ålands tingsrätter. De flesta landskap har en tingsrätt var. Undantag utgör landskapet Lappland som har två tingsrätter och Nyland som har fem. Dessutom omfattar Ylivieska tingsrätt landskapet Mellersta Österbotten och delar av landskapet Norra Österbotten. Detta ansågs motiverat för att tingsrätten i Karleby- och Ylivieskaområdet skulle bli tillräckligt stor. Vidare hör Pyttis, som enligt landskapsgränserna ingår i landskapet Kymmenedalen, till Borgå tingsrätts domkrets, vars övriga kommuner hör till landskapet Östra Nyland.

I fråga om verksamhetsställena utgick arbetsgruppen från att de effektivitetskrav och ekonomiska krav som satts upp för domstolsväsendet samt skapandet av en yrkesmässigt utvecklande och givande arbetsgemenskap förutsätter att verksamheten koncentreras till ett ställe så långt det är möjligt med beaktande av klienternas behov av tjänster. Arbetsgruppen har särskilt bedömt klienternas behov av att personligen besöka tingsrätten när det gäller ärenden som behandlas vid sammanträde, rådgivning och stämningsmännens tjänster. Utöver stämningsmännens tjänster är det egentligen endast ärenden som behandlas vid sammanträde som kräver personlig närvaro vid tingsrätten. Arbetsgruppen föreslår att tingsrätternas verksamhetsställen ska bestå av 25 huvudkanslier, 5 filialkanslier och 30 sammanträdesplatser. Lojo tingsrätts filialkansli är enligt förslaget beläget i Ekenäs, Kouvola tingsrätts i Kotka, Kuopio tingsrätts i Idensalmi, Rovaniemi tingsrätts i Kemi och Ylivieska tingsrätts i Karleby.

Av de föreslagna tingsrätterna är 8 tvåspråkiga; i Vasa tingsrätt är majoritetsspråket svenska. Bland de enspråkiga tingsrätterna är Ålands tingsrätt svenskspråkig och de övriga finskspråkiga. Förslaget påverkar inte de samiskspråkigas ställning. I kapitel 7 beskrivs närmare hur de språkliga rättigheterna tillgodoses.

1.3 Förslagen gällande personal, verksamhetslokaler och tidtabell för genomförandet

Arbetsgruppen har i enlighet med sitt uppdrag gjort en bedömning av den nya tingsrättens personalbehov och struktur. Utgångspunkten för bedömningen var ett beräknat antal ärenden per person i vissa ärendegrupper. På basis av detta beräknades tingsrätterna behöva en personal motsvarande 1 767 årsverken. Domarna utgör 27 %, notarierna 7 %, kanslipersonalen 51 % och stämningsmännen 15 % av personalen. Personalen beräknas minska med sammanlagt 94 personer jämfört med 2006. Avsikten är att det ska genomföras genom naturlig avgång under flera års tid. Minskningen leder till ca 3,3 miljoner euro lägre personalkostnader. För en del av personalen innebär förslaget också byte av arbetsplats. Personalomställningen genomförs i enlighet med de principer som godkänts i statsförvaltningen.

Domkretsgränserna ändras samtidigt som fastighetsinskrivningen överförs. Arbetsgruppen har enligt sitt uppdrag tagit ställning till vilka lokalbehov reformen orsakar och konstaterat att ytterligare lokaler kommer att behöva byggas för de flesta tingsrätter. På många av tingsrätternas verksamhetsställen är det dock redan nu nödvändigt att genomföra byggnads- och renoveringsprojekt på grund av bristerna i de nuvarande lokalerna. Totalkostnaderna för projekt som redan nu planeras och ombyggnader som utvecklingen av nätet kräver har beräknats till 3-4 miljoner euro, då från kostnaderna har avdragits de besparingar som indragningen av vissa verksamhetsställen medför.

Till följd av byggnadsprojekten kan arbetsgruppens förslag i fråga om verksamhetsställen inte genomföras på en gång. I en del av de nuvarande filialkanslierna kan dock åtgärder vidtas omedelbart. I de tingsrätter där lokalarrangemang behövs genomförs förslaget efter domkretsreformen allteftersom lokalerna blir klara. I praktiken innebär det att många tingsrätter som upphör kommer att fungera som tillfälliga filialkanslier eventuellt i många år.

Arbetsgruppens förslag förbättrar kvaliteten på tingsrätternas verksamhet och främjar därigenom klienternas rättssäkerhet. Å andra sidan leder ett glesare nät av verksamhetsställen till längre resor för klienterna. Arbetsgruppen anser att, eftersom behovet av att personligen infinna sig i tingsrätterna har minskat avsevärt, medför detta inte oskäligen olägenheter för klienterna. Det glesare tingsrättsnätet har antagits minska utbudet av advokattjänster på de nuvarande tingsrättsorterna. Arbetsgruppen är av den åsikten att tillgången till tjänster kan tryggas genom att rättshjälpsbyråernas nät av verksamhetsställen bevaras jämförelsevis tätt.

För hovrätternas del konstaterar arbetsgruppen att ändringarna i tingsrättsnätet kommer att orsaka ändringar också i hovrätternas befolkningsunderlag och ärendemängd. Också hovrätternas domkretsgränser bör därför ses över.

Två avvikande åsikter ingår i arbetsgruppens betänkande.

2. TILLGODOSEENDE AV DE SPRÅKLIGA RÄTTIGHETERNA

Översättning av punkt 7.1

7.1 Finsk- och svenskspråkigas språkliga rättigheter

7.1.1 Lagstiftningsgrunder

I 122 § i grundlagen föreskrivs att när förvaltningen organiseras ska en indelning i sinsemellan förenliga områden eftersträvas så att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. I grundlagen ingår också bestämmelser om vars och ens rätt att i domstolar och hos andra myndigheter använda sitt eget språk. Närmare bestämmelser om dessa rättigheter finns i språklagen (423/2003).

Av språklagens bestämmelser om en- och tvåspråkiga myndigheter följer att de tingsrätter vars ämbetsdistrikt omfattar enbart kommuner med ett och samma språk är enspråkiga. Tvåspråkiga är de tingsrätter vars domkretsar omfattar kommuner med olika språk eller minst en tvåspråkig kommun. Kommunernas språkliga indelning bestäms i statsrådets förordning om den språkliga indelningen av ämbetsdistrikt och självstyrelseområden för åren 2003–2012 (1174/2002).

Landskapet Åland är svenskspråkigt och språkbestämmelserna om det finns i självstyrelselagen för Åland (1144/1991).

Enligt språklagen har en part rätt att använda antingen finska eller svenska i sina kontakter med myndigheterna oberoende av om domstolen är en- eller tvåspråkig. Myndigheten ska dessutom självant se till att individens språkliga rättigheter förverkligas i praktiken. Tvåspråkiga domstolar ska klara av att uppfylla sina språkliga skyldigheter utan hjälp av utomstående tolk.

Enligt språklagen är majoritetsspråket i domkretsen i regel arbetsspråk i tvåspråkiga tingsrätter. Handläggningsspråket är finska eller svenska och bestäms i första hand på basis av partens språk.

Om språkkunskapskrav för tingsrättsdomare bestäms i lagen om utnämning av domare (205/2000). Språkkunskapskraven är beroende av om tingsrätten är en- eller tvåspråkig och majoritetsspråket i tvåspråkiga tingsrätters domkretsar.

7.1.2 Tingsrätternas språklig indelning

Av de nuvarande 54 tingsrätterna är 13 tvåspråkiga och de övriga enspråkiga. Ämbetsspråket i Ålands tingsrätt är med stöd av självstyrelselagen svenska. Bland de tvåspråkiga tingsrätterna har Korsholms och Pargas tingsrätter svenska som majoritetsspråk. I övriga tvåspråkiga tingsrätter är majoritetsspråket finska.

Befolkningsunderlaget för Korsholms och Pargas tingsrätter liksom också ärendemängden och ärendestrukturen talar för en sammanslagning med en annan tingsrätt. Om sammanslagningen leder till att majoritetsspråket i den nya tingsrätten blir finska, blir

arbetsspråket i tingsrätten enligt bestämmelserna i språklagen också finska. Språkkunskapskraven för domarna påverkas då också och kravet på utmärkt svenska tillämpas inte längre. Fastän ändringen inte omedelbart skulle påverka t.ex. handläggningsspråket, kunde den i verkligheten ha konsekvenser för de svenskspråkigas ställning, om användningen av svenska som arbetsspråk minskar och kraven på domarnas kunskaper i svenska sänks.

Uppmärksamhet har även i andra sammanhang ägnats tillgodoseendet av de svenskspråkigas språkliga rättigheter. Oro har uttryckts över att det inte finns tillräckligt personal som kan svenska för att de språkliga rättigheterna ska kunna tillgodoses i praktiken. Detta har fruktats bli ett problem i synnerhet i framtiden då konkurrensen om kompetent arbetskraft ytterligare hårdnar.

Enligt den nuvarande regeringens program ska det vid revideringen av domstolsväsendet läggas vikt vid att rättigheterna för båda språkgrupperna tryggas. Också arbetsgruppen skulle enligt sitt uppdrag se till att den finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att få service på sitt eget språk tryggas.

Arbetsgruppen har under sitt arbete hört sakkunniga vid tingsrätterna och justitieministeriet. Dessutom har arbetsgruppen haft möjlighet att höra sakkunniga vid ett arbetsmöte om språkliga rättigheter arrangerat av justitieministeriet. Arbetsgruppen har övervägt följande alternativ för att förbättra tillgodoseendet av framför allt de svenskspråkigas språkliga rättigheter i den mån de kan påverkas genom att tingsrättsnätet utvecklas.

7.1.3 Alternativ som diskuterats för att trygga de språkliga rättigheterna

De nuvarande tingsrätter där majoritetsspråket är svenska bevaras

I detta alternativ bevaras domkretsarna för Pargas och Korsholms tingsrätter som sådana och förslaget medför därför inga omedelbara förändringar i de svenskspråkigas ställning.

Arbetsspråket förblir enligt huvudregeln svenska och av domarna krävs också i fortsättningen utmärkta kunskaper i svenska. Tryggandet av de språkliga rättigheterna förutsätter dock att tingsrättens rättskipning och kundservice är högklassig även i övrigt. Av denna anledning måste frågan ses också utifrån annan pågående utveckling. Enligt arbetsgruppens uppfattning kommer tingsrätter med begränsat antal ärenden att i framtiden ha avsevärt sämre möjligheter att konkurrera om språkkunnig, kompetent personal än större tingsrätter. I ett gott arbetsmarknadsläge är det sannolikt att den tvåspråkiga personalen i praktiken hellre söker sig till större enheter, där möjligheterna att upprätthålla och utveckla yrkesskickligheten är bättre. En större enhet erbjuder goda möjligheter att effektivt utnyttja kunskap och erfarenheter. Resultatet av att bilda små tingsrätter med svenska som majoritetsspråk skulle vara att befolkningen i området skulle ha sämre tillgång än andra till högkvalitativa rättstjänster.

Befolkningsunderlaget för Korsholms tingsrätt är nästan 100 000, men ärendena i tingsrätten består i mycket stor utsträckning av fastighetsinskrivning. År 2006 inkom 17 000 ärenden till tingsrätten, av dem var 14 000 fastighetsärenden. Då dessa ärenden överförs till Lantmäteriverket kommer det totala antalet ärenden i tingsrätten att sjunka till 3 000, av vilka bara 800 är egentliga brottmål och omfattande tvistemål.

Befolkningsunderlaget för Pargas tingsrätt är ca 23 000, vilket gör den till den nästminsta tingsrätten i landet. År 2006 inkom ca 6 400 ärenden, av vilka 5 400 var fastighetsinskrivningsärenden. Av de återstående 1 000 ärendena var ca 300 brottmål och omfattande tvistemål.

Om nuläget upprätthålls tryggas befolkningens möjlighet att få svensk service på samma sätt som nu. Men om tingsrätterna förblir mycket små både när det gäller antalet ärenden och antalet domare, kommer deras möjlighet att upprätthålla en hög rättssäkerhetsnivå att väsentligen försämrast.

Större tingsrätter med svenska som majoritetsspråk inrättas

I detta alternativ skulle territoriellt större tingsrätter med svenska som majoritetsspråk inrättas. En sammanslagning av Vasa och Korsholms tingsrätter kunde då komma i fråga. Den sammanslagna tingsrättens domkrets skulle ha ett invånarantal på 174 000 och antalet ärenden i tingsrätten skulle också vara så stort att det skulle behövas klart över 10 domare. Landskapet Österbotten skulle då ha en tingsrätt och alternativet skulle således också i detta avseende uppfylla det mål som ställts upp för arbetsgruppen.

De svenskspråkiga skulle utgöra 51,7 % av invånarna och befolkningens majoritetsspråk skulle då vara svenska. Antalet domare som förutsätts ha utmärkta kunskaper i svenska skulle då öka och svenska skulle vara arbetsspråk. Alternativet skulle inte i praktiken medföra någon förändring i de svenskspråkigas ställning, eftersom Vasa tingsrätt har kunnat betjäna sina klienter både på finska och svenska. Sannolikt skulle inte heller de finskspråkigas ställning utgöra ett problem eftersom den svenskspråkiga personalens kunskaper i finska ofta i praktiken är så goda att den finskspråkiga servicen kan tryggas.

Med beaktande av att det finns få domare i landet med utmärkta kunskaper i svenska kan kravet att alla domare i tingsrätten ska ha utmärkta kunskaper i svenska leda till en situation där det blir svårt att få språkkunniga domare till de övriga tvåspråkiga domstolarna.

Att sammanslå Pargas tingsrätt med andra svenskspråkiga tingsrättsdomkretsar skulle vara mera problematiskt. En tingsrätt med svenska som majoritetsspråk skulle fås i området om Pargas tingsrätt och de delar av Raseborgs tingsrätt som har en stor svenskspråkig befolkning skulle slås samman. Arbetsgruppen anser dock att domkretsen skulle bli konstgjord och oändamålsenlig och kontaktavstånden oskäligen. Dessutom skulle den ha mindre än 100 000 invånare och uppfyller därmed inte det primära målet med tillräckligt stora tingsrätter.

Svenska avdelningar i tvåspråkiga tingsrätter inrättas

Enligt 18 a § i gällande tingsrättslag kan särskilda avdelningar inrättas i tingsrätterna för att se till att befolkningens möjligheter att erhålla tjänster på det egna språket tillgodoses enligt lika grunder. Arbetsspråket på en sådan avdelning i en tingsrätt med finska som majoritetsspråk är enligt lag svenska och domarna förväntas ha utmärkta kunskaper i svenska och goda kunskaper i finska. Justitieministeriet beslutar om inrättandet av sådana avdelningar.

Sedan den 1 september 1995 har det enligt tingsrättslagen varit möjligt att inrätta sådana s.k. språkavdelningar men inga avdelningar har ännu inrättats vid någon tingsrätt.

Sakkunniga som har hörts i saken har ansett att språkavdelningarna har många fördelar. Med deras hjälp kan enheter med svenska som arbetsspråk bibehållas, vilket skulle främja bevarandet och utvecklingen av svenskan. De sakkunniga har likaså ansett att ett tillräckligt antal och tillräckligt mångsidiga ärenden bör handläggas på dessa avdelningar. För detta ändamål kan avdelningarna tilldelas också s.k. finska mål. Härigenom tryggas en jämn fördelning av ärendena samtidigt som uppgifterna utvecklar yrkesskickligheten och erbjuder tillräckliga utmaningar.

Avdelningsalternativet kan också ge domare och andra medlemmar av personalen med finska som modersmål tillfälle att förbättra sina svenska kunskaper. Detta är möjligt om inte alla domartjänster på avdelningen förutsätter utmärkta kunskaper i svenska. Ett sådant arrangemang kräver dock att lagen om utnämning av domare ändras i detta avseende, eftersom nu gällande bestämmelser förutsätter att alla domare på språkavdelningar har utmärkta kunskaper i minoritetsspråket.

Särskilda behörighetsvillkor gällande svenska bestäms för vissa domartjänster i tvåspråkiga tingsrätter

I detta alternativ bestäms att de språkliga behörighetsvillkoren för en del av domarna i tvåspråkiga tingsrätter ska vara utmärkta kunskaper i minoritetens språk och goda kunskaper i majoritetens språk.

Denna lösning tillämpades i samband med åklagarnas organisationsreform. En motsvarande lösning håller nu på att beredas för häradsfogdarna. Vilka språkkunskaper som krävs av åklagare bestäms i lagen om de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda (424/2003). Enligt den ska åklagare anställda vid tvåspråkiga ämbetsverk ha utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i befolkningsmajoritetens språk och nöjaktiga muntliga och skriftliga kunskaper i det andra språket.

I lagen ingår dessutom en möjlighet att föreskriva undantag från dessa krav genom en förordning av statsrådet. Undantag kan föreskrivas om arbetsuppgifterna förutsätter detta, om fördelningen av de uppgifter som kräver användning av olika språk hos myndigheten tillåter det eller om det finns andra särskilt vägande skäl för undantag. Med stöd av detta har i statsrådets förordning om åklagarämbetena föreskrivits att ett visst antal åklagare och biträdande åklagare vid vissa ämbetsverk ska ha utmärkta kunskaper i svenska och goda kunskaper i finska.

Bestämmelsen skulle leda till att bättre språkkunskaper än för närvarande krävs av domare, varvid användningen av svenska inom tingsrätterna kunde öka också i praktiken. Lösningen skulle förbättra situationen vid de tvåspråkiga tingsrätter där majoritetsspråket är finska men där det finns en stor svenskspråkig befolkning.

Också sakkunniga som har hörts har ansett att detta alternativ skulle förbättra det nuvarande läget. De betraktade det dock närmast som ett sätt att komplettera avdelningsalternativet och dess naturligaste användningsområde ansågs framför allt vara de tvåspråkiga tingsrätter där det inte var lämpligt att inrätta en ovan avsedd avdelning.

I lagen om utnämning av domare, som innehåller behörighetsvillkor gällande språkkunskaper, finns inte något bemyndigande att utfärda förordning motsvarande det som ingår i lagen om

de språkkunskaper som krävs av offentligt anställda. I detta avseende kräver förslaget en lagändring.

7.1.4 Arbetsgruppens förslag till tryggnad av de språkliga rättigheterna

Arbetsgruppen föreslår att åtta tvåspråkiga tingsrätter bildas. I de tvåspråkiga tingsrätterna är svenska majoritetsspråk i Vasa tingsrätt och finska i de övriga tingsrätterna. De övriga tingsrätterna är enligt språklagen finskspråkiga. Ålands tingsrätt förblir svenskspråkig i enlighet med självstyrelselagen. Domkretsarnas språkliga indelning anges närmare i bilaga 7.

De tvåspråkiga tingsrätternas områden har för närvarande ca 1 840 000 invånare och motsvarande siffra i förslaget är ca 2 090 000. Invånarantalet i de tvåspråkiga tingsrätternas domkretsar ökar alltså fastän antalet tvåspråkiga tingsrätter minskar.

Arbetsgruppen föreslår vidare följande åtgärder för att de språkliga rättigheterna bättre ska kunna tillgodoses:

1. I tvåspråkiga tingsrätter inom vilkas områden det finns ett stort antal eller förhållandevis många svenskspråkiga invånare inrättas i enlighet med 18 a § i tingsrättslagen s.k. språkavdelningar för att svenskan där ska kvarstå som arbetsspråk. Sådana tingsrätter är Borgå, Lojo och Åbo tingsrätter.

Arbetsgruppen har även på ovan angivet sätt diskuterat inrättandet av en finskspråkig avdelning i Vasa tingsrätt, vilket skulle motsvara språkförhållandena.

2. Lagen om utnämning av domare ändras så att utmärkta kunskaper i befolkningsmajoritetens språk och goda kunskaper i minoritetens språk kan krävas av en del av de domare som utnämns till avdelningar som avses i 18 a § tingsrättslagen. Härigenom kan finskspråkiga ges möjlighet att förbättra sina språkkunskaper genom att arbeta på en svensk avdelning.

3. Lagen om utnämning av domare ändras så att statsrådet kan utfärda en förordning om särskilda språkliga behörighetsvillkor för vissa domartjänster.

Sådana tjänster bör finnas i Helsingfors, Esbo och Vanda tingsrätter och villkoret bör vara utmärkta muntliga och skriftliga kunskaper i svenska och goda muntliga och skriftliga kunskaper i finska. I Ylivieska tingsrätt kan eventuellt motsvarande arrangemang vara nödvändigt med tanke på den svenskspråkiga befolkningen i Karleby. Tjänsterna bör då placeras i Karleby filialkansli.

4. När personal rekryteras ska tillräckliga språkkunskaper ses som en viktig faktor i alla personalgrupper. Professionella språkkunskaper ska utvecklas även genom andra åtgärder, t.ex. genom ekonomisk ersättning för förvärvade professionella språkkunskaper och genom att stödja arbetscirkulation och nordiskt tjänstemannautbyte. Dessutom ska språkutbildning ingå i personalens fortbildning.

.